

irrationabilis? et ut sic amicitia est concordia diversarum rerum adiuvicem.

Explicit liber secundus:

Incipit liber tertius prosa prima.

Am cantu illa finierat cum me audire diavidu stupetemqz arrectis ad hec auribus carnis mulcedo defixerat itaqz paulopost o inqz summu lassoruqz solame animoz quantu me vel sententiaz pōdere vel canēdi et iocunditate refotisti. adeo ut me iam posthac imparē fortune ictibus nō arbitrer. Itaqz remedia q pauloante acriora esse dicebas nō modo non phorresco: s; audiendi audis vebemēter efflagito. P.

Incipit tertius. Prosa prima.

Am cantu illa finierat. Iste est tertius liber Boetii de consolatione pbie. et continuat ad libros pcedentes in huc modu. Post qz pbia in prio libro scrutata est causas doloris boetii. et in secundo li. adhibuit sibi remedia facilia in pnti libro et in sequentibus pbia adhibet Boetio remedia graviora. sunt at remedia graviora rōnes cōtra cōmunē opinio nem hominū probantes qz in bonis exteriorib' nō consistit vera felicitas ostēdēdo in quo sit felicitas vera et quō ad ipsas pueniat. Et dividit iste liber in vigintiquatuor ptes. qz hui' libri sunt. sc. prose. et sc. metra. q ptes patebunt in processu libri. qd at et de quo determinet in qlibet istaru partiu silt patebit. Prima prosa hui' tertii dividit in tres partes. Primo ostēdit. Boetius quō post pdicta allocutus fuerit pbiaz. Scdo pōit respōsionē pbie. Tertio boetii dīrigit quādā petitionē ad ipaz secūda ibi. Tuz illa. tertia ibi. Tū ego. Dicit primo. Jā illa pbia finierat cantu. i. metrum quod erat de cōmendatione amoris divini et amicitie. et cum ego Boetius esset allectus dulcedine metri ad audiēdu cū aviditate et admiratōe verba pbie auribus arrectis ego dixi. O pbia que es summū solamē animoz lassoru quātu me refocillasti tuis psis et metris in tantu qz tam bene possum resistere insultib' fortune. et sō dicit remedia que prius dixisti esse gratis nō timeo: s; ea audire diligēter expecto. Nota qz boetius metru vocat cantu. sicut eni in cantu est elevatio et depressio vocis. sic similiter in metro rōne quantitatis coreprete et pducte syllabay attendit quedā elevatio. et depressio qz rōne quantitatis pducte sit elevatio rōe qz rōne coreprete sit depressio

Item qz metru est subtilius et delectabilius pfa. id animu dimulcet. Unde auctor poētrie metru comparat domicelle dicens. Multqz venire metru tanqz domicella cōpto crine nitente gena: subtili corpore forma egregia: Id dicit boetius. mulcedo carminis. id est metri. Item homo debet esse avidus et stupens circa pbiam. Avidus inquā qz dicit Seneca. 17. epla. Droice omnia ista si lapis immo ut sapias et ad pbiam magno cursu totisqz viribus tēde. Etā homo d; e stupens. id est admirās de pbia. qz ipsa ē res mirabil. et divia s; Ari. in principio libri sui de mūdo. et pbia pfert mirabiles delectatōes. i. ethico. Itē animi lassifunt gravi cura vel aduersitate aliqua oppssi. horū pbia est summū solamen. qz ipsa persuadet magnanimitatem qua aduersitates fortune hō constanter debet militare. Itē p pbiam hō bene potest resistere ictibus fortune: qz primo ethicoz dicit aristoteles. Sapiēs bene scit ferre fortunas. et h; se sine vituperio sicut tetragonū. Unde dicit in littera. Jā illa supple pbia finierat cantu. i. metru de amore diuino. et cū mulcedo. i. suauitas carminis defixerat. i. stabilierat me avidu. i. cupidū audiendi. qz pro et stupentē. i. admirantē. supple verba pbie. aurib' meis. arrectis. i. elevatis ad hec. i. verba. itaqz paulopost ego inqz. i. dixi. O summū solamē lassoz aniorū. supple p aduersitatē qn

tū me refouisti pōdere sententiā sup. pfe vel et iocunditate canēdi. i. metri. adeo. i. intātū ut iā posthac nō arbitrer me cē iparē. i. dissimilē in resistēdo ictibus. i. insultib' fortune. Itaqz remedia illa q pauloante dicebas eē acriora. i. gravia. nō mō. i. nō tū nō phorresco. i. nō timeo. s; ego avid' au diēdi sup. ea vebemēter efflagito. i. expostulo. Cibi. sciendum qz h; buguitionem efflagitare est valde flagitare expostulare. petere cum clamore poscere.

Cum illa sensu inquit cum verba nostra tacitus attentusqz rapiebas: cumqz tue mentis habitum vel expectavi: vel quod est verius ipsa per feci. Talia sunt quippe que restant: vt degustata quidē mordeant: interius aut recepta dulcescāt Sed q tu te audiendi cupidū dicitis quanto ardore flagrares: si quo nam te ducere agrediamur agnosceres. B. Quo nā inquā. P. ad verā inquā felicitatē quā tu quoqz somniat aius: sed occupato ad imagines visu: ipam illam non potes intueri. B.

Cum illa sensu inquit. Hic ponit respōsiones pbie dicēna. Ego hū sensu illud cū tu tacitus. i. attentus recepisti verba nostra. et cum ego pfecti mentē tuā. talia enī sūt remedia q adhuc rāstāt ut ipsa degustata prio sint amara sed postea dulcescāt. S; qz tu dicitis te eē cupidū audiēdi vba nra. O quanto desiderio arderes: si cognosceres quo laboramus te ducere. et dicit boetius. Quo vis me ducere: Respōdet pbia: ad cognitionem vere felicitatis quā animus tuus q si sōnādo adhuc vix cognoscit: qz est occupat' imaginib' false felicitatis. Nota qz boetii tacitus verba pbie rapiebat cōsilio Senecę dicētis. Esto verborū tacitus auditor: auditorū pmp' repetitor. Nota qz pcepta pbicalia prio sunt amara postea dulcescūt. sicut illud poete. Discrete sit chaz qzuis prio sit amay. Et eustrati' prio ethi. dicit. Sciunt docti quoniam laboriosa ē possessio virtutū. sed propter eius amaritudinē pbia non est abiciēda. qz si ē dignus dulcoris acumine: q amaritudinis neqz iusca. ri grauamic: s; Boetii i de disciplina scolariū. Nota sicut sōnās putat fantasinata sibi occurrentia esse veras res de qb' somniat. et tamen non sunt ipse res: sic boetius in istis temporalibus putavit esse veram felicitatem que tamen non est. sed tantum sunt quedam similitudines vere felicitatis sicut fantasinata somnioz sunt similitudines rez

Nota qz bona exteriora vocat imagines vere felicitatis sicut. n. imago est rei imitago et nō est ipsa. res. sic bda ereriora vident' exprimere formā vere felicitatis. sed vera felicitas nō ē i iphis. vñ dicit in littera. Tū p tunc. illa supple pbia inqt. ego sensu. i. noui. sup. intentionē tuā. cū. tu tacitus. qz p. et attentus rapiebas verba nostra. qz p. cū ego expectavi. alia littera h; expectui. i. reuocavi habitum tue mentis. Uel qd ē verius dicere cū ego ipsa habitū tue mentis pfecti. qppe mire talia sūt supple remedia. q rāstāt supple sumēda. ut ipsa qdē degustata prio mordeāt. i. displicent. inter' at recepta dulcescant. s; qz tu dicitis te cupidū audiēdi. supple illa remedia. O quāto ardore. i. desiderio. flagrares. i. arderes. si agnosceres. quonā. i. ad quē lo cū agrediamur. i. incipim' te ducere. Ego boetius inqz: i. dixi. quonā sup. vis me ducere. inqt supple pbia. ad verā felicitatē quā tu' anim' somniat. i. impfecte cognoscit. s; visu. i. cognitiōe occupato ad imagines. i. ad bda temporalia q sūt imagines et similitudo vere felicitatis. tu nō potes intueri. id est inspicere. ipsam supple veram felicitatem.

Cum ego fac obsecro: et que illa vera sit sine cūctatione demonstra. P. Faciam inquit illa tui causa libenter sed que tibi causa notior est eaz prius designare verbis: atqz informare conabor: vt

ea perspectat. cū in cōtrariā partem flexeris ocu-
 los: & vere specimē beatitudinis possis agnoscere
 ¶ Tu ego fac obsecro. Hic Boetius dirigit petitionē pbie
 & pōit cōsensum sue petitionis dicens. O pbia rogo ut sine
 dilatiōe demonstres mihi q̄ sit vera felicitas. & pbia con-
 sentiens dicit libenter faciā tui cā sed prius ego ostendā ti-
 bi falsā felicitatē tibi notiorē ut illa cognita p̄ cōtrariū
 possis postea agnoscere verā felicitatē. ¶ Nota circa hoc
 q̄ dicit faciā tui cā libeter. q̄ pbia petiōdes hominū ad-
 mittit. vñ. Seneca. Nulli preclusa est virtus sapiētie. oib?
 p̄. oēs inuitat oēs admittit. nō eligit donū neq; censū. sed
 nudo hōie cōtēta est. ¶ Nota innata est nobis via. p̄ce-
 dendi ex nobis magis notis ad min? nota. p̄tio phiticoz
 & secundo de anima. Cū igit bona exteriora sint magis no-
 bis nota in qbus aliqui posuerūt cōsistere felicitatē q̄ bo-
 na interiora. ideo pbia p̄tio vult determinare de falsa feli-
 citate nobis magis nota q̄ ponit in bōis exteriorib? ipam
 extirpando. ut p̄ ea agnoscam? veram felicitatem tan-
 q̄ per contrariū. ¶ Nota q̄ seneca in de virtutib? cardī
 malibus dicit. Scire debes q̄ quedā non vident cē bona
 & sunt: quedā vident hōa & nō sunt. quecūq; aut ex reb?
 transitoriis possides non hec magna existimes non mire-
 ris qd caducū est. Et quo p̄ q̄ vera felicitas non confi-
 sit in bonis exterioribus. q̄ vident esse vera bona & nō
 sūt. vñ dicit in littera. ¶ Tu pro tūc. ego supple Boe. di-
 xi. so pbia obsecro. i. peto. fac. i. duc me ad illā felicitatē. &
 demonst? tibi sine cōtatione. i. sine mora. que sit illa ve-
 ra supple felicitas. ¶ Nota pbia inquit. faciā libenter tui cā.
 i. ego p̄ conabor. i. laborabo. tibi designare verbis. at
 q̄ p̄to et. informare. que cā. i. que felicitas habēs rationē
 cause finalis. sit tibi notior. i. manifestior. ut ea supple fal-
 sa felicitate perspecta. i. cognita. possis agnoscere specimē
 idest similitudinē. vere beatitudinis. cum flexeris oculos
 supple cognitionis in contrariā partē false felicitatis.

¶ Metrum primū libri tertii.

Ul serere ingenium volet agrum:
 Liberat arua prius fruticibus.
 Falce rubos filicemq; resecat
 At noua fruge granis ceres eat
 Dulcior est apitum mage labor.
 Si malus ora prius sapor edat:
 Gratus astra nitēt. vbi notbus
 Desinit imbriferos dare sonos.
 Lucifer at tenebras pepulerit.
 Pulchra dies roseos egit equos:
 Tu quoq; falsa tuens bona prius.
 Incipe colla iugo retrahere.
 Vera dehinc animū subierint:

¶ Metrus primū tertii libri.
 ¶ U serere ingenū volet agrū. istud ē primū me-
 trū huius tertii qd dicit metri choistum ab
 inuente. & dactylicū a pede predominante.
 & prim? versus h? metri ē p̄ cathalectic? quia
 post primū pedem abūdat vna syllaba. s. re in hac dictio-
 ne serere. q̄ q̄ pbia predixit q̄ prius esset ostendendū: que
 sit falsa felicitas. & postea que sit vera. i. pbia in hoc metro
 cōmendat hunc ordinē p̄ quattuor exēpla. p̄. primū est.
 quicūq; vult seminare bonū agri. p̄ter prius extirpare
 nociuas herbas ut ager bene fructificet. Similiter aliquis
 volens cognoscere verā felicitatē o3 prius extirpare falsā
 vñ dicit in littera. Qui volet serere agrū ingenium. i. no-
 bilem. prius liberat arua. i. agros fruticibus. i. radicib?
 que impediūt. ne semen crescat. & ille resecat. i. p̄scindit ru-
 bos. i. p̄uas arbores. q̄ p̄to & filicem. i. herbā inutilem.
 falce. i. falcastro & ut noua ceres eat. i. proficiat grauis. i.

¶ Nonusta fruge. scdm exemplum est. Sicut p̄ gustādo aliq̄
 amarū mel apparet dulcius. sic p̄ cognitionē false felici-
 tatis magis cognoscitur vera felicitas. vñ dicit in littera.
 Labor apitū est mage dulcior. i. mel est magis dulce. si ma-
 lus sapor prius edat. i. inficiat ora. Tertiu exemplū est. sic
 post tempus nebulosū gratior est serenitas. sic post cogni-
 tionem false felicitatis gratior ē cognitio vere felicitatis.
 ¶ U dicit in littera. vbi pro postq̄ notbus. i. vñ austra-
 lis. desinit. i. cessat. dare imbriferos sonos. i. flatus pdu-
 centes imbres tunc astra nitent gratius. i. delectabilius.
 ¶ Quartū exēplū est. Sicut pulchra dies sequit tenebras
 noctis. sic cognitio vere felicitatis sequitur cognitionem
 false felicitatis. vñ dicit in littera. ut idē postq̄ lucifer
 .i. stella matutina pepulerit. i. fugauerit. tenebras noctis.
 tūc pulchra dies agit. i. ducit roseos equos solis. tūc ap-
 plicat exēpla ad propositū dicens. Tu pri? debes cōfide-
 rare falsa bona. & extirpatis ipis debes cognoscere vera
 bona in quibus cōsistit felicitas. vñ dicit in littera. Tu
 quoq; pri? tuēs. i. respiciēs falsa bōa. incipe retrahere col-
 la iugo. i. iugo false felicitatis. dehinc. i. postea vera bona
 subierint. i. subtrahūt. animū tuū. ¶ Nota q̄ sicut prius
 extirpāda sunt vitia: & postea inferende virtutes: sic ager
 prius est purgāndus & postea semināndus. vñ Thobias.
 Spinis & tribulis purgari noualia debēt agri ut semē fru-
 ctificari queat. ¶ Nota q̄ fruter s̄m hugutionem est ven-
 sitas virgularū vel arborū vel spinarū. vel scdm alios fru-
 ter ē arbor pua que terrā frōde tegit. ¶ Nota q̄ filix est L.
 utilis herba hñs folia ad modū filoz. de q̄ dicit plus. nō
 tū ista filix villo māfuescit in agro. ¶ Nota q̄ post amari-
 tudinē dulcedo est gratior & sensibiltor. vñ poeta. Dulcia
 nō meminit q̄ nō gustauit amara. Itaq; p̄ oppositū nosci-
 tur omne bonū. Hec paup henric? ¶ Nota q̄ Boetius hic
 dicit apitū p̄ apum in genitiuo plali. qd est alexandrum
 q̄ dicit. Um dat apis. &c. Et q̄ hic dicit apitū & nō apū
 patz p̄ metz qd sp̄ ostat ex tribus dactylis continuis. si hē
 poneret apū nō essent tres dactyli p̄tinui. posset tamen di-
 ct q̄ causa metri ponitur apium pro apum.

¶ Prosa secunda tertii libri.

Ul serere paululū visu: & velut i angu-
 stā sine mtil sedē i cepta: sic cepit. ¶

¶ Prosa secunda tertii libri.
 ¶ U serere paululum visu. Hec ē p̄sa secūda
 huius tertii i qua pbia ponit diuersas opinio-
 nes circa falsam felicitatē. & primo Boetius
 ostēdit quomō se pbia habuit p̄ p̄dicta. scdo
 philosophia ostēdit q̄ oēs homines niuntur
 puenire ad beatitudinē quā ipsa viffinit. tertio ostēdit q̄
 homines sepe abducūtur a vera felicitate diuersis errorib?
 quarto pōit errores siue opinioēs circa felicitatē. secūda
 tibi. Ois mortaliū. tertia tibi. Hunc vti. q̄ta tibi. Quorū q̄
 dem. dicit. ¶ Pro. ¶ Postq̄ pbia p̄misit ordinē procedēdi
 de falsa felicitate ad veram. tum p̄ tūc. ipsa paululū desi-
 ro visu. i. inclinatis oculis. & recepta velut in angustā. i. no-
 bile sedē mentis sue. sic cepit. i. incepit loq. ¶ Nota q̄ ca-
 pitis inclinatio est signū subtilis imaginatiōis. p̄ qd sub-
 tilitatē & profunde imaginātes caput inclināt. & q̄ q̄ non
 videt delata corā oculis. Ideo pbia volēs subtiliter spe-
 culari de felicitate cuius speculatio vifficilis est ipsa in-
 clinato visu cōtraxit se in nobile speculationē sue mentis.

¶ Omnis mortaliū cura quā multipliciū studioz
 labor exercet. diuerso qdē calle p̄cedit: s; ad vñū
 tamē beatitudinis finē nūitur puenire. Id at est
 bonū. quo q̄s adepto nihil vltterius desiderare
 queat. Qd qdē ē oim summū bonoz: cunctaq;
 intra se cōtinēs bōa. Qui si qd aboret: summum
 bonū eē nō posset quoniā relinqueret extrinsecus
 quod

quod posset optari. liquet igitur esse beatitudinem statum bonorum omnium congregatione perfectum.

Omnia mortalium cura. hic probia ostendit quod omnia homines nituntur puenire ad unum finem beatitudinis. quam beatitudinem ipsa etiam diffinit et dicit sic. Ois cura. i. sollicitudo. mortalium. i. hominum quam curam exercet labor multiplicium studiorum. quod aliqui studet in literatura. aliqui in mercantia. et sic de aliis. illa cura procedit diuerso calle. i. diuerso modo viuendi. sed tamen nituntur puenire ad unum finem beatitudinis. Illud autem ad quod homines nituntur puenire est tale bonum quo quis adeptus nihil ulterius queat desiderare. quod scilicet bonum est summum omnium bonorum continens intra se cuncta bona. cui scilicet bono si quid. i. aliquid. absolet. i. deesset. non posset esse summum bonum. quod relinqueret aliquid extrinsecus. i. extra aliud bonum quod posset optari. Ex quibus dictis probia concludit distinctionem beatitudinis. dicens. Liquet. i. manifestum est beatitudinem esse statum perfectum congregatione omnium bonorum

Nota cognitio ultimi finis magni incrementum confert ad vitam. primo. ethi. quod secundum exigentiam finis cetera moderantur secundum lineamentum. primo posteriorum ideo probia tradit nobis cognitionem ultimi finis. i. beatitudinis. Nota finis est magis eligendus his que sunt per finem ut per Aristotem. 3. topicorum. Item ibidem: cuius finis est bonus ipsum quoque bonus. Item omnia denotanda sunt a fine. Ut poeta. si finis bonus est totum laudabile phas est. Nota finis in agibilibus habet se sicut principium in speculabilibus. sic ergo intellectus noster naturaliter adheret primis principii sic appetitus noster naturaliter adheret ultimo fini quod est summum bonum. Nota quod duplex est finis. scilicet finis quo. et finis gratia cuius omnia fiunt. Ille. n. est vnus sicut deus vel beatitudo et iste finis appetit ab omnibus sub vna ratione in quantum est bonum satians appetitum hominis. si finis autem quo est operatio que homines nituntur adipisci finem gratia cuius. et talis finis si est vnus sicut non est vna operatio omnium. Ideo dicitur probia quod cura hominum procedit diuerso calle ad consequendum vltimum finem. Nota illud ad quod omnes homines nituntur puenire est bonum. quod bonum est quod omnia appetunt. primo ethi. Nota quod beatitudo habet rationem vltimi finis ipsa est tale bonum quo adeptus nihil ulterius desiderat. nam de ratione finis est esse vltimum et vltra illud quod est vltimum nihil est ergo est omnia illud esse summum bonum. quod illud quo adeptus nihil ulterius desiderat est summum bonum tale autem est beatitudo. Nota quod beatitudo est bonum optimum pulcherrimum et delectabilissimum. id est beatitudo est status perfectus congregatione omnium bonorum continens in se omnia bona. si. n. aliquid bonum sibi deficeret si esset summum bonum

Hunc uti diximus diuerso tramite mortales omnes conantur adipisci. Est enim mentibus hominum veri boni naturaliter inserta cupiditas: sed ad falsa deius error abducit.

Hunc uti diximus. In ista parte ostendit probia quod homines a vera felicitate diuersis erroribus abducuntur dicens. Hunc. i. statum beatitudinis. omnes mortales sicut diximus: conantur adipisci diuerso tramite. i. diuersa via. quod cupiditas. i. appetitus veri boni naturaliter est inserta mentibus hominum: sed beatitudo est verum bonum quod summum. sed deius error abducit homines ad falsa bona. Nota quia beatitudo aggregat in se omnia bona. id est cupiditas naturaliter est hominibus inserta. Ubi tamen sciendum. quod beatitudinem continere omnia bona potest intelligi dupliciter. vno modo formaliter. sic non continet omnia bona: quod felicitas formalis et essentialiter potest esse sine bonis exterioribus ut sine diuitiis et ceteris bonis. Alio modo intelligitur continere ea virtualiter ita quod beatitudo excellat omnia bona et sic est vera. Nota quod probia hic vult quodam figura que dicitur epiteton dicens deius error. nullus. n. error est qui non sit deius. vnde poeta. sicut epiteton si dicas tristitia bella. Nota cum mens humana naturaliter desideret verum bonum. nunquam tendit in falsum bonum nisi in quantum ipsum estimat esse verum bonum. talis autem estimatio est deius error. ergo deius error ad falsa abducit

Quorum quidem alii summum esse bonum nihil indigere credentes: ut diuitiis affluant elaborant Alii vero bonum quod sit dignissimum veneratione iudicantes adeptis honoribus reuerendi civibus suis esse nituntur. Sunt qui summum bonum in summa potentia esse constituent. Hi vel regnare ipsi volunt. vel regnantibus adherere conantur. At quibus optimum quiddam claritas videtur: hi vel belli vel pacis artibus gloriosum nomen propagare festinant. Plurimi vero boni fructum gaudio leticiaque metiuntur. Hi felicissimum putant voluptate defluere.

Quorum quidem alii summum bonum esse. Sic probia potest diuersas opiniones circa felicitatem ostendens quod homines per errorem ad falsa bona ducebantur. secundo ostendit quod in talibus bonis posuerunt beatitudinem. tertio ostendit quod naturaliter eorum intentio tendebat ad veram beatitudinem secunda ibi. Quibus omnibus: tertia ibi. Sed ad hominum studia. Primo ostendit quod homines errabant circa falsa bona statuendo in eis finem. secundo ostendit quod quidam fines adinuicem permutablebant. tertio alia bona fortuita reducit ad predicta. secunda ibi. Sunt etiam. tertia ibi. In his igitur. primo dicit. Quorum supple bonum qui ducuntur ad falsa bona. alii credentes summum bonum esse nihil indigere ipsi elaborant ut affluant. i. habundent diuitiis ponendo eam sufficientiam esse in diuitiis et in hoc errabant. Alii vero summum bonum iudicantes quod dignissimum sit veneratione. i. honore. tales adeptis honoribus nituntur esse reuerendi suis civibus. putantes in honoribus temporalibus veram dignitatem consistere: et in hoc errabant. Sunt alii qui summum bonum constituent in summa potentia. hi vel ipsi volunt regnare: vel conantur adherere regnantibus tanquam consiliaris vel familiares eorum. per hoc putantes se esse vere potentes et in hoc decipiunt. sed quod claritas. i. fama. videtur esse optimum bonum illi festinant propagare. i. dilatare. gloriosum nomen. i. pulchram famam artibus. i. studiis. belli sicut viri militares. vel artibus pacis sicut sapientes mundi credentes se per hoc acquirere gloriam imortalem et decipiunt per hoc. Plurimi vero. i. multi mentes. i. mensuras fructum boni: gaudio et letitia exteriori hi putant. i. estimant. felicissimum defluere. i. abundare voluptate. i. delectatione corporali estimantes in hoc consistere vere gaudium quod est erroneum. Nota quod sunt in quibus errantes a vero bono posuerunt consistere veram felicitatem scilicet diuitie. honores. potestates. gloria. et voluptates. Quorum sufficientia sic accipitur. Cum finis habeat rationem boni secundum diuersitatem boni diuersificat finis. Est autem triplex bonum vtile delectabile. et bonum honestum et illi qui intendebant bono vtili posuerunt felicitatem in diuitiis. sed qui intendebant bono delectabili ponebant voluptates. et in illis posuerunt finem et felicitatem. qui autem intendebant bono honesto isti diuersificabant: quod bonum honestum est bonum secundum rationem. Ratio autem est duplex. scilicet speculativa et practica de bono honesto quod consistit in speculatione non loquuntur isti: quod tale bonum est latens. ipsi autem posuerunt felicitatem in bono honesto quod est bonum rationis practice. tale ergo bonum vel consistit in opinione hominum. et sic est gloria. vel consistit in exercitio actus realis. et hoc est dupliciter. vel enim consistit in exercitio proprii actus circa alios: et sic est potestas vel consistit in exercitio actus aliorum circa se. et sic est honor

Sunt etiam quorum fines causasque alterutro permutat: ut qui diuitias ob potentiam voluptatesque desiderant. vel qui potentiam seu pecunie causa. seu proferendi nominis petunt.

Sunt etiam quorum fines. In ista parte ostendit quod quidam istorum fines iam dictos permutablebant. et dicit. Sunt etiam alii qui fines. quod per causas finales permutat alterutro. i. adiuicem desiderantes vnum pro altero. nam quidam desiderant diuitias et voluptates

ob. i. pp potētā. 7 sūt alii qui, potētā petūt. i. desiderant causa. pecunie. i. pp diuitias. vel causa pferendi. nois. i. causa dilatationis fame. **C** Nota fm Aristote. 3. ethico. Qualis vnusquisqz est talis finis videtur ei. fm ergo di. uersam dispositionem hominū diuersi fines eligunt. Il. lud autē eligit pp aliquē finem p qd qd videt posse conse. g illū finē. cum igit ponentes finē esse diuitias magis pu. tabāt se diuitias consequi p potētiam. ipsi appetebāt po. tentiā pp diuitias. 7 eoduerso quibz videbāt se posse conse. g potētā p diuitias. ipsi appetebant diuitias pp potētā 7 sic posuerūt permutationē finium istorū adinuicem.

C In his igit ceterisqz talibus humanorū actūū vtorūmqz versat intentio: veluti nobilitas fauor qz popularis: que videntur quandā claritudinē cō. parare. **A**ror ac liberi que iocūditatis gratia pe. tunt. Amicorū vō qd sanctissimū qdē genus est: n̄ in fortuna s̄ in virtute numerat. Reliquū vō vel potētie cā: vel delectationis assumit. **I**am vō corporis bona promptū est ut ad superiora refe. rantur. **R**obur enī magnitudoqz videntur presta. re valētiam: pulchritudo atqz velocitas celebra. tem: salubritas voluptatem.

C In his igit ceterisqz ta. **H**ic pb̄ia reducit oīa bōa fortu. ne in quibz ponunt homines felicitatē in predicta quinqz 7 dicit. In his igit quinqz bonis. qz p. et. ceteris talibz. i. reducibilibz ad predicta. versatur intētio actūū hūano. ruz 7 vtorū. i. desideriorū. 7 māifestat exēplariter qd alia. reducunt ad ipsa dicens. veluti nobilitas. qz p. 7. fauor po. pularis que videntur cōpare quandā claritatē. i. gloriā. ideo sup. reducuntur ad gloriā. **V**roz autē 7 liberi. i. filii sūt qui petunt gratia iocūditatis. i. causa voluptatis. ideo ad voluptatē reducunt. sed sanctissimū genus amicorū nō nu. merat inter bona fortune s̄ numerat in virtute. **R**eliquū vero qd cadit sub exteriori fortuna illud assumit vel causa potētie. sicut est administratio officiorū. vel assumit causa delectationis. sic exercitiū ludorū. sed bona corporis p. m. tū est ut referant. idest. reducunt etiā ad superiora bōa. qz robur. qz p. 7. magnitudo que ē signū fortitudinis corpa. lis. videntur prestare valētiam. idest potētiam. 7 sic ad potē. tiā reducunt. sic pulchritudo 7 velocitas videntur prestare celebratē. i. gloriā ad quā reducunt. salubritas autē. i. sanitas. videt conferre voluptatē ad quā reducunt. 7 sic om. nia bona fortune reducunt ad p̄dicta quinqz. **C** Nota in. digentia alicuius boni auget desideriu illius boni. id fm variā indigentia hominū variat eorū desideriu. vñ aristor. i. ethi. dicit qd egrotās sanitatē: medicus diuitias: eodē autē sibiūp̄is ignoratē eorū qd magnū aliquod habet supra se admiratur. fm ergo diuersā dispositionē hominū felici. tas p̄debat in diuersis bonis fortune. que tamē sub p̄dictis bonis quinqz comprehendunt. **C** Nota licet amici affe. rant iocūditatē tamē non sunt cōputandi inter bona for. tune. cum enī amicitia sit virtus. oīz qz amici virtute acqui. ratur. qd autē virtute acquiri p virtutē conseruat: 7 tale nō p̄dēt esse bonū fortunū. **C** Itē amicitia fundata sup bono. honesto est sanctissima: 7 in virtute numerat. sed amicitia fundata super bono vtili 7 delectabili fortuna est.

C Quibus oibz solā beatitudinē desiderare liq̄t. **N**ā qd quisqz preceteris petit id summū eē indi. cat bonū. **S**z summū bonū beatitudinē eē diffi. nimū q̄re beatū iudicat eē statū quē preceteris qz qz desiderat. hēs igit āte oculos p̄positā fere for. mā felicitatis hūane: opes: honores: potētia: glo. riā: voluptates. **Q**ue qdē sola p̄siderās epicur? **P**sequēter sibi sūmū bonū voluptatē eē p̄stituit q̄

cetera oīa iocūdit. atē animo videant asferre.

C Quibz oibus solā beatitudinē. **I**n ista pte probat pb̄ia qd omnes p̄dicti querebāt beatitudinē. in his bonis. 7 dicit **O**mnibz desiderantibus p̄dicta bona liquet. i. manifestū ē. ipsos desiderare beatitudinē: nā illud bonū qd qsqz petit. i. desiderat pte ceteris. illud iudicat esse sūmū bonū: s̄ nō diffinimū summū bonū esse beatitudinē quare statū illū quē qsqz desiderat p ceteris iudicat esse statū b̄tū. i. b̄tū. dinem. **E**t tūc recolligit bona false felicitatis dicens. ha. bes ante oculos tuos p̄positā formā humane felici. tatis. i. opes: honores. potētia gloria voluptates. q̄ confide. rans epicurus cōstituit voluptatē eī summū bonū. eo qd oīa cetera vident asferre. i. dare. anō. iocūditatē. **C** Nota qd oēs appetētē p̄dicta bōa appetebant beatitudinē. nā qd aliqz eligat p̄ aliis hoc videt sibi eē summū bonū. s̄ aliqz preceteris eligat diuitias. ergo diuitie videbant sibi summū bonū. aliqz honores. 7 sic de aliis. ergo oēs p̄dicti eti appetebāt beatitudinē. **C** Nota qd p̄dicta bōa videntur cōferre aliquā iocūditatē. oīa vident eē ordinata ad iocū. ditatē tanqz ad finē. 7 qz in voluptatibz ē maxie iocūditatē ideo epicuri posuerūt felicitatē consistere in voluptatibus

C Sed ad hōim studia reuertor quorū animus 7 si caligante memoria: tū bonum summū repe. tit: sed velut ebrius domum quo tramite reuer. tatur ignorat.

C Sed ad hominū studia reuertor. **H**ic ostēdit pb̄ia qd licz bōes in p̄dicto mō errent. tū eorū intentio semp fert ad verā beatitudinē. secūdo ostēdit vnde hoc pueniat. ibi **I**n quo quanta sit. **P**rimo p̄mittit intentū suū. secūdo decla. rat ibi. **N**am enī. **P**rimo dicit. **E**go reuertor ad studia idest ad intentiones hominū quorū anim? est pro quibus memoria caligat. i. obscurata sup. desiderio p̄sentū bono rū in semp repetit p nālē inclinationē summū bonum sed ignorat quō illud repetat velut ebri? q ignorat quo trami. te. i. q̄ via reuertat domū. **C** Nota sicut ebrius sit se habe. re domū. sed propter defectū ratiōis nescit quō ad eaz re. deat. sic homines aliquo mō in generali sciūt 7 cognoscūt summū bonū et naturaliter inclināt ad illud tanqz ad principū a quo processerūt sed inebriati amore temporalū bonorū nesciūt quō ad id peruēiant.

C Nū enī videntur errare hi qd nibilo indigere nitū. tur: **A**t qd nō ē aliud qd eque p̄ficere beatitudinēz possit: q̄ copiosus bonorū oīz status nec alicū egēs s̄ sibiūp̄se sufficiens: **N**ū vō labuntur hi qui qd sit optimū id ēt reuerētē cultu dignissimū putāt: mi. nime **N**eqz enī vile quiddā cōtēnendūqz ē quod adipisci oīz fere mortaliū laborat itētio. **A**n in bo. nis n̄ ē numerāda potētia: **Q**uid igit. **N**ū ibecillū ac sine viribz estimādū ē qd oibus rebz cōstat eē prestātius. **A**n claritudo nibili p̄dēda ē: **S**z seq̄strari nequit quin oēs qd excellētissimū sit: id ēt videat clarissimū. **N**ā nō eē anxiā tristēqz beati. tudinē. nec doloribus molestiūqz subiectā: quid attinet dicere: quando minimis quoqz rebus id appetit qd h̄re fruiqz delectet. **A**tqui hec sunt qd adipisci hoīes volunt: eaqz de causa diuitias: di. gnitates: regna: gloriā: voluptatesqz desiderant qd per hec sibi sufficientiam: reuerentiam: poten. tiam: celebritatē: leticiā credunt eē v̄turaz **B**o. num ē igit qd tam diuersis studiis hoīes petunt.

C Nam enī videntur errare hi. **H**ic declarat intentū suū s̄ qd omnes querentes p̄dicta bona querebāt aliqz qd proprie puenit

parte convenit, summo bono. et primo ostendit hoc de divitiis dicens. **N**am p nunquid, isti vident errare p intentione a summo bono qui nihil indigere ratione cuius querebant divitias. q. d. si errat a summo bono: qz nihil indigere mari me spectat ad summum a bonum. unde dicit Atqui p certe. no est aliud quod eq possit pficere beatitudine qz stat copiosus olum bonoz: nec alieni egēs s; sibi ipse sufficiens. **T**uc ostendit idē de honorib; dicens. **N**am vo labunt supple ad intentione summi boni. q illud qd sit optimū putant id ē esse dignissimū cultu reverētie. i. honoris. et respondet. minime supple labunt. neqz enī est vile et ptenēdū qd itētio olum mortalū laborat adipisci. et sic quētes honozē que rebāt aliqd qd est in summo bono: eo q summū bonū est honorabilissimū. **T**uc ostendit idē de potētia dicens. **A**n pro nūqd. in bonis. i. inter bona. nō est nūeranda potētia. q. d. sic. **Q**uid igit est dicēdū nisi q quētes potētia etiā tē dūt ad summū bonū. cū summū bonū sit potētissimū. nō n. istud est estimādū ibecillū et sine virib; . i. sine potētia. qd cōstat esse pstanti. i. potētū olb; reb;. **T**uc ostendit idē de gloria dicens. **A**n claritudo. i. glia est nihil pēdenda ita vt quētes gliam nō tēdāt ad summū bonū. q. d. nō ē nihil pēdēda sed negt. i. nō pōt scqstrari. i. negari. qn oē qd sit excellentissimū illud etiā videat eē clarissimū. i. glifissimū. **T**uc ostendit idē de voluptate dicens. **Q**uid attinet dice re. q. d. de se māifestū est bēitudinē eē si anxiā et tristē: nec subiectā dolorib; et molestiis. s; supple magis ē plēa voluptate. et iocūditate et p cōsequēs quētes voluptatē et leticiā tēdūt ad sumū bonū. qd at iocūditas et voluptas i. ludat i bono summo. pbat p locū a minori dicens. **Q**n i minimis rebus. i. appetēdis p; q aliqd appetitur quod delectat habere et ipso frui. **H**ec igitur sunt q hoies volunt adipisci. et ea de cā desiderāt. i. cupiūt vel qrūt divitias dignitates. regna gliam. et voluptates. qz p hęc credūt sibi esse venturā sufficiētiā: reverētiā: potētiā: celebritatē et leticiā. bonū igit est quod hoies pctūt diuersis studiis. i. intētionibus. **N**ota qz ex tota littera p formari vna rō. i. qz quētes p̄dicta bōa quērūt bēitudinē. **R**ō ē ista. **I**lli tēdūt ad bēitudinē q tendūt ad sufficiētiā. reverētiā. potētiā. celebritatē et leticiā. s; appetētes p̄dicta bona. i. divitias dignitates. regna. gliam et voluptates: tendūt ad sufficiētiā: reverētiā. et sic de aliis. ergo tendūt ad bēitudinē. **A**dnotō ē nota. qz sufficiētiā reverētiā sunt cōditōes bēitudinis. q p̄fectissime repiūt in bēitudine. **Q**uētes ergo p̄prietates bēitudinis tendūt ad bēitudinē. minor p; ex lra. **N**ota qz quētes divitias ppter sufficiētiā ferebāt in summo bonum naturali appetitu. qz i summo bono est vera sufficiētiā et hoc si errabāt. s; qz sufficiētiā q ē nulli idigētie: putabāt sibi puenire p divitias in hoc errabāt. **S**imiliter q rētes dignitates ppter reverētiā naturali intētionē ferebātur i bēitudinē. eo q bēitudo est reverēdissima sed qz summam reverētiā putabāt sibi subuenire per dignitates tēporales. ideo in hoc errabant et sic intelligitur de aliis.

In quo quāta sit nature vis facile mōstratur. cū licet varie dissidētēsq; sententię: tamē in diligēdo boni finem consentiunt.

In quo quāta sit nature vis. **H**ic ostendit p̄bia vñ hoc pueniat qz q̄tūcūq; intētio hoium sit diuersa. tñ intēdit i bēitudinē. et ostendit qz hoc puenit ex vi nāl inclinatiois que nulli auferri pōt. et dicit. **I**n quo. i. appetitu boni vel bēitudinis facile mōstrat quāta sit vis nature cū s; sint varie et dissidētē. i. discordātes sñie hoium de summo bono tñ homines p̄sentitūt. i. p̄cordāt in diligēdo. i. diligētē appetēdo finē boni. i. bēitudinē. **N**ota qz sine exite vno p̄nt diuersificari actiōes tendētēs in illū finē. si. n. ppter diuersitātē actionū eēt diuersitas finū nō eēt euenire ad vñ finē: s; p̄cederēt in infinitū in finib;. qd p; falsum ex secundo metaphisice. et hoc ē vñ sine cui; ḡa oīa sūt qz ille ē vñ et nō de finē quo vt p̄t; vñ s; ē ergo sint diuersē sñie et studia hois. tñ pueniūt i appetēdo vñ finē. i. bēitudinē.

Quadratum secundum libri tertii. **Q**antas rerum flectat habenas **N**atura potens quibus immensum **L**egibus orbem prouida seruet.

Stringatq; rigans irresoluto **S**ingula neru: placet arguto **S**idibus lentis promere cantu.

Quadratum secundū tertii libri. **Q**antas rez flectat hēnas. **H**ic incipit scđz me trū b; tertij. quod dē p̄daricū ab inētoze. ana p̄sticū a pede p̄dante et ē dimetrū. qz p̄stat ex q̄tuoz pedib; quoz duo p̄stituūt vñū metz. i. q metro qz p̄bia ē. dixerat qz vis nāc opaf. qz itētio hois sp̄ tēdit i bonū. id hic p̄mēdat vi nature ostēdes. qz tāta est vis nature qz q̄tūcūq; res abducāt assuefactiōe vel violētia ad aliqd qd ē sibi p̄ter nāz. tñ sibi ip̄si d̄relicta sp̄ redit ad illud qd est sibi s; nāz. et p̄mittit suā itētionē. scdo māifestat p̄positū ibi. **Q**uāuis. p̄io dicit. **A**d h̄t p̄bie placet p̄mere. i. māifestare. cātū arguto. i. sonoro. lētis fidib;. id est cordis lēte sonātib; q̄ntas hēnas. i. naturales inclinatioes potēs nā flectat. i. regat. qz legib; prouida natura seruat. i. p̄seruat imēsi orbē et qz legib; natura stringat ligās singula irresoluto neru. i. p̄iunctione indissolubili. **N**ota tripler ē natura. natura naturās: naturās sicut ē deus a quo depēdet celū et tota natura. **A**lia ē natura natura n̄ et natura simul. sicut celū qd dē natura naturata in q̄tū d̄ pēdet a deo. et dicit nā naturās iquātū i sicut naturis istoz inferior. **A**lia ē natura naturata tñ. quā b̄tis aug. sic diffinit. **N**atura ē qdā vis et potētia dinitus insita rebus creatis q̄ vniciq; rei suū eē tribuit: q̄ cū q̄sq; male vtitur malus eē iudicat. **I**n p̄posito dictū p̄bie p̄t intelligi de natura tertio mō dicta. licz quidā exponāt p natura p̄io mō sūpta. **E**t leges nature hic vocat dēterminatōes et p̄prietates naturales cuiuslibet rei a deo sibi cōstitutas.

Quāuis peni pulchra leones **V**incula gestent: manibusq; datas **C**aptent escas: metuantq; trucem **S**oliti verbera terre magistrū. **S**i cruoz horrida tñxerit ora. **R**esides olim redeunt animi. **F**remituq; graui memixere sū: **L**axant nodis colla solatis. **P**rimusq; lacer dente cruento **D**omito: rabidas imbuit iras.

Quāuis peni pulchra leones. **H**ic p̄bia māifestat p̄positū p̄ q̄tuoz exēpla. scdo generalr p̄clusit s̄l̄r eē in oibus aliis ibi. **R**epetit. **P**̄ria i q̄tuoz p̄tes s̄m q̄tuoz exēpla q̄ patebūt. **P**̄rimū exēplū est de q̄drupedib; sicut de leonib; qz ex q̄ assuefactione dōment. ita vt m̄tescāt metuēdo suū magistrū. tñ si multū offendāt redit eoz crudelitat nāl. ita vt p̄io lacerēt dētib; magistrū suū. **T**ñ dicit i lra q̄uis leones peni. i. libici. gestēt. i. portēt pulchra vincula idē cathēas i collo. et captēt. i. recipiāt. escas datas. i. porrectas eis manib; sui magistri. et q̄uis metuāt trucē. id est crudelē magistrū leones i q̄ soliti ferre. i. pati verbera magistri. sed si cruoz tñxerit. i. madidauerit. horrida ora. id est colla leonū p̄ nimia verbera. tñc anī leonū resides. i. q̄tē redeūt ad naturalē crudelitatem et leones mem̄nere sui. i. nature. graui fremitu. i. magno rugitu. ip̄si larāt. i. soluit colla solutis nodis. i. ruptis vicul. et p̄im; sol; domitoz. s. magister. ille imbuit. i. recipit lacer. i. lacerat. rabidas iras cruento dente. i. leonis. **N**ota s̄m. **I**sid. lib. ethimo. peni sūt hoies carthaginēses. **E**t at carthago ciuitas libie: ppter qd leones libie vocat leones peni. et h̄mōs lēdes li-

hic facilius domant. Nota quantuncumque ledes dometur et assuetudine ducant a sua crudelitate. si tamen afficiantur cruore vel sanguine redeunt ad naturalem crudelitatem.

**Que canit altis garrula ramis
Aues cauee clauditur antro.
Huic licet illita pocula melle:
Largasque dapes dulci studio
Ludens hominum cura ministrat:
Si tamen arto saliens tecto.
Memorum gratas viderit umbras:
Sparfas pedibus proterit escas.
Silvas tantum mesta requirit.
Silvas dulci voce susurrat.**

Que canit altis garrula ramis. Hic ponit sim exemplum quod est de volatilibus: et tale. Aucula capta que propter naturam domesticam quantumcumque foueat delictis hominum. tamen bita oportunitate redit ad siluestritatem. vnde dicitur in libro. Ales garrula que canit altis ramis si illa capta clauditur in antro cauee. id est domucule. super. ut ibi maneat ad solatium hominum: licet ludens cura hominum ministrat huc aut pocula illita. id est illinita melle quod pro et largas dapes ministrat dulci studio si tamen illa auis saliens ex arto tecto. id est ex arto domucule. viderit gratas umbras nemorum. ipsa proterit pedibus suis escas sparfas et ipsa mesta quod fuit decerta. requirit silvas: et dulci voce susurrat. id est cantat in siluis. Nota natura non assuescit in hominum. si. n. lapis centies milleficus proficit sursum. non assuescit ascendere sursum. licet ergo aliquid consuetudine vel violentia natura possit ad ipsam impediri. tamen si inclinatur ad proprium opus

Validis quondam viribus acta

**Pronum flectit virga cacumen.
Hanc si curuans dexter a remisit.
Retro spectat vertice celum.**

Validis quondam viribus acta. Hic ponit tertium exemplum de vegetabilibus sicut de virga crescete quod tale est. id est virgula creata per violentiam incuruet. tamen relicta proprie nature ipsa sursum erigit. vnde dicitur in libro. Virga quondam acta. id est coacta. validis viribus super. hola incuruatis ea. ipsa flectit pronum cacumen. si si dextra curuans remisit hanc. ipsa spectat. id est respicit celum recto vertice. quod d. deposita violentia incuruatis virga redit ad naturalem rectitudinem. Nota id est natura repta iactat non facile assuescat in hominum tamen in hominum rationalibus multum facit assuescendo vel assuescendo. quod id est aliqua sit male operosa tamen in ipsum et consuetudinem habitatur et compleritio mutat Unde Seneca. Consuetudo est altera natura.

Cadit hesperias phebuis in vndas

**Sed secreto tramite rursus
Currum solitos vertit ad ortus**

Cadit hesperias phebuis in vndas. Hic probat intentionem suam ponendo quantum exemplum in corpore celestium: et tale. sol moritur ab oriente in occidentem cadit in mare hespericum: sed naturali inclinatione redit ad orientem sub nomine hemispherio. Unde dicitur in libro. Phebuis. id est sol cadit in vndas hesperias. id est occidentales. sed secreto tramite. id est secreta via. id est sub terris. rursus. id est iter. vertit currum id est currum suum ad solitos ortus. id est ad partes orientales.

Nota quod boeti hic loquitur more poetarum. quod dicebat sol tempore vesperis descendere in mare occidentale ut ibi laueret a fordidibus et a puluere quo maculatur fuit etiam in nostro hemispherio sed hoc non est verum quod sic apparet ruditati boetii.

Repetunt proprios queque recursus

**Redituque suo singula gaudent.
Nec manet vlli traditus ordo.
Nisi quod fini iunxerit ortum.
Stabilemque sui fecerit orbem.**

Repetunt proprios queque recursus. Hic probat percludit id est

in omnibus aliis entibus. vnde quod omnia entia quantumcumque modo per violentiam seu assuetudinem a sua abducantur natura: tamen sibi derelicta se redeunt ad illud quod inest eis per naturam. vnde dicitur in libro. Queque idem quibus etiam reperit proprios recursus. id est naturales motus. et singula. id est omnia entia. gaudet suo reditu. super. redeundo ad illud. super. quod puenit eis secundum naturam. Nec vlli manet idem adest traditus ordo nisi quod suo fini iunxerit ortum. id est principium. et fecerit stabilem orbem. id est circulations sui quantumcumque fine principio. Nota quod orbis in proposito est circulus vel linea circumducta rediens ad idem punctum. vnde incipit equaliter distans a medio. facit autem hoc stabilem sui orbem procedens a deo tanquam a suo principio: transit per spalia in quibus non sinit. sed redit ad deum tanquam ad suum finem per contemplationem mentis.

Prosa tertia libri tertii.

Os quoque o terrena aialia tenui imagine vram tui principium somnatis: verumque illud britudis finem: id est mimesis perspicaci: quae licet tamen cogitatione perspicitis: eoque vos et ad verum bonum nam ducit intentio: et ab eodem multiplex error abducit. considera namque an per ea quod se homines adepturos britudinem putant: ad destinatum finem valeant pervenire. Si. n. vel pecunia vel honores ceteraque tale quod afferat. cui nihil bonorum abesse videatur: nos quoque fateamur fieri aliquos horum adeptio felices. Ad si neque id valet efficere quod permittit: bonis quoque pluribus caret: nonne ligido falsa in eis beatitudinis species deprehenditur.

Prosa tertia tertii libri.

Os quoque o terrena aialia. Nota est tertia prosa huius tertii: in qua et in aliis sequentibus ostendit quod vera felicitas non consistit in illis quae putaverunt esse summa bona. sed tamen est falsa felicitas in ipsis. et pro proba ea que dicta sunt in metro adaptat spatium ad homines. et cum hoc proponit intentionem suam. secundo probat intentionem ibi. Primum igitur. Dicit pro victis et quod omnia repetit suum finem vos quoque o terrena aialia. id est vos homines qui estis traditi terrenis somnatis. id est inspecte cognoscitis vram principium. id est tenui imagine. id est exili similitudine. et perspicitis illud verum finem britudinis id est cognitione minime perspicaci. tamen quantumcumque cognitione eoque. id est id naturalis intentio ducit vos ad verum bonum. et multiplex error ab eodem vos abducit. et tunc proponit intentionem suam dicens. Considera namque o boeti an homines valeant pervenire ad destinatum finem. id est ad britudinem. per ea quibus putant se adepturos britudinem. Si. n. pecunia vel honores ceteraque afferunt. quod. id est aliquid tunc. cui nihil bonorum videatur abesse. nos fateamur aliquos fieri felices adeptio horum bonorum: sed si non valet efficere. id est facere quod permittit. et caret pluribus bonis. nonne ligido. id est manifeste falsa spes britudinis in his deprehenditur. quod d. sic Nota principium omnium rerum quod est deus est vera britudo ut postea patebit. tale principium quantum somnando cognoscitur et difficulter ad ipsum devenit. non. n. perfecte in presenti statu ipsum cognoscimus: quod intellectus non habet se ad ipsum sicut oculi nocturni ad lumen solis. ex secundo metaphisice: Etiam ad tale britudinem cum difficultate pervenit. vndeалан in anti claudiano dicit. Difficilis accessus ad hanc facilis recessus. Accessus paucis casus per omnia. In qua vir aliquis transire poterit. Valet ois ab illa declinare via. que paucis per via multum clauditur artem. nimis intratum largo ruine.

Primum igitur teipsum et paulo ante divitiis affluens iterrogo inter illas habundantissimas opes. nunquam ne animi tui precepta ex qualibet invidia confudit anxietas. B. Atque inquam libero me fuisse a quo quod aliquid speraret reminisci neque. P. nonne quod vel aberat quod abesse non velles: vel aderat quod ad esse nolisses. B. Ita est inquam. P. Illius igitur

igitur pntia huius absentia desiderabas. B. confiteor inq. P. Eget vo inqt eo qd qsqz desiderat B. Eget inq. P. Qui vo eget aliquo no e vsqz quaz sibiuple sufficiens. B. mime iq. P. Tu itaqz hac insufficientia plenus inqt opibus sustinebas. B. Quidni inqna. P. Opes igitur nihilo indigentem sufficereqz sibi facere nequeat z hoc erat quod promittere videbantur.

Primum igitur teipm. Sic pbia probat intetu suu q ista bona no efficiat quod pmittit. z p pns in eis e falsa bitudo. z prio ondit hoc de diuitiis. p id e de aliis bonis. prio ergo pbat q diuitie no pferit sufficentia qua vident pro mittere. z ppter qua appetit. Secdo pbat q diuitie cofertat indigentia. tertio pbat q idigentia no auferit. secunda sibi. Atqz tertia ibi: Quis aut mod? Prio itedit tale rone In illis no cofertit vera felicitas. q no reddunt hoicm sibi sufficere s diuitie sibi hmoi. ergo zc. maior e nota. qz felicitas est bonu sufficentissimu nulli egēs. minorē declarat i lra z pcedit pbia more didascalico. i. interrogado z rñdēdo z dicit sic. Primum igitur teipm boetiu iterogo q pauloan diuitiis affuebas. i. habudabas. nuqz ne anxietas. i. tristitia cocepta ex qlibz iuria pfudit auz tuu iter opes habudatissimas z rñdet boeti. Atqz p certo. ego neqo remisi me fuisse ta libero aio. qn sp angerer. i. offederer ali quo. Et vic pbia. Adne tibi aliqd aberat. qd abee no velles vt tibi aliqd aderat quod adee noluisse. Rñdet boe. Ita e iqz. Tūc pbia cōcludit dices. Jo illi qd aberat presentia dñderabas: h at qd aderat desiderabas abntia. dicit boe. Cōfiteor iqz pbia inqt. Eget vo. i. caret quod qsqz desiderat. Dicit boe. Eget. z pbia. Qui vo eget aliquo si e vsqzqz sibi sufficiens. Dicit boe. Adnime sup. e sufficentia z pbia. Tu itaqz hac insufficientia sustinebas plen opibz cōcludit ergo pbia ex pcessis dices. igitur opes nequnt facere nihilo idigete z sibi sufficere: z b erat qz pmittere videbantur. Nota qz ois appetit e rone carētie. vñ illd qz qz bz pprie no desiderat. s magis amat. vñ aug. 9. li. de trinit. dicit. Id e appetit qz qz inbiat rei cognoscende fit amor rei cognite. Jo vic pbia. eget vo qz qsqz desiderat. Nota pbia dicit. q eget si e sibi sufficiens. Contra hoc diceret aliqz. sapiēs eget: qz idiget bonis exterioribz sine qb vñere si pt. z tñ sapiēs e sibi sufficiens p seneca. 9. epia. q dicit. sapiēs seipo pter e. Ad h dicit q sapiēs idiget qbulda ad viuēdu: s ad bte viuēdu seipo pter est. Cñ dicit sen. 9. epi stola. Sapiēs seipo pter e ad bte viuēdu s no ad viuēdu. ad viuēdu. n. mltis rebz illi op e. s ad bte viuēdu tñ cōtēns e aio sano. z erecto z despiciēte fortunam.

Atqz hoc quoqz maxie cōsiderandū puto: qz nihil habeat suapte natura pecunia: vt is a quibus possidet inuitis neqat auferri. B. Fateor inqna P. Quid ni fateare cū eā quotidie valentior ali quis eripiat iuito. An. n. foreles qrimōie: nisi qz vel vi vel fraude a nolētibus pecunie repetūt erepte. B. Ita e iquā. P. Egebit igitur iquit extrise cus petito presidio quo suā pecuniā quisqz tueat. B. Quis id iquā neget. P. Atqui si egeret eo nisi possideret pecuniā quam possit amittere. B. Dubitari inqna nequit. P. In cōtrariū igitur relapsa res e: Nā q sufficētes sibi facere putabāt opes: alieno potius presidio faciunt indigentes.

Atqz hoc qz. Sic pbat pbia q diuitie pferit idigentia z p pns no pstitit i eis felicitas. cū felicitas sit bonū sine ol indigentia. pbat at i lra q pecunia pferit idigentia p hoc. qz pecunia facit vt bō idigeat alieno pñdio. quo pecuniā suā

tueat ne p violētā auferat. vñ subdit i lra. Atqz p certo. ego puto hoc maxime pñderādū qz pecuniā nihil hēat sua pre nā. i. in sua nā. vt neqat auferri his iuitis. i. nolētibz a qb possidet. Dicit boe. fateor inqz. Et pbia qdmi fateare q. d. o. z vt fatearis. cū quotidie aliqz valētior. i. fortior. eripiat eā iuito. i. nolēt. vñ. n. sū qrimōie foreles. i. iudicia les. nisi qz pecunie erepte vi vel fraude repetūt i iudicio. rñt bo. Ita e iqz. z pbia. Egebit igitur qsqz pñdio. i. auxilio extrise petito q tueat suā pecuniā quā possit amittere. Rñt boe. dubitari neqt. Tūc pbia cōcludit ex dicit. dices. Igitur res e relapsa. i. mutata in pñ. Nā opes qz putabantur sibi facere sufficētes: faciūt potius idigētes alieno pñdio. Nota illd qz p violētā acqrit p violētā pt auferri. s pecuniā p violētā acqrit: qz dicit arif. i. etibi. qz ois pecuniosus e violēt. g. violēt auferit pecuniā pp qz violētā fiunt querimonie forentes. Tūc sciendū qz forum e locus rex venaliū. s for e loc exercendarum litū corā iudicio. Inde foret: qz id e qd iudicialis.

Quis at modus e quo pellat diuitiis indigentia Nā. n. diuites elurire nequnt. Nā sitire no pnt Nā frigus hibernū pecuniosoz mēbra no sentiūt. S; adest inqnes opulentis quo famē satiēt siti frigusqz depellāt. s; hoc mō cōsolari quidem diuitiis idigentia pt: s; auferri penitus no pt. Nā si hec hiās sp atqz aliquid poscēs opibus explet: maneat necesse est q possit expleri. Taceo qz nature minimum: qz auaritie nihil satis est. Quare si opes nec summonere indigentia pnt z ipse suaz faciūt. qcqd est qz eas sufficientia pñtare credatis.

Quis aut modus e. Sic pbia pbat q diuitie no auferit indigentia z sic p pns no pstitit i eis felicitas. z dicit qz est modus quo idigentia pellat diuitiis: nūqd diuites nequnt elurire. q. d. sic. Nūqd si pnt sitire. q. d. imo. nūqd mēbra pecuniosoz no sentiūt frigus hibernū. i. hiemale. q. d. sic. s; tūnges. i. dices. opulētis. i. diuitibz adē. aliqd quo famē satiēt. siti qz p z frigus depellant. Rñdet pbia. hoc mō idigentia pt pñolari diuitiis: sed penitus auferri no pt. Nā si bec. i. idigentia. semp hiās. i. dñderās z poscēs aliqd expletur opibz. Necesse e tñ vt maneat idigentia q possit expleri qz qz tūcūqz sitis diuitis vel fames mēget. adhuc diues post sitiet z esuriet. z qd nature minimum e auaritie nihil satis e: qre si opes no pnt ibidē summonere. i. repellere idigentia s; faciūt idigentia. qd e. id e qūo eē pōt. qz credatis eas pñtare. i. dare sufficientia. q. d. nullo mō dz credi. Nota qz ois idigentia vel e idigentia nature vel auaritie. Indigentia nāc paucissimis suppleri pōt eo qz natura paucis minimisqz cōtēta e. Cñ ppter nāz si oz multū qzere diuitias nec p diuitias idigentia nāc amoueri pōt. sicut nec ipsa natura mutari pt. indigentia vo auaritie e: q nullo mō expleri pt. z ita diuitie eā amouere si pnt. id pl' augēt: qz of. auarus si implebit pecuniā. Nota qz diuitie no solū no iducit sufficientia s; nec inducūt sapiam. vt dicit sen. Quid p lun. stulto multe diuitie dū p eas no possit fieri sapiens.

Adetrum tertium libri tertii. Auis fluente diues auri gurgite. Nō expleturas cogat auarus opes. Oneretqz baccis colla rubri litt ozis. Ruraqz centeno scindat optima boue. Nec cura mordax deserit superstitem. Defunctumqz leues non comitantur opes.

Uanis fluente ec. Istud e tertiu metz h' teriff qd of archiloteū ab inuētoze. Jamblicū a pede pñante. cui pñgiff metz elegiacū. i quo metro pbia iuebit s auaros quos in pñti vita soi

licetudo diuitiarum affligit et in morte derelinquit et dicit. Quamuis diues sup. auarus. fluente. i. habundante auri gurgite. i. multitudine cogat. i. pgreget opes. si expleturas sua cupiditate: et quis diues oneret. i. premat colla sua bachis. i. gemis preciosis rubri littozis. i. rubri maris. qz gēme colligunt i litore rubri maris. et quis scindat. i. diuidat arado rura optima. i. agros fecundos cetero boue. i. cu centu bobus. adhuc cura mordax. i. sollicitudo. no de ferit ipm supstitit. i. viuētē. et leues opes q leuiter trāseūt si cōmitat ipz defūctū. i. mortuū. Nota q circa lras gurges hz Hugui. et isidor. li. et hmoi. et loc. alt. i. pūdus i flumie et i pposito signat habūdātē affluētā auri. Et hz Hug. bacca p dupler. c. iudēt positū p fructu oliue vel lauri. vel p quolibz fructu. aliqñ at iuenit p gēma piosa et sic sumit h. Et diues auar. dupliem malo pmit i pre sēti vita semp sollicitat et p mortē nihil ipz d diuitiis cōi tatur. de quo diuite loqñ alan. i. li. de plācu nāe dicens. Ut oculis varia nūmoz ferula donet. Imponit pprio diues ieiunia ventri. Et oculat ocellis diues in argento sed venter pbat cogit.

Prosa quarta tertii libri.
Ad dignitates honorabilem reuerēdū qz cui prouenerint reddunt.

Prosa quarta tertii libri.
Ad dignitates. Ita ē qrtā pfa h' tertii i q pbat pbia q dignitates piales nō pferūt honorē et re uerētā quā pmittere vidēt et p pns h ē i eis vā bitudo et pzo ppoit q dignitates faciūt honorabile. scdo iprobat illd ibi. Nū vis. pzo dicit. Sz dignitates reddūt hoiez honorabilē et reuerēdū cui puenit. Nota honoz ē exhibitio reuerētē alicui in testimoniū vtuus. sic accipit ex. 4. ethi. vel aliter. honoz ē opinionis bñfactiue signū. vt dicit Arist. li. rbel. qñ. n. opinamur nob posse bñ fieri ab aliquo ipm honoramus. sed reuerentia est decens ac natura grauitas fm Tullium.

Nū vis ea ē magratib' vt vctū mētibus virtu tes iserāt: vitia dpellāt. Atq nō fugare sz illustra re potius neqtiaz solēt. Quo fit vt indignemur eas sepe neqssimis hoibus cōtigisse. Nū catulus lz i curuli. Nonium sedentem. strumātū appellat. Vides ne quātū dedecus mal' adiciāt dignita tes. Atq minus eoz patebit idignitas si null' ho noribus iclarefcāt. Tu quoqz nū tandē tot picul' adduci potuisti: vt cū decorato gerere magratuz putares: cum i eo mētē neqssimi secure delatorif qz respiceres. Nō. n. possumus ob honozes reue rētā dignos iudicare quos ipsis honozibus iudi camus idignos. At si quē sapia pditū vides: nū posses eum vel reuerētā v' ea qua pdit' ē sapia nō dignū putare. B. Minime. P. Inest enim di gnitas ppria virtuti: quā ptinus i eos qb' fuerit adiuncta trāsfūdīt. Qd qz pplares facere neqūt honozes liquet eos propria dignitatis pulchritu dinē non habere.

Nū vis ea ē magratib'. Sic pbia iprobat ppositū qua dupliem via. i. q dignitates nō pferūt honorē et reuerētiam pzo qz malis sepe eueniūt. scdo qz p dignitates vitia i proboz inotescūt. tertio qz opinione hoiez vilesunt. qro qz ipoz matatiōe desinūt. scda ibi. In quo. tertia ibi. At qz vt agnoscas. qrtā ibi. Sz h apd. pzo dicit. Nū p nun qd ea vis. i. tal. ē magratib'. i. dignitatib' vt iserāt vtuces mētibus vctū eis vt depellāt vitia. q. d. nō. vñ s' dicit. Atq p certe dignitates nō solēt fugare neqtā. sz pot' illustra

re. i. manifestare. q fit. i. pp qd fit vt nos idignemur eas se pe ptingisse hoib' neqssimis vñ catulus q erat vir sapiēs et vtuosus. Nonium q erat hō vtuosus appellat strumā lz vi derit ipm sedētē i curuli. i. i sede dignitatis iudiciaria vi des igif qzū dedec' dignitates adiciāt hoib' mal'. et māi festāt eos eē pteptibiles a bonis. Atq p certe. indignitas. i. malicia eoz min' patebit si nullis honozib' iclarefcāt. i. splēdeāt. O Boeti. nū. i. nūqd. tu potuisti tot piculis ad duci. i. affligi. vt cū decorato. i. tali viro magratū gereres cū i eo respiceres mētē neqssimi scurre et delatorif. q. d. n. nūqd possum' iudicare dignos reuerētā ob honozes. i. pp dignitates. qz iudicam' idignos ipsis honozib'. i. digni tatib'. q. d. nō. At si quē videres pditū sapia. lz nō h'et d' gnitātē nūqd posses eū nō putare dignū reuerentia vel sa pia q pdit' ē. q. d. nō posses eū iudicare idignū sapia et vir tute sua: qz ppria dignitas inest vtuū. quā vt' trāsfūdīt in eos qb' fuerit adiuncta. et qz pplares honozes h' facere neq unt. liqñ. i. manifestū ē. eos ppria pulchritudinē dignita tis nō h'et. Nota ex lra pot' formari tal' rō. Illd qd ad ueniēs alicui nō pferit et adueniēs si aufert honorē illd nō fac' v' honorabilē: sz dignitates si pferūt honorē cui adue niunt nec tollūt si nō adueniūt. ergo et. Nōior pbat quia honoz seqt vtuū ex. 4. ethi. Cñ vtuosū nullo honozē di gnū reputam' in quacūqz dignitate fuerit. sz solū vtuosū. et si nō sit i dignitate. cū igif dignitates piales nō pferāt vtuū nec tollāt vitia māifestū ē q honorabilē nō faciunt

Nota catulus erat vir sapiēs et vtuosus q Nonium seden tē i curuli ex ai idignitate vocabat strumā: eo q viro tam maliciose collata fuit dignitas. Est at struma pgeries hu moz i collo. sub hac autē similitudine ipm appellabat stru mā. qz i pectore hūi pgeriē vtuoz. Nota q rex theodo ric' voluit quēdā noie decoratū violētē intrudere i magra tū vt vna cū Boetio republicā regeret. c' neqtā Boeti' detestat' : recusant sibi associari: pp qd Boeti' multis i iurif' afflic' fuit a rege Theodorico. Nota q scurra hz Hugui. idē ē qd leator vel vaniloqu'. pprie at d' q seq tur curiā gra cibi. Nota q virt' facit hoiez reuerēdū et nobilē: nō dignitas: qz dicit Scñ. 44. epla. vt' nō accipit platonē nobilē et reuerēdū: sz fecit: qz. ē eni generosus: vir tuosus et dign' nisi q ad virtutē ē bñ disposit'. Non facit hoiez nobilem atrū plenū famosis imaginibus et nūmis. sed animus et virtus. supra fortunam surgens.

In quo illud est aduertendū magis: nā si co abiectior est quo magis a pluribus quisqz cōtēni tur: cum reuerendos facere nequeat: quos pluri bus ostendat despectiores potius ipobos digni tas facit: Neq non ipune. Reddūt nāqz iprobi parē dignitatib' vicē qz sua cōtagiōe cōmaculāt

In quo illud ē. Sic pbia pbat scda via q dignitates nō faciūt hominē nobilē et honorabilē: qz vitia ipoboz ma nifestant dicens. In quo. i. q dignitas aduenit mal'. illud ē magis aduertendū q si aliqz eo est abiectior. i. vilior. quo. i. quātomagis cōtēnitur a pluribus cum dignitas ne queat facere improbos reuerendos. ipsos facit despectio res quos pluribus ostat. verū pro scd. hoc non est impu ne. i. dignitas uon facit hoc impunita. nāqz pro quia im probi parem vicem reddunt dignitatib' quas ipsi com maculant sua ptagione. q. d. sicut dignitas maculat ipro bos. qz eoz maliciam manifestat. sic ecōtra improbi com maculāt dignitates. Nota p dignitates vitia ipoboz innotescūt. qz picipat' viz ostidit: cū igif vitū faciat ho minē pteptibilem: ipalis dignitas adueniēs improbis fa cit eos despectiores. Cñ Inuenal' poeta. Oē animi vitūz tanto despectius in se crimen habet: quanto qui peccat maior Et Scñ. Loco ignominie apd idignū ē dignitas.

Atqz vt agnoscas veram illam reuerentiam p has vmbzates dignitates non posse cōtingere: sic collige

sic collige. Si quis multiplici consulatu functus in barbaras nationes forte deuenit venerandum ne barbaris honoz faciet. Atqui si hoc naturale munus dignitatibz foret ab officio suo quo quo gentiu nullo mo cessarent. Sicut ignis vbiqz terraz nunq tamen calere desistit. Sed quonia id eis non propria vis sed hominu fallax annectit opinio: vanescunt illico cum ad eos venerint qui dignitates eas ee no estimat.

Atqz vt agnoscas. Hic pbia probat tertia via qz dignitates non faciunt reuerendū: qz opinione hoīuz vilescit. qui enim dignitatibus funguntz quis a suis honozē tamen apud extraneos hoīes non curant. vt ab illis qui sunt alterius dyocesis. Un dicit. Atqz pro certe. vt agnoscas verā reuerentiā que est bñtudo non posse cōtingere alicui homini p has dignitates vmbrales. i. transitorias ad moduz vmbre sic collige. si qz hō functus. i. vltus multiplici psulatu. idest dignitate. deuenit forte i barbaras natiōes. i. extraneas gentes: faciet ne honoz psulatus ipm venerandū barbaris. q. d. non. At qui pro certe. si b. i. facere reuerēdū barbaris. foret. i. naturale munus dignitatibz. nullo mo cessarent ab officio suo. quoquo. i. quocūqz loco gentiu. Sicut ignis vbiqz terrarū nunqz desistit calere. i. cremare. hz qm id scz reuerēdū facere. eis annectit fallax opinio hoīum z nō ppria vis. illico. i. statim vanescit: cū ad eos venerint q non estimant eas esse dignitates. sicut sunt nationes barbarice. i. extranee. Nota qz res nō destruitur a sua ppria opatiōe cum enī opatio sit finis bñtis opationē. sedo celi z mūdi. res destituta a sua opatiōe destruitur a suo fine. z sic eet frustra. Si ergo facere reuerēdū eet nālis opatio dignitatū. vbiqz gentiu facerent hoīem reuerēdū. hz videmz qz dignitates q faciūt alique reuerēdū apud suos. apd extraneos non faciūt ipm reuerendum.

Sed hoc apud exter as natiōes. Inter eos vō apud quos or te sunt: non perpetuo perdurat. at qui prefectura magna olim ptās nunc inane nomen z senatorii census grauis sarcina. Si quis quondam populi curasset annonam magnus habebat. nunc ea prefectura quid abiectius. At enī pauloante diximus: quod nihil hz propzii decoris: opinione vtentium: nunc splendorem accipit nunc amittit. Si igitur reuerendos facere nequeunt dignitates. si vltro improborum contagione sordescūt: si mutatiōe temporum splendore desinunt. si gentiu estimatione vilescunt. quid est qz i se erpetende pulchritudinis habeant: nedū aliis prestent.

Sed hoc apud exter as. Hic pbia pbat quarta via que sumit ex hz qz dignitates tempoz mutatiōe sordescūt. qd enī magna olim fuit dignitas moderno tpe pro nihilo reputat. Un dicit. Sz hoc qd dixi verū est apud exter as nationes. i. extraneas. sed iter eos apud quos dignitates or te sūt nō ppetuo durāt. Atqz p certe. nā pfectura oīserat magna ptās apud romanos. sed nūc ē inane nomē. z celsus i. piciōsitas senatorii nunc ē grauis sarcina: que olim erat magna dignitas. z si qz quondā curasset ānonā ppli qz dicitur cēbat pfectus ānone. ille magnus hēbat. nūc ea pfectura qd ē abiecti. q. d. nihil. Ut. n. pauloante diximz. Nihil enī hz ppzii decoris. qd opinide utentiū nūc accipit splendore nūc amittit. Et nūc epilogat dicens. Igit si dignitates nequeūt facere reuerēdos vt pz ex scda via. si desinūt splendore mutatiōe tempoz. vt docet quarta via. si vilescūt estī

matide gentiu vt pz ex tertia via. qd ē qd hēant in se erpetende. i. desiderāde pulchritudinis. nedū aliis pstant. q. d. nihil bñt in se pulchritudinis. z id nec cā aliis pstante pnt. Nota qz pfectura quondā erat magna dignitas apud romanos: dicit ille pfectus qz ceteris magi atibz pfuit. z oēs dignitates in ciuitate romana antecellabat sed postqz Julius cesar impiū inuaserat talis dignitas ad impatorē trāsserebat z diminuebat ei ptās: ita qz nomē illi dignitatis māsit sine re. Itē senatoria dignitas magna fuit apud romanos qz oīm senatorū prius fuit honestū. i. vtiliter psulere reipublice. sed postea cōpulsi fuerūt senatores ad seruiēdū volūtati picipis in dānū reipublice.

Sequitur metrum quartū tertii lib. Quāuis se tirio superbus ostro Comeret: z niueis lapillis. Inuisus tamen omnibus vigebat

Luxurie nero sententis. Sed quondā dabat improbus verendis Patribus indecores curules. Quis illos igitur putet beatos. Quos miseri tribuunt honores.

Sequitur metrum quartum tertii libri.

Quāuis se tyrio superbus ostro. Hic incipit qrtus metru b' tertii qd dicit metru valenticū ab inuenteore dactylicū a pede pstante. tetrametru a numero pedū. In quo metro pbia pfirmat per exēplū qz dignitates nō faciūt vere reuerēdū. z p pns nō ē bñtudo querenda in eis qz dignitates adueniebant nero ni q pessim' erat: z ab eo aliis cōferebant. vñ dicit in lra. Quāuis supbus Nero sculentis luxurie comeret. i. ornaret. se ostro tyrio. i. purpura tincta i sanguine tyri. z Quis comeret se niueis lapillis. i. albis margaritis tñ ipse vigebat. oib' inuisus. i. odiosus. Nā iprob' nero dabat verendis p'rib'. i. reuerēdis senatorib' curules. i. tales dignitates. pp qz sedebāt in curulib' indecores: qz ab idigno dabāt. Quis igit putet. i. reputet illos honores bñs. quos miseri. i. iprobi z vitiosi tribuunt qsi diceret null'. Nota dicit Macro nem sculentis luxurie. qz eps linconniensis noīe pculsus narrat. qz Macro oīa theatra Italie z grece p lustrās assumpto vario decore vestitus cytharistas tragidas z aurigas sepe supasse visus est: tantis libidinib' eragitat' vt nec a matre nec a sorore abstinuisset videat reuerētia psanguinitatis. Virū in vxorē duxerat z ipse a viro in vxorē recept' est. z fuit luxurie tā inefrenate vt retib' aureis piscaret que purpuris funib' extrahēbat z lauabāt ea frigidis z calidis vnguentis que nunqz minus qz mille talētis pfecit z nihilominus ipse Nero tā vitiosus dignitate ipiale adept' ē imo et aliis dignitates largit' est.

Prosa quinta tertii libri. In vō regna regūqz familiaritas effice re potentem valent. Quid nī qñ eoz felicitas ppetuo perdurat. Atq plena est exēploz vetustas: plena ē pns etas qui reges felicitatē calamitate mutauerit. Pclara potētia que nec ad conseruationem quidem sui satis efficitur inuenitur.

Prosa quinta tertii libri. In vō regna hec ē gnta prosa huius tertii in qz ostndit pbia qz regnū z regū familiaritas nō cōferant verā potētiā quā pmittunt. z ppter qz appetūt. Et pzo ostndit verā potētiā non esse in regnantib' secundo qz non in regū familiaribus ibi. Nā qd ego. z d' autē in regnantibus non sit vera potentia z p pns non sit vera beatitudo pbat quatuor vñs. Prima

sumitur ex paruitate duratiōis regnātū. Scda sumit ex paruitate cōtensionis. Tertia ex annexione timoris. Quarta ex defectu securitatis. Scda ibi. Qd si hec. Tertia ibi. Expertus sortis. quarta ibi. Atqui vellent. Primo pponit intentū per modū qōnis dicens. An regna et regū familia ritas valent efficere potentem. et rīdet yronice. quidni. i. q̄ re non efficerent potentem. q̄ eoz felicitas. i. potestas ppetuo pdurat. qd sup. nunq̄ contingit. vñ subdit. Atq̄ p. certe. vetustas plena est exemploz: et etiam p̄sens etas qui reges mutauerint suam felicitatem calamitate. Et subdit O preclara est potentia loquēdo yronice que nec iuenitur satis efficac ad p̄seruationē sui. Nota nulla felicitas ppetuo pdurat saltem tp̄alis. hoc patuit prius exemplo vetustatis posito de creso rege lidoz. hoc et patet exēplis eoz rū qui erant tpe Boetii. sicut de ipatoribus romanis q̄ crebro circa tpa sua mutabant. nunc bellis nunc insidiis oppressi vel alio modo obiecti. Et idē testatur. Brāfredus in poetria dicens. Hoc vnū p̄scire potes q̄ nulla potestas ēe morosa p̄t. si vis exēpla p̄iores respice fortunas. emicuit illa p̄ioz. florida p̄spitas. Adios subvīt arthas

Qd si hec regnorū p̄tās b̄titudinis auctor est:
Nōne si qua parte defuerit: felicitatē miuat: miseriam importet. Sed quis late hūmana tendātur iperia: plures necesse est gentes relinquī quibus regum quisq̄ non iperet. Qua vō pte beatos faciens desinit p̄tās: hac impotētia subintrat que miseros facit. hoc igitur modo maiorem regibus inesse necesse est miserie portionem.

Qd si hec regnoz p̄tās. Hic ostendit q̄ p̄tās regia nō ē vera p̄tās nec b̄tifica p̄pter puitatē extensionis eius dicens Qd si hec p̄tās regnoz est auctor. i. cā b̄titudinis. nonne si qua pte defuerit regia p̄tās. ipsa miuat felicitatē et impoitet. i. inducat miserā. q. d. sic sed quis humana impia late tendant. tñ necesse est plures gentes relinq. quibus quisq̄ regum non iperet. nō enī p̄t esse q̄ vnus oibus impet q̄ vō parte desinit p̄tās faciens b̄tās: hac pte subintrat potentia que facit miseros. Hoc ergo modo necesse est in regibus esse maiore portionē miserie q̄ felicitatis cū in maiori pte sit impotentes. Nota si p̄tās regia efficit b̄tū. ergo vbi ē defectus p̄tās regie: ibi erit defectus b̄titudinis. cū igitur plures sint gētes sup̄ quas nō ē p̄tās vnus regis q̄ que subiacēt sue p̄tati seq̄ q̄ rex in maiori pte erit miser et nō beatus. igitur in p̄tate regia nō p̄sistit vera b̄tudo.

Expertus sortis sue periculum tyrānus regni metus pendentis supra verticem gladii terroze similitavit. Que est igitur hec potestas que sollicitudinum morsus expellere. que formidinum aculeos vitare nequit.

Expertus sortis. Hic ostendit q̄ in regnātibus nō sit va potestas p̄pter annexionē timoris per exemplū dicens. quidam tyrannus. s. dionysius expertus sue sortis. i. fortune quātū esset anxia piculū metus. i. timoris sui. ipse similitavit. i. similitudine demonstravit terroze gladii supra verticē p̄dētis. Que est igitur hec p̄tās que neq̄ expellere morsus. i. corrosiones sollicitudinū. nec p̄t vitare aculeos. i. stimulos formidiniū. i. timoz. q. d. exilis. i. parua est talis potestas. Nota q̄ dionysius fuit qdam rex qui cum requireret a quodā suo familiari. quare semp̄ tristaret cum tñ semp̄ haberet beatā vitā. iste dionysius volēs sibi designare cām sue tristite iussit eum poni inter epl̄as lautas: et sibi supra verticem fuisse suspendi gladiū acutum tenui filo. Iste viso gladio p̄terit epl̄ari: nec letari potuit. cui dixit dionysius. talis enim est vita mea quā tu beatā putas. semp̄ enī mortē mibi imminet: p̄uideo. Considera ergo quō felix esse poterit qui timere non desinit.

At qui vellent ipsi vixisse securi: sed nequeunt.

Dehinc de potestate gloriāntur. An tu potentē censēs quē videas velle qd non possit efficere.

Potentem censēs qui satellite latus ambit: qui quos terret ipse plus metuit. Qui vt potens ēē videatur in seruentium manu situs est:

Atqui vellent ipsi. Hic p̄bia ostendit idem quarta ratioe q̄ sumit ex defectu securitatis dicens: Atqui pro certe. ipsi reges vellent vixisse securi sed nequeunt. i. non p̄t. Dehic idest ex quo sequit q̄ securi esse nō p̄t. quō glīant de sua potestate qd nō est faciēdū: qd p̄bat dicens. An. i. nunqd tu potentē censēs. i. iudicas illū quē videas efficere. i. p̄cere velle qd nō p̄t. q. d. non est potens. An. i. nunqd illū censēs potentē. qui ambit. i. circūdat latus suū satellite. i. multitudine. qui plus metuit illos quos ipse terret: qui vt videatur potēs situs. i. locatus est. in manu seruentiū. q. d. non est potens. Nota ex littera p̄t formari talis rō. illud qd non facit hōies secuz hoc nō facit vt b̄tū sed potētia tp̄alis est h̄mōi. igitur et. Consequētia ē nota q̄ quāto maior potentia tanto minor securitas. Nota reges securi esse non p̄t. q̄ icōmoditates imminētēs nō p̄t non formidare. Narrat enim Valerius de dionisio supradicto. q̄ in tātū timuit tonfozes barbaz q̄ filias suas docuit decondere barbas. ipsis autē senescentibus p̄cepit vt barbaz et capillos sibi aburerēt. et lectū cubicularē i lata fossa fecit quē se ligneo p̄te f̄cepit. q̄ satellites et barbaros timuit

Nā qd ego de regum familiaribus disseraz cū regna ipsa tante imbecillitatis plena demonstrē quos qdē regia potestas sepe incolumis: sepe autē lapsa prostermit. Acro Senecam familiarē preceptorē suū ad eligende mortis coegit arbitrium. Papinianum dū inter aulicos potentem. militum gladiis antonius obiecit. Atq̄ vterq̄ potētie sue renūciare voluerūt quoz Seneca opes etiam suas tradere Neroni: seq̄ in ocium conferre conatus est. sed dū ruituros moles ipa trahit: neuter. quod voluit effecit. Que ē igitur potētia ista quā p̄mescūt h̄ntes. quā nec cū h̄re velis tutus sis. et cū deponere cupias: vitare n̄ possis.

Nā quid ego de regum. Hic p̄bia ostendit q̄ in familiaribus non consistit vera potentia. sed excludit quādā obsecionē sibi. An presidio. probat ergo q̄ familiaritas regū nō facit esse vere potentē. cū h̄mōi familiaritas non possit retineri ad nutum. et ipsa retenta frequenter vergat in nocumētū dicit ergo. Nā qd ego disserā. i. dicā de familiaribus regū cū ipsa regna demonstrē esse tante imbecillitatis quos. i. familiares regū regia p̄tās incolumis. i. sana sepe p̄sternit. et ipsa regia p̄tās lapsa etiam prostermit ipsos. quō autē regia p̄tās incolumis destruat suos familiares. docet per exempla dicens. Acro coegit Senecam familiarem suū preceptorē. i. magistrū ad arbitriū eligende mortis. Antonius impator obiecit gladiis militū. Papinianum suū familiarē dū potentē inter aulicos. Atqui p̄certe vterq̄ Seneca et papinianus voluerunt renūciare sue potētie p̄pter crudelitātē principū voluerūt se subtrahere ab eis: quoz duoz Seneca conatus ē opes suas tradere Neroni vt ipm placarent. et voluit se conferre in ocium. i. i vitam solitariā: sed dum ipsa moles. i. magnitudo potētie. trahit ipsos ruituros. i. casuros. neuter effecit qd voluit. que est ergo ista potentia quam h̄ntes p̄mescūt. quā re nō possis vt patuit de Seneca et papiniano. Nota nero fingebat se magistrū suū Senecam timere postq̄ ipator factus ē sicut in pueritia. Tñ mādavit sibi vt genit̄ mortis eligeret: q̄ viuere non posset. Seneca cibo et potu satiatus fecit

mas fecit aperte venam & bibens de anulo venenoso interit. Antiqui enim potentes & nobiles sub gema anuli veneni portabant ut si quid aduersi eis contigisset ad mortem confugerent. Item antonius eras imperator in suos tyrannizauit qui papinianum suu familiarē diu inter amicos potentem gladiis militū occidi fecit ex quibus p3 quō regia potestas incolumis sepe suos familiares pstermit. Quō autē regia pās lapsa pstermit suos familiares et b p3. cu3 enim familiares imitantur regiaz pātem necesse ē vt ipa deficiente etiam ipsi familiares deficiant.

CAn presidio sunt amici: quos non virtus sed fortuna conciliatur. sed quē felicitas amicuz fecit i fortunium faciet inimicum. Que vō pestis efficacior ad nocendū q̄ familiaris inimicus.

CAn presidio sunt. Hic pbia excludit obiectionē. Possent enim aliq̄ dicere q̄ homo pōt pseruari in sua potentia p amicos. vñ q̄ aliqui pāt pātē est pp defectū amicorum hoc excludit pbia dicens q̄ hoc non pōt esse vey de amicis qui fortuna conciliant. de amicis autē q̄ de virtute conciliant non est b loquēdū. cum non cōputent inter bona fortune de quibus b loq̄. vñ dicit in littera. An presidio. i. auxilio sunt amici quos non virtus sed fortuna conciliat q. d. nō. hoc pbat per locū ab oppositis sic. Quē felicitas. i. fortuna fecit amicū. illum infortunū faciet inimicū. q̄ vō pestis ē efficacior ad nocendū q̄ familiaris inimicū. q. d. nulla: q̄ inimicitiam illius cauere non possumus cū et p̄tē secreta nostra pp familiaritatē. Nota de amicis sophistici loq̄. Seneca. 2. epla. Qui utilitatis cā assumptus fuerit iādiu placebit q̄ diu utilis fuerit. Amicorū turba florentes circūcedit: sed circa euerfos solitudo est. vñ poeta. Nā p̄cio questus amor cū misere cedit. Inquā tū durat largitio durat amicus. Alter poeta. Dū fortuna tonat: fugientes terret amicos. Nā q̄ amet q̄ nō vera pcella docet. Et aliter poeta. Dum zephyrus flabat multus comitabar amicis. Ast oīs aq̄lo turbie flāte fugat. Et oratius Porrea formice nūq̄ ad inania tendūt. Nullus ad amissas ibit amicus opes. Q̄ d̄ autē familiaris inimicus multū noceat dicit poeta. Plus nocet vt nostis ad cūcta domesticus hostis. Et res ipsa docet qualiter ipse nocet.

CMetrum quintum tertii libri.

Ul se volet esse potentem:
Animos domet ille feroces.
Nec victa libidine colla

Sedis submittat habenis.
Et enim licet indica longe
Tellus tua intra tremescat:
Et seruiat vltima tile:
Tamen atras pellere curas
Miserasq; fugare querelas
Non posse: potentia non est.

CMetrum quintum libri tertii.

U se volet esse potentem. Hic incipit metrum quintum huius tertii qd dicit p̄amantiā ab i uētoze anapesticū a pede p̄dante. catalecticū q̄ vna syllaba d̄ficit ad metri p̄fectionē. i quo metro pbia oñdit quō vera potentia sit acgrenda dicens. q̄ vera potētia p̄sistit in reprimēdo vitiosos motus vel cōcupiscentias inordinatas. q̄ sine b nullus ē vere potens quātūcūq; dominet. dicit ergo. Ille q̄ volet se esse potētē domet aīos feroces. i. crudelēs: q̄ crudelitate hō assumillatur feris. nec submittat colla victa libidie. i. cōcupis. sedis habenis. i. vitiosis motib: i3 enī tellus indica. i. terra indic tremiscat tua iura longe. i. licet p̄tās tua extēdat se ad iādiā. i3 tibi seruiat vltima tile: que est insula vltra britāniā vbi sol facit solstitiū estiuū & vltra non p̄gredit. tñ nō

posse pellere atras curas. i. obscuras sollicitudines & fugare miseras querelas puenientes ex aduersitate fortune nulla ē potentia. Nota q̄ vere potens est qui sensualitatē subducit rōni vñ Schi. Si vis oīa tibi subducere: subduce te rationi. multos enī rezeris si rō te rezerit. Et Arist. 4. ethi. Quēadmodū puez o3 vivere fm p̄cepta pedagogi ita o3 cōcupisibile cōsonare rōni. Itē Seneca. Adagnū iperū regit q̄ sibi ipsi oñat. Fortior ē q̄ cupiditate vincit q̄ qui hostē subducit. Est. n. difficilissimū vincere seipsum. & Salomon. Fortior ē expugnator animi expugnatore vrbū.

CProsa sexta tertii libri.

Loria vō q̄ fallax sepe q̄ turpis ē. An non iniuria tragicus exclamat. O gloria gloria in millibus mortaliū nihil aliud facta nisi aurium inflatio magna. Plures enī magnū sepe nomē falsis vulgi opinionibus abstulerūt quo qd turpi⁹ excogitari pōt. Nā qui falso p̄dicant: suis ipsi necesse ē laudibus erubescant.

CProsa sexta libri tertii.

Loria vō q̄ fallax. Ista ē sexta p̄sa huius tertii i q̄ pbia oñdit q̄ gloria mūdāna nō spectat ad verā b̄tudinē: nec fac vere beatū. Et p̄io oñdit b̄ de glia p̄prie virtutis. sc̄do de glia q̄ puenit nobilitate sāguinis ibi. Iā vō. P̄io oñdit intētū de glia que puenit ex laude falsē virtutis. Sc̄do de illa glia que ex veris meritis p̄cedit ibi. Que si ē. P̄io oñdit talē rōnez. Illud qd ē fallax nō spectat ad b̄tudinē: nec facit b̄m: sed glia falsē acq̄sita ē fallax: igit̄ r̄c. Unde dicit i lra Glia vō q̄ fallax ē & q̄ turpis sup. satis p3. q̄ aut sit fallax pbat auctoritate cuiusdā poete q̄ tragedias cōposuit dicens. Uñ tragic⁹ qdaz exclamat & ponit auctoritatē eius in greco qd tantū sonat i latino. O gloria gloria in millibus mortaliū nihil aliud facta q̄ magna aurium inflatio qd māifestat dicens. Plures enī magnū nomē. i. gliam abstulerūt. i. falsē recepūt. falsis opinionib⁹ vulgi. & oñdit q̄ hōmō glia sit turpis dicens. Quō. i. iam dicto. i. hīc glia falsis opinionib⁹. qd turpi⁹ excogitari pōt. q. d. nihil. Nā q̄ falso p̄dicant. i. laudant. necesse est vt ipi erubescant suis laudib⁹. Nota q̄ fm Tulliu gloria ē fre quēs fama cū laude. Et ē duplex vana & vera. vana glia ē q̄ nullo p̄ficiēte p̄cedit in esse. Vera ē q̄ nullo cōficiēte non p̄cedit in esse. fama autē ē cognitio alicui⁹ nō solū in p̄p̄nquo. sed et i remoto. Nota q̄ fama inducit glias falsas. glia falsa erubescentiā. Nā erubescētia est crimen igloriatōis cātū ex aliquo turpi p̄petrato. Cū at aliq̄ se cognoscat falsē acq̄sisse gliam tunc b̄ timet manifestari ex cuius manifestatiōe incidit gliationē & verecūdiam.

Que si et meritis conqueste sint quid tñ sapientis adiecerint cōscientie: q̄ bonū suū non populari rumore: sed conscientie veritate metitur. Qd si hoc ipsum p̄pagasse nomē: nomen pulchrum videt: cōsequēs est vt sedū non extendisse iudicetur. Sed cum vti p̄loante differni plures gentes necesse sit eē: ad quas vni⁹ fama hominis nequeat puenire: fit vt quē tu estimas esse glorioz esse pro maxima parte terraz videatur inglorioz Inter bec vō popularē gratiā nec cōmemoratio ne quidem dignam p̄to: que nec iudicio vero puenit: nec vñq̄ firma perdurat.

Qne si etiam meritis conqueste. Hic pbia pbat q̄ glia meritis acq̄sita non spectat ad b̄tudinē. intendēs talē rōnē. Illud non spectat ad beatitudinē de quo nulla est cura sapienti. sed de glia et meritis acq̄sita nulla est cura sa.

plenti ergo etc. Ad hoc est nota: Nam sapiens maxime cui
 rat beatitudinem cum sit maxime felix. id est. minorē pōit in
 litera dicens. **Q**ue. s. laudes spectantes ad gliam: l3 sint
 conq̄site meritis. qd tñ adiecerint p̄scie sapientis: q̄ bonus
 suum meritū non rumore pplari sed veritate conscie quasi
 dicat nihil. Scdo pbat idem per locū ab opōsitis dicens
Qd si pulchrum est propagasse nomē. ergo miserum ē no
 men non propagasse: sed cū pro magna parte terrarū ne
 cesse sit nomen non esse ppagatum necesse est pro maiori
 parte miserum esse: dicit ergo. **Q**d si b̄ ipsum pulchrum
 videt scz propagasse. i. divulgasse. nomen. i. gliam. p̄ns ē
 vt iudicet sedum non extendisse nomē. sed sicut pauloante
 differui. necesse sit eē plures gentes. ad quas fama vnus
 hoīs nequeat puenire. sit. i. cōtingit. vt pro maxima parte
 terrarū ille videat̄ gloriōsus. quē tu existimas gloriōsum. 7
 q̄ aliqs d̄er sufficit ad beatitudinē q̄ homo sit glōsus i po
 pulo suo b̄fido fauorem ppli. Dicit p̄bia inter hec bona q̄
 sunt in opatiōe virtuosa non puto grām popularē dignā
 cōmemoratiōe. que nec iudicio recte rōnis prouenit. nec
 vnq̄ firma p̄durat. **C** Nota q̄ sapienti non ē cura de glo
 ria. qz dicit Macrobius. Sapiens fructū in p̄scietia ponit
 stultus autē in glia. Et Seneca. Consciētia potius q̄ fa
 mam attende. sed pleriqz famā. pauci p̄sciam verent̄.
C Nota q̄ fama popularis nō puenit ex recto iudicio ra
 tionis. plus enim pplis seq̄ inclinationē sensus q̄ iudiciū
 rōnis. Nec etiā fama coz p̄petue durat. qz fm diuersas
 passiones vulgi variatur fama ppli. Vñ vulgares iudicāt
 fm concupiscentiā non fm rei veritatē. Pro tāto similes
 sunt auidibus quarum intuitū nox illuminat 7 dies cecat. ex
 quarto huius profa quarta.

C Jam vō q̄ sit inane: q̄ futile nobilitatis nomen
 quis non videat: que si ad claritudinem refertur
 aliena est. Videtur namqz esse nobilitas quedaz
 de meritis veniens laus parentum. Quod si cla
 ritudinem predicatio facit: illi sint clari necesse
 est qui predicantur. Quare splendidam te si tuā
 non habes: aliena claritudo non efficit.

C Jam vō q̄ sit inane q̄ futile. Hic probat q̄ gloria pro
 ueniens ex nobilitate sanguinis etiam non spectat ad verā
 beatitudinē. Et p̄io ostendit vanitates h̄mōi glorie. scdo ostē
 dit quid boni sit in nobilitate. ibi q̄ si quid. dicit primo. iā
 vō qz non videat quam inane quam futile. i. labile sit no
 men nobilitatis. q. d. manifestū est. que. s. nobilitas. si re
 fertur ad claritudinem. i. ad gloriam aliena est ab illis qui
 se nobiles esse gloriāntur. qd pbat per diffinitionē nobili
 tatis dicens. Namqz nobilitas videt̄ esse quedam laus ve
 niens de meritis parentū. q̄ si predicatio. i. laus facit cla
 ritudinē: necesse est vt illi sint clari. qui predicant̄. i. laudā
 tur h̄mōi aut̄ sūt parentes non tu: quare si non habes tuā
 claritatē que ex laude tua pueniat aliēa claritudo non effi
 cit te splendidum. i. gloriōsum. **C** Notādū q̄ nobilitas s̄a
 guinis est iane 7 futile nomen. qz nihil vō nobilitat̄ homi
 nē nisi virtus. Vñ alanus in lib. de planctu nature. Quid
 tibi nobilitas: qd claz nomē auoz. Si seruus vitis fact̄
 es ipse tuis. Itē nobilis est eni si qz virtute refulget. De
 gener est solus cui mala vita placet. Et paup̄ Henricus.
 Non p̄signe genus. non claz nomen auoz. Sed probi
 tas vā nobilitate viget. Et Sen. Nemo est melior altero
 nisi qui rectius ingeniū hz altero. 7 ad bonas artes apti.

C Qd si quid est in nobilitate bonum. id esse ar
 bitroz solum: vt imposta nobilibus necessitudo
 videatur ne a maioribz virtute degenerent.

C Qd si qd est etc. Hic ostendit cuiusmodi bonū sit in nobilita
 te dicens. Si qd bonū est in nobilitate. illud solum esse ar
 bitroz. vt nobilibz videat̄ imposta necessitudo ne a virtu
 te maior. i. p̄genitorz degenerent sup. per mores v̄tiosos.
 melius est eni a patre ignobili descendere 7 morigeratum

esse q̄ a nobili 7 per vitia degenerare. **C** Notādū q̄ glo
 riandū non est de nobilitate: qz dicit Sen. Si pulcher es
 lauda naturā. si nobilis lauda parentes. si virtuosus 7 sa
 piens lauda teipsum. si diues lauda fortunā: si potens ex
 pecta paulisper 7 nihil eris. **C** Notādū fm Tulliū opti
 ma hereditas a patribus traditur liberis oī patrimonio
 p̄stantior. i. gloria virtutum 7 decorez gestaz.

C Metrum sextum libri tertii.
Adne humanam genus in terris
 Simili surgit ab ortu.
 Anus enim rerum pater est.

Anus qui cuncta ministrat.
 Ille dedit p̄beo radios.
 Dedit 7 cornua lune.
 Ille homines etiam terris.
 Dedit 7 sydera celo
 Hic clausit membris animos
 Celsa sede petitos.
 Mortales igitur cunctos
 Edidit nobile germen.
 Quid genus 7 proauos strepitis.
 Si primordia vestra
 Auctoremqz deum spectes:
 Nullus degener extat.
 Ni vitis p̄loza fouens
 Proprium deserat ortum.

C Metrum sextum tertii libri.
Adne humanū genus. Istud est sextum metri
 huius tertii qd dicit̄ alamanicū ab inventore
 dactylicū a pede p̄dominante. trimetru a nūe
 ro pedū. ypcatalecticū qz vna syllaba sup̄ba
 bundat. In q̄ metro p̄bia pbat oēs hoīes esse nobiles pre
 ter v̄tiosos dicens. Oē genus humanū in terris cūscū
 qz sit p̄ditiois surgit ab ortu simili. qz fm aiām oēs sunt
 ab vno creatore. vnus. n. ē pater rez. i. vnus creator sup.
 nobilis q̄ cūcta ministrat. sup. gubernandū. ille vnus pa
 ter dedit p̄beo radios suos. d̄dit lūe cornua: dedit hoīes
 terris. i. habitare in terris. dedit celo sydera p̄pter ornatū
 eius. Hic pater clausit aīos mēbris sup. corporeis aīos in
 quā petitos. i. acceptos. celsa sede. i. i celo. Iḡ nobile ger
 men. i. nobile p̄cipiū. edit. i. p̄ducit. cunctos mortales. i.
 hoīes. O hoīes qd. i. ad qd. strepitis. i. cū strepitu iactatis
 genus vestrum 7 proauos vestros. si. n. tu spectes. i. cōside
 res auctorem deum 7 primordia vestra nullus extat. i. est
 degener idest ignobilis. nisi fouens. i. opans p̄loza vitis
 suis deserat p̄p̄riū ortū. i. deū a quo processit. **C** Nota qz
 oēs hoīes ex ea pte qua sunt hoīes. sunt eque nobiles. cū
 eni nobilitas sit quedam excellentia p̄tracta ab origine. no
 bilitas hoīs p̄cipue d̄z attrēdi ex ea pte qua est homo. scz
 pte anime. Cū iḡ in oibz hoībz sit eadē origo aīe: qz oēs
 anime sunt a deo: oēs hoīes sunt eque nobiles. Solū aut̄
 illi sunt ignobiles qui degenerāt a sua origine. ania aut̄ a
 sua origine p̄ducta est a deo. 7 est similis deo. ideo illi so
 li a nobilitate degenerant: qui vitiosis moribz similitudines
 dei dempant: quam ex origine p̄traxerunt. **C** Nota dicit̄
 aīas celsa sede petitos: h̄ loq̄ more platōico. q̄ voluit oēs
 aīas simul eē creatas in celo 7 postea mitterent̄ in corpo
 ra qd non est v̄z. sed aīe creant̄ in corporibus. ergo loq̄
 more platōico qz d̄s aīas receptas i celo clausit mēbris
 corporeis 7 de h̄ magis videbit̄. 9. metro huius tertii. **C** No
 ta qz oīuz hoīuz est vna origo. qz a deo sūt creati quē p̄es
 oēs vocamus. 7 oēs aīe sunt a deo. ergo nullus est nobi
 lior alio s̄z creationē: l3 fm ingeniū b̄n. qz soli illi sūt igno
 biles qui degenerant suam genealogiam cum descendit
 a virtutibus

a virtutibus et adherent vitis.

Prosa septimaterti libri.

Quid aut de corporis voluptatibus loquitur quare appetentia quod plena est anxietatis: satietas vero penitentia. Quantos ille morbos. quod intolerabiles dolores quasi quedam fructum neque fruentium solent referre corporibus: quare motus quod habeat iucunditatis ignoro. Tristes vero esse voluptatum eritus: quisquis reminisci libidinum suarum volet intelliget.

Prosa septima terti libri.

Utrum autem. Ista est prosa septima huius terti qua probatur beatitudinem non esse in voluptate. et primo ostendit hoc de voluptate generaliter. secundo de quadam voluptate specialiter. secunda libri. Honestissima quod.

Primum probat dupliciter scilicet quod ponit duas rationes. secunda sibi. Que si beatus. Primum ostendit talem rationem. In illis non consistit beatitudo ad que sequuntur multe incommoditates. sed ad voluptates sequuntur multe incommoditates: sicut declarat in littera et dicit. Quid loquar de voluptatibus corporis. id est delectationibus corporalibus quare appetentia. id est cupiditas plena est anxietatis. quod homo anxietatem cum caret eo quod cupit. satietas vero. id est plenitudo voluptatum plena est penitentia. id est pene. cum igitur voluptatibus sit coniuncta anxietas et penitentia in eis non consistit beatitudo. et addit quatuor morbos ille voluptates et quod intolerabiles dolores solent referre corporibus fruentium eis. quasi quedam fructum neque super. satietas per quare voluptatum motus. id est affectus. quod habeat iucunditatis. id est voluptatis ignoro. quisquis autem volet reminisci suarum libidinum. id est voluptatum. ipse intelliget. id est cognoscet. eritus. id est fines voluptatum esse tristes. Nota quod duplex est voluptas. scilicet intellectualis et corporalis prima est persequenda. scilicet intellectualis: quod consistit in speculatione animam beatificans. Secunda est fugienda quod consistit in delectatione sensuali corpus mortificans. unde Seneca. scilicet epistola dicit. Voluptates precipue extirpa que latronum more nos amplectuntur ut strangulent. et Tullius. Voluptas impedit omne consilium. atque: ut sic dicam: oculos perstringit mentium. et in imica est rationi. nullum vult cum virtute habere commercium. Nota quod voluptas plena est penitentia: narrat enim Valerius quod cum Demosthenes. probus quereret amorem. et hanc meretricis ut consensum ferret ei centum talenta petentis. Demostenes aspiciens in celum respondit. pro tanto precio non emam tantam penitentiam. sciebat enim quod voluptatem inseparabiliter sequitur penitentiam. Nota quod voluptates multos morbos afferunt quod dicit Seneca in quadam epistola. Multos morbos multa ferula fecerunt. Et vult Aristoteles in ethicis quod laborantes in passionibus venereis et crapule maxime transmutantur secundum corpus. crapula enim plures occidit quam gladius.

Que si beatos explicare poterit: nihil cause est quod pecudes quoque beate esse dicantur: quarum omnis ad explendam corporalem lacunam festinat intentio.

Que si beatus. Hic probatur conclusio prius posita alio modo deducendo ad inconueniens. Et est ratio ista. Si voluptatibus consisteret beatitudo. sequeretur quod pecudes essent beate quod est falsum. pecudes enim laborant ad explendam corporalem voluptatem. unde dicit. Que voluptates si possunt explicare beatus. nihil cause est. id est nihil impedit. quod pecudes dicantur esse beate. quare omnis intentio festinat ad explendam corporalem lacunam. id est in gluvium ventris. Notandum quod cum felicitas sit boni nature rationalis: nullas bestias felicitate beatitudine sui generis holum vivit arte et ratione. Notandum quod ad fugam bestialium voluptatum hortatur Aristoteles Alexandrum quadam epistola dicens. O Alexander declina a consuetudinibus bestialium voluptatum que corruptibiles sunt. carnalis enim appetitus inclinatur ad corporales voluptates que con-

tristant intellectum. Et subdit. Conatus voluptatum generat carnalem amorem. Hic generat avaritiam hec generat desiderium divitiarum. quod generat inuerecundiam. inuerecundiam presumptionem. presumpcio infidelitatem. infidelitas latrocinium propter que mala vitanda est voluptas.

Honestissima quod coniugis liberorumque foret iucunditas: sed nimis extra naturam dictum est: nescio que filios invenisse tortores: quorum quod sit mordax quecumque conditio: neque alias expertum te: neque nunc animum necesse est admonere. In quo euripedis mei sententiam probat. quod carere liberis infortunio dixit esse felicem.

Honestissima. quod et. Hic probatur ostendit quod beatitudo non consistit in quadam speciali voluptate. scilicet in matrimonio que licita est propter generationem proles. intendens talem rationem. In illa voluptate non consistit felicitas que habet anxietatem sibi annexam. sed voluptas matrimonii. est beatitudo sicut tangit in littera unde dicit. Iucunditas coniugis et liberorum foret honestissima: sed nimis est extra naturam dictum: quod natura abhorret quod volo dicit. quod nescio. id est. taceo. que. id est. aliquem invenisse. id est. habuisse filios tortores. quorum filiorum quod sit mordax. id est. anxia quecumque conditio siue bona siue mala neque necesse est te admonere aliter expertus neque necesse est admonere te nunc animum id est quo ego probat sententiam. Euripedis mei philosophi quod dixit carentes liberis infortunio felicem esse. Notandum quod anxietas inest patribus propter malitiam filiorum. Narrat enim Euripedes tropus in historia romanorum quod demetrius in suos seui ens filios: duos ex eis interfecit. et cum persequeretur tertium ille congregato exercitu obsedit patrem. Mater autem videns se non posse evadere seipsum interfecit. Etiam pater anxietur de bonis filiis propter incensam dilectionem eorum et promotionem quibus si alius adversi contigerit. propter reputat se infelicem. Et quo probat quod voluptas conjugalis habet anxietatem sibi annexam.

Admetrum septimum terti libri.

Abet hoc voluptas omnis Stimulis agit fruentes: Apiumque par volantum Abi grata mella sudit Fugit: et nimis tenaci Ferit icta corda morsu.

Admetrum septimum terti libri.

Abet hoc voluptas omnis. Istud est metrum septimum huius terti quod dicit anacronasticum ab inventore. Jambicum vel anapesticum a pede predominantem: quod habet primam pedem anapesticum et reliqua iambos. et est dimetrum. id est. quatuor pedum. catalecticis quod deficit syllaba. nam post tres pedes remanet una syllaba de quarto pede. In quo metro probatur ostendit quid mali consistat quatur omnem voluptatem. omnis enim voluptas preter anxietatem sibi annexam est transitoria quod confirmat per quoddam exemplum dicens. Omnis voluptas habet hoc quod dicam. quod voluptas agit. id est. verat fruentes stimulis. id est. punitionibus. et est par. id est. similis. stimulis apium volantum. ubi pro postquam apium sudit grata mella. fugit et ferit corda icta. id est. percussa anxietate. et nimis tenaci morsu. quod dicitur. iocunditas voluptatis nimis est transitoria. sed anxietas quam affert nimis est permanens. Notandum licet omnis voluptas corporalis primo delectet et postea pungat admodum apium. cum hoc maxime invenitur in voluptate venerea. ad cuius fugam Arist. hortatur Alexandrum dicens. O clemens imperator noli te multum inclinare ad coitum. quod coitus est quedam proprietate porcorum. que igitur tibi gloria si exerceas vitium bestiarum et actus brutorum. Crede mihi indubitatum quod coitus est destructio corporis abbreviatio vite. corruptio virtutum. legis transgressio. et generat feminicos mores. Qua

liter autem sit fugienda delectatio venerea docet alanus in de planctu nature dicens. Si venerem fugare velis. lo ea tempa vita. Nam locus et tempus pabula donat ei. Et paup' henricus loquens de amore dicit. Proscribas igitur gladiis et fustibus ipsum. Et fugiendo fuga que fuga sola fugat.

Prosa octava tertii libri.

Nihil igitur dubium est quod beatus ad beatitudinem via de qua quidam sunt: nec perducere eorum quemque valeant ad quod se perducunt esse permittunt. Quamvis vero simpliciter malis sint brevissime me monstrabo. Quid enim pecuniam ne congregare conaberis: sed eripies habenti. Dignitatibus fulgere velis: danti supplicabis. Et qui pretere ceteros honore cupis: postcendi humilitate vilescis. Potentiam ne desideras: subiectorum insidiis obnoxius periculis subiacebis. Gloriam petis: sed per aspera queque distractus: securus esse desistis. Voluptariam vitam degas: sed quod non spernat atque abiciat vilissime fragillissimeque rei corporis serum

Prosa octava tertii libri.

Nihil igitur. etc. Ista est octava prosa huius tertii in qua perbia ostendit quod malis sunt implicata predicta bona in quibus aliqui posuerunt felicitatem. secundo ostendit quod erilia sunt corporis bona ubi. Ita vero. Primo dicit. Nulli dubium est predicta consideranti quod beatus via quibus nituntur homines ad beatitudinem pervenire sint quedam deum. nec valeant queque perducere eo. i. illuc ad quod promittunt se esse perducunt. Quod malis sunt implicata brevissime monstrabo. Quid enim ceteris istis est sine malo. q. d. nihil. unde subdit. Pecuniam congregare ne conaberis. i. laborabis. sed eripies. i. recipies habenti: et ita implicaberis malo violentie. vel fulgere dignitatibus danti supplicabis. et qui cupis ceteros pretere honore tu vilescis humilitate postcendi: potentiam ne desideras. subiacebis periculis subiorum. gloriam petis. sed per aspera distractus securus esse desistis. Voluptariam vitam degas sed quis non spernat atque abiciat tanquam contemptibile serum vilissime. q. d. pro et fragillissime rei. s. corporis. Notandum quod homo querens pecuniam incidit in malum violentie. quod omnis pecuniosus est violentus. primo etiam. Sed querens dignitates et honores humiliando se aliis supplicabit. Sed dicit sene. in li. de beneficiis. Adolestus est verbum et onerosum demisso vultu dicit. rogo. Querens autem potentiam et gloriam: oportet quod propter potentiam et gloriam defendendam persecutionibus proborum se obiciat. et sic securus esse desistit. Querens autem vitam voluptuosam quod corpori serviat. Sed dicit sene. Maior sum et ad maiora genitus sum quam quod sum mancipium id est servus mei corporis quod non aliter aspiciam quam aliquod vinculum mee libertati circumdatum.

Iam vero quod bona per se corporis ferunt: que erigua que fragili possessione nituntur. non enim elephantes mole: thaurus robore superare poteritis. Non tigres velocitate prebitis: Respicite celi spacium: firmitudinem celeritate: et aliquando desinite vilia mirari. quod quidem celum non his potius est: quam sua qua regit ratione mirandum. Iam vero. Hic perbia probat in speciali quod vilia sunt bona corporis que aliqui reputant erilia bona. secundo breviter recolligit supradicta ubi. Et quibus omnibus. Primo ostendit intentum de magnitudine. fortitudine. et corporis agilitate. secundo de pulchritudine. ubi. forme vero. Primo ostendit. quod homo non debet mirari de magnitudine fortitudine et agilitate corporis quod illa excellentius inveniuntur in brutis quam in hominibus dicens. Jam vero quis ferunt. i. cupiunt. bona corporis per se. i. gratia sui tanquam sunt optata que erigua. i. valde vilia. que

fragili possessione nituntur. i. laborant. Non enim elephante mole. i. magnitudine. superare. i. excedere poteritis. nec thaurus robore. i. fortitudine. Non tigres prebitis velocitate. Respicite spacium. i. magnitudinem celi. firmitudinem id est fortitudinem celi. celeritatem. i. velocitatem eius et aliquando desinite. i. cessate. mirari vilia. i. inferiora bona. quod quidem celum non his predictis potius immo multo magis mirandum est quam sua ratione. i. intelligentia que regitur. sic similiter in homine multo magis laudanda sunt bona rationis quam bona corporis. Nota quod bona corporis sicut magnitudo fortitudo agilitas non multum sunt miranda. quod dicit sene. Non magnitudine et corporis velocitate magne res geruntur sed virtute. Ut catho. Consilio pollet cui vim non negavit. Item sene. Excellentia ingenii potest latere sub quacunque pelle. Nota sene. Iudorum in li. cibi mo. Elephantem greci a magnitudine corporis putant dictum. eo quod formam montis preerat. apud indos vero dicitur barro eo quod vox eius barritus. dicitur. dentes eius ebur. rostrum eius pmosade dicitur. Nota sene. Iudorum. Tigris est bestia variis coloribus distincta. mirabilis velocitatis. et cuius nomine quodam fluvio tigris appellatur quod rapacissimum est omnium fluviorum. Et sciendum quod per bestiam dicitur hec tigris legitur tigris vel dicitur. sed per fluvium dicitur tunc hic tigris. et legitur huius tigris

Forme vero nititur ut rapidus est: ut velocis: et vernaliu florum mutabilitate fugatior. Quod si: ut aristoteles ait: linceis oculis homines viderent ut eorum visus obstancia penetraret: nonne introspectis visceribus illud Alcibiadis superficie pulcherrimum corpus turpissimum videret: Igitur te pulchrum videri non tua natura sed oculorum spectantium reddit infirmitas. sed estimare quod vultis nimio corporis bona. dum sciatis hoc quodcumque mirari tridiane febris igniculo posse dissolui. Et quibus omnibus illud est in summa redigere. sed hec que nec prestare. que pollicetur bona prestant. nec omnium bonorum congregatio perfecta sunt. ea nec ad beatitudinem quasi quodam calles ferunt: nec beatos ipsa perficiunt

Forme vero nititur. Hic perbia ostendit intentum de pulchritudine forme super. quod sit erile bonum. quod est transitoria. et quod est tantum superficialis. et dicit vero per sed nititur. i. pulchritudo forme ut. i. que rapidus est. ut. i. que velocis. i. velociter est transiens. et est fugatior. i. mutabilior. mutabilitate florum vernaliu. q. d. sanis est evidens. Unde si homines viderentur linceis oculis ut ait aristoteles. ita ut eorum visus penetraret obstancia. s. corpora. nonne illud corpus Alcibiadis superficie pulcherrimum introspectis visceribus turpissimum videretur. quasi dicit sic. Et quo concludit perbia. Igitur te pulchrum videri non reddidit. id est facit tua natura. sed infirmitas oculorum spectantium. et subdit. Sed estimare quod nimio vultis bona corporis. dum sciatis. hoc quodcumque fuerit de bonis corporis posse dissolui igniculo. i. calore febris tridiane. febris enim acuta sene medicos quandoque tertio die perimit. Et tunc breviter recolligit supradicta dicens. et quibus omnibus redigere in summa. que hec. s. predicta bona. non possunt prestare ea que pollicentur. i. permittunt. nec perfecta sunt congregatione omnium bonorum. nec ad beatitudinem ferunt quasi quodam calles. i. via. nec ipsa perficiunt beatos. Nota tandem quod pulchritudo corporis non est durabilis quod dicit virgilius. O formose puer nitenti ne crede colori. Alba figura cadunt vacinia nigra leguntur. Notandum quod ceter dicitur quod visus linceus obstancia corpora penetrat: sed illud nec ab aristotile nec ab aliquo autentico invenit. unde sene. in li. ethimologiae loquens de linceo dicit. quod linceus dicitur quod in lupo genere numeratur bestia maculis distincta. tergo ut pardus sed sene lupo cuius vincta converti in duricem preciosi lapidis dicitur qui ligurius appellatur. Nihil autem dicitur Iphido. d. penetratio visus. Nota quod Alcibiades mulier fuit

fuit pulcherrima quā vidētes quidā discipuli arift. dixerūt eā ad aristotelē ut ipsā videret. q̄ visa dicit. Si hoies lineos oculos haberēt vt queq; obstātia penetrarent itro specula visceribus corpus quod apparet pulcherrimū turpissimum videretur.

Adetram octauum libri tertii.

Eu heu que miseros tramite deuio

Abducit ignorantia.

Non antram in viridi queritis arbore:

Nec vite gemmas carpitis.

Non altis laqueos montibus abditis

At pisce ditetis dapes.

Nec vobis capreas si libeat sequi

Tyrrena captatis vada.

Ipsos quinetiam fluctibus abditos

Nozunt recessus equozis.

Que gemmis niueis vnda feratior.

Ael que rubentis purpure

Necnon que tenero pisce. vel asperis

Prestent echinis littora.

Sed quonam lateat q̄ cupiunt bonum

Nescire ceci sustinent.

Et quod stelliferum trās abiit polūm:

Tellure demersi petunt

Adetram octauum tertii libri.

Eu heu q̄ miseros tramite deuio. **I**stā ē octauū metrū hui⁹ tertii cui⁹ prim⁹ vsus d̄r metrū aklepidiacū ab inuētoze. coriābicū a pede p̄dānante.

Secūda⁹ versus d̄r metrū archilogicū ab inuētoze: iābicū a pede p̄dānante. **I**n quo metro p̄bia deplāgit errorē hoīs q̄ in q̄rēdo minima bōa sūt prudentes. s; in q̄rēdo summū bonū abducit ignorantia. p̄rio facit hoc. sc̄do p̄cat ut homines tediati falsis bōis redeant ad vez bonum. sc̄da ibi. **Q**uid dignū. **D**icit ergo. **D**eu ē iteriectio dolentis ⁊ ē d̄r fillabū pp̄ metz. q̄ ignorantia abducit miseros deuio tramite. i. transuersa via sup. a vō bono. vos hoies nō q̄ritis aux in viridi arbore. nec carpitis gēmas in vite. vos non abditis. i. nō absconditis. laq̄os p̄ captura pisciū in altis montib⁹: vt ditetis dapes pisce. ⁊ si vobis libeat seq̄ capras non captatis. i. nō acceditis vada tyrrēna. i. mare tyrrēnū qd̄ ē in ytalīa. q̄netiā p̄ certe. hoies norūt. i. nouerunt: ipsos recessus abditos. i. absconditos fluctib⁹ equozis. etiā hoies. norūt q̄ vnda sit feracior. i. abūdātor. niueis gēmis. i. margaritis: v̄l q̄ vnda sit feracior rubētis purpure. i. cōchilioz quoz sanguie sit purpura. ⁊ hoies norūt q̄ littora p̄sent. i. abūdēt. tenero pisce. vel asperis echinis. i. talib⁹ piscib⁹. s; quonā. i. vbi lateat bonū. s. beatificū. qd̄ cupiunt nescire sustinet ceci exites. ⁊ illud bonū qd̄ abiit trās polū stelliferū. illd̄ hoies demersi cecitate ignorantie. petūt tellure. i. q̄rūt in terra. **C** Nota d̄r s; **I**stido. li. ethimol. caprea ē agrestis capra. q̄ qz acutissime videt greci eā miderculce p̄o. i. doreas appellauerāt. **C** Nota d̄r s; **I**stidoz qz echin⁹ ē piscis puus semipedalis q̄ aderendo videt retinere nauē ⁊ est piscis asprim⁹ admodū ericū ad cādendū satis suauis.

Quid dignum stolidis mentibus imprecet.

Opes honozes ambient.

Et cum falsa granī mole parauerint.

Tum vera cognoscant bona.

Quid. ⁊c. **I**stic p̄cat p̄bia vt p̄ tediū falsoz bonoz hoies redeant ad vez bonū. **E**t dicit. qd̄ dignū ego iprecer stolidis mētib⁹ hoim. q. dī. nihil aliud nisi hoc qz hoies ambiant ipsos honozes ⁊ opes ⁊ cū pauerint. i. acq̄suerit sibi falsa bōa. graui mole. i. tediosa sollicitudie. tādē tedio du

et cognoscāt vera bōa. **C** Nota d̄r qz ista deprecatio p̄bie s; ē ex maliuolētia. s; ex benignitate: ⁊ iō nō opiat qz hoies p̄ maneāt i desiderio bonozū spaliū. s; ut illd̄ desiderū magis sit eis mediū p̄ducēdi ad vez bonū nec ipsa imprecet cupiditatem vel ambitionem honozis adesse sed ut quib⁹ adest per hoc ad verum bonum deducantur.

Prosa nona libri tertii.

Actenus mēdacis formā felicitatis ofidit se suffecerit quā si p̄spicaciter itueris ordo ē deinceps q̄ sit vera mōstrare. **b.** **A**ty video inq̄: nec opib⁹ sufficiētā: nec regnis potētā: nec reuerētā dignitatib⁹: nec celebritatē glia nec leticiā voluptatib⁹ posse cōtingere. **P.** **A**n et cās cur id ita sit dephēdisti. **b.** **T**enui quidē veluti rimula mibi video: itueri: s; ex te cognoscere aperti⁹ malim. **P.** **A**tqui promptissima rō est.

Prosa nona tertii libri.

Acten⁹ men. **I**sta ē. 9. p̄sa hui⁹ tertii i qua p̄bia vult ofidere q̄ sit vera b̄tudo. **E**t p̄rio p̄tinuat d̄r cta dicendis. sc̄do assignat cām false felicitatis. tertio ofidit q̄ sit vera felicitas. sc̄da ibi. **Q** d. n. tertia ibi. **M**ēs igit ingt ⁊ formā **P**rio dicit. **H**acten⁹. i. hucul qz suffecerit ofidisse formā inendacis felicitatis. i. false. qz si p̄spicacit inueris. i. ofideres. ordo ē. i. restat mōstrare. deinceps. i. postea. q̄ sit vera felicitas. **E**t dicit boe. **E**go video nec opib⁹ sufficiētiam posse p̄tingere. nec regis potētā. nec dignitatibus reuerētā. nec celebritatē glia. nec leticiā voluptatibus q̄ tñ videt p̄mittere. **E**t sic falsa felicitas est in eis. ⁊ dicit p̄bia. **I**stiq̄ tu dephēdisti. cās cur illud ita sit. **E**t dicit boe. **E**go video: itueri. i. cognoscere. tenui rimula. q. d. n̄ plene s; ip̄fecte video illas cās. s; ap̄t⁹ cognoscere mali. i. magis vellē ex te. ⁊ dicit p̄bia **A**tqz pro certe. rō. i. cā false. felicitatis p̄mptissima ē. **C** Nota qz falsa felicitas d̄r mēdar eo qz si adplet qd̄ p̄mittit. diuinit. n. p̄mittit sufficiētā. dignitates reuerētā. quā nō p̄ferūt sic p̄ ex p̄dictis **C** Nota qz cognitio false felicitatis vtilis ē: qz cognitio mali expediēs ē ad cautelā s̄m alanū in deplāctu nāe. qz malū si vitat nisi cognitū. ⁊ qz noticia mali dūc in cognitonē bōi p̄ oppositū. igit vult p̄bia p̄rio assignare cās false felicitatis. ⁊ tūc ofidere q̄ sit vā felicitas.

Quod eni simplex ē idiuisumqz nā: id error hūanus sepat. ⁊ a vō atqz p̄fecto: ad falsūz ip̄fectūqz traducit. **A**n tu arbitraris hoc qd̄ nihilo idigeat egere potētia. **b.** **A**dime inq̄. **P.** **R**ecte tu qdē nā si qd̄ ē qd̄ i vlla re ibecilliozis valētie sit. i hac p̄sidio necesse ē egeat alieno. **b.** **I**ta ē iq̄. **p.** **I**git sufficiētie potētieqz vna eadēqz ē nā. **b.** **S**ic videtur. **P.** **Q**uod vō huiusmōi sit sp̄nedū ne eē cēses an s̄ rez oim veneratōe dignissimū. **b.** **A**t hoc in q̄ nec dubitari qdē p̄t. **p.** **A**ddam⁹ igit sufficiētie potētieqz reuerētā. ut hec tria vnū eē indicemus **b.** **A**ddamus siquidē vera volumus ofiteri. **p.**

Quod. n. simplex ē **H**ic p̄bia assignat cās false felicitatis ⁊ declarās eā ofidit. qz sufficiētia. potētia. ⁊ reuerētia. glia ⁊ leticia sint vnū i re. secūdo ofidit quōd hoies ista sepat ab vice secūda ibi. **H**oc igit qd̄ ē vnū. **P**rio dicit qz cā false felicitatis ē. qz error hūan⁹ id qd̄ ē simplex. ⁊ idiuisū nā sepat. i. diuidit ⁊ error hūanus traducit a vō bono ⁊ p̄fecto ad falsū ⁊ ad ip̄fectū bonū. **E**t tūc declarat istā cās ofidēs qz reuerētia. potētia ⁊ oia talia sūt vnū ⁊ idē in re. ⁊ p̄rio ofidit potētā idē eē cū sufficiētia. ⁊ d̄r. **A**n tu arbitraris illud qd̄ nihilo indigeat illud egere potentia. **E**t r̄idet hoc **A**dime inq̄. p̄bia approbat dicens. **R**ecte tu qdē

rkides. Nam si quid est quod sit valētie ibecillioris. i. potētie debil' in vlla. i. in aliq' re. necesse ē q' hoc egeat aliō p'fidiō. Et dicit boe. ita ē in q'z. Cōcludit ergo p'bia dicens: igitur vna ⁊ eadē ē natura sufficiētie ⁊ potētie: ⁊ dicit boeti' sic videt. Tūc p'bia ofēdit dignitatē esse eandē cū p'dictis dicens. Qd' vero h'mōi sit. s. sufficiēs. ⁊ potēs. ne. i. nūqd' illud censea. i. iudices spernēdū tāq' idignū. an h' nō sp'nen dū h' dignissimū veneratiōe oim' rex. R'ndet boe. Nō p't dubitari qn' hoc sit dignissimū oī veneratiōe. ⁊ p'bia addam' ergo sufficiētie ⁊ potētie reuerētia q' hec tria vnu iudicem' ⁊ dicit boe. addam' ergo si volum' vā p'fiteri. C' Nō tādū q' potētia idē ē sufficiētie q'. n. aliqd' oīo sit sufficiēs. ita q' nulli' egeat ⁊ q' careat potētia p'dictionē includit: si carz potētia respectu alicui' potis nō eēt oīno sibi sufficiēs

C Motādū cuiusq' inest summa sufficiētia. ⁊ summa potentia: eidē inest ⁊ summa reuerētia. in q'z. n. aliqd' h'z rōnē p'cipiū. intātū est dignū reuerētia. vñ filii reuerēt' p'fēs. qz sunt p'cipiū eē eoz. ⁊ serui d'nos. qz sunt p'cipia seruorū in mādato mouētia eos p' ipiū. ⁊ reueremur viros virtuosos. qz sūt p'cipia gubernātia vitā pollicitā. Potētia autē dicit rōnē p'cipiū. vñ illud ē maxime p'cipiū qd' est potentissimum ⁊ ideo tale reuerendissimum.

Quid vero inqt: obscur' ne hoc atqz ignobile cēses eē: an oī celebritate clarissimū. Cōsidera vero ne qd' nihilo indigere: qd' potētissimū qd' honore dignissimū eē cōcessū ē egere claritudine: quā sibi p'fiteri nō possit: atqz ob id aliq' ex pte videat abiectus. **B.** Nō possū inq' qn' hoc vti est: ita ē celeberrimū eē cōfitear. **P.** Cōsequēs igit' ē vt claritudinē superiorib' trib' nihil differre fateamur. **b.** Consequit' in q'z. **p.** Qd' igit' nullius egeat alieni: qd' suis cūcta viribus possit: qd' sit clarū atqz reuerēdū: nōne hoc ē cōstat eē letissimū. **b.** s. vñ hūic inquā tali meror' vllus obrepat: nec cogitare quidē possuz. Quare plenū eē leticie siquidē supiora manebūt necesse ē p'fiteri: **P.** Atqui illd' quoqz p' eadē necessariū ē: sufficiētie potētie: claritudinis: reuerētie: iocūditatis: nomina quidē esse diuersa: nullo vero modo discrepare substantiaz **b.** Necesse est inq'.

Quid vero inqt. Hic ofēdit p'dictis eē annerā gl'am et leticiā dicens. Quid vero cēses. i. iudices. Illud qd' est sufficiētissimū potētissimū reuerēdissimū est ne hoc obscur' et ignobile vel ē clarissimū oī celebritate. i. gl'ia. R'ndet boe. Ego p'fitear illd' eē celeberrimū. i. gl'iosissimū sicut ē. Tūc p'bia cōcludit dicens. Cōsequēs igit' ē vt fateamur claritudinē. i. gl'am nihil differre a trib' supiorib'. ⁊ dicit boeti'us Cōsequē in q'z. Tūc p'bia ofēdit idē de leticia dicens. Illud quod nulli' alieni egeat. ⁊ qd' cūcta suis virib' possit qd' sit reuerēdū ⁊ clar' nōne hoc ē letissimū. r'ndet boe. nō possū cogitare. vñ tali vllus meror' obrepat. i. itret. Tūc cōcludit p'bia dicens. Si supiora manebūt vera necesse ē illud plenū eē leticie. ⁊ p' eadē cōcessa necesse est eē noīa diuersa sufficiētie. potētie. claritudinis. reuerētie. ⁊ iocūditatis. s. sub stātia eoz nullo mō discrepare. qd' cōcedēs boe. dicit necesse est in q'z. C' Motādū q' oēs creature p'panē ad deū sicut effectus ad suā cām. ⁊ q' noticia cuiuslibet cause reuocet i suo effectū necesse ē ipsi' dei rep'fiteri sub rōne bonitatis ⁊ perfectiōis q' ē mā laudis. cū autē gl'ia sit clara cū laude noticia necesse ē p'cipiū oīum rex. qd' ē sufficiētissimū potētissimū ⁊ reuerēdissimū. et eē gl'iosissimū. C' Motādū q' sufficiētissimo nullū bonū deest. ⁊ tale h'z appetitum q'etātū in bono adeptō. q'es aut appetit' i bono adeptō ē le

ticia. ergo bonum sufficiētissimū ē et letissimū. C' Motādū q' oīa ista sufficiētia. potētia reuerētia gl'ia. ⁊ letitia sunt vnum in s'ba. non at sunt vnu in s'ba sicut aggregatus ex diuersis reb' tūc. n. eēt ibi cōpositio q' repugnat potētissimū ⁊ dignissimū eo q' simpliciora digniora sunt cōpositis. sed de hoc postea melius patebit.

C P. Hoc igitur qd' ē vnu simplexqz natura prauitas hūana disptit: ⁊ dum rei q' p'tib' caret parte conat' adipisci. nec portioez q' nulla ē: nec ipaz quā mime affectat assegt. **b.** Quo nā mō inquā. **P.** Qui diuitias inqt' petit penurie fuga de potētia nihil laborat vñ obscurusqz eē maoult. mltas etiā sibi naturales quoqz subtrahit voluptates: ne pecuniā quā parauit amittat. S'z hoc mō nec sufficiētia qd' cōtingit ei quē valētia deserit: quē molestia pūgit: quē vilitas abiicit. quē recōdit obscuritas. Qui vō solū posse d'siderat: p'fligat opes d'spicit voluptates honoreqz potētia carētē gl'iaz quoqz nihil pēdit. S'z hunc quoqz q' multa deficiant vides: sit. n. vt aliqū necessariū egeat: vt anxietatibus mordeat. Cūqz hec depellere neqat: etiā id quod maxie petebat. potēs eē desistat. Si misr' rōcinari de honoribus. gl'ia voluptatib' lz: Nā cū vnumquodqz hoz idē quod cetera sit. q' q'z hoz aliqd' sine ceteris petit: nec illud quidem quod desiderat apprehendit.

C Hoc igit' r. Hic p'bia ofēdit qualr' hoies illud qd' est vnu re' diuidit. secūdo mouet dubitationē ibi. Quid igit' in q'z p'no ofēdit quō hoies diuidit illud quod est vnu. ⁊ dicit Illud qd' est vnu ⁊ simplex natura. illud disptit. i. diuidit prauitas hūana. i. prau' error' hoium querēdo vnum sine alio. ⁊ vñ hoies conant'. i. laborāt adipisci p'tē rei. que p'tibus caret hō nō assegt' vllā portioē. i. p'tē nec ipam rem integrā quā affectat. ⁊ q'rit boe. Quo nā modo diuidunt hoies ista d'c' p'bia. q' petit diuitias p'pter fugā penurie. i. cā sufficiētie nihil laborat de potētia. s. maoult. i. magis vult esse vilis. i. indign' ⁊ obscur'. i. inglus. ⁊ ita nihil curat de dignitate ⁊ gl'ia. talis ē subtrahit sibi multas voluptates naturales. ne amittat pecuniā quā pauit. i. lucrat'us ē. s. h' mō ne sufficiētia p'igrit ei. quē valētia. i. potētia deserit: quē molestia pūgit. quē vilitas. i. irreuerētia abiicit. quē obscuritas. i. infamia recōdit. q. d. nō. Tūc ofēdit de potētia idē. d. Qui vō solū desiderat posse. i. potētia ille p'fligat. i. dispgit opes despicit voluptates ⁊ honore caretē potētia. ⁊ nihil pendit gl'am. sed vides hunc supple potētē q'z multa deficiāt. sit. n. aliqū vt talis egeat necessariis. vt mordeat anxietatib'. ⁊ cū nequeat ista depellere et illud qd' maxime petebat. desistat esse potēs. S'z licet rōcinari de aliis tribus. s. de honorib' de gl'ia. de voluptatib' sicut de p'dictis duob'. nā cū vnumquodqz hoz p'fecte acceptū sit idē qd' cetera vt declaratū est q'q'z petit aliqd' hoz sine ceteris nō apprehēdit illud qd' desiderat.

C Motādū qui q'rit p'tē rei indiuisibilis p'tē nō inueniet nec ipam rem cui' p'tē querit. qz in rex natura indiuisibile parte h'z. cūqz igit' p'dicta q'q'z. s. sufficiētia. reuerētia r. ex pte rei sint vnu ⁊ idiu' sibilis: licet differāt nominib'. q' q'rit vnu sine alio nō inueniet. C' Motādū q' ista q'q'z put inueniūt in rebus sensibilibus in qb' h'nt esse mō imperfecto ⁊ diminuto sic vnu inueniūt sine alio. inquantuz aut' accipiūt s'm eē p'fectū. ⁊ s'm eē summū put inueniūt in b'itudine. sic sūt idem indiuisibil'. ⁊ vnu nō inueniūt sine alio qz summa sufficiētia est b'itudo. summa reuerētia est b'itudo. summa potētia ē b'itudo. ⁊ sic de aliis. C' Motādū q' q' hō nālr' desiderat b'itudinē. tūc vnumquodqz p'dictor'

dictorū quōq; desiderat s̄m q̄ spectat ad b̄itudinē. hoc autē est s̄m eē p̄fectū in quātū eadē sunt b̄itudinē. 7 q̄ b̄itudo cū sit de^o ē indiuisibilis. oīa quōq; p̄dicta sūt vñū indiuisibili-
liter. Et quo p̄ q̄ hoīes querūt ista s̄m q̄ ip̄fecta in q̄s tā sunt in sensibilibus: 7 tñ desiderant ea s̄m p̄fectionē. idē homines non assequūtur p̄ ea quod desiderāt.

C B. Quid igit in q̄. p. Si quis cuncta s̄l cupiat adipisci. summā quidē b̄itudinis velit. s̄z num in his eā repiet que demonstrauimus id qd pollicentur non posse cōferre. b. Adinime in q̄. p. In his igit q̄ singula qdā expetēdoz. prestare creduntur b̄itudo nullo mō iuestiganda ē. b. Fateor in q̄ 7 hoc nihil verius dici potest.

C Quid igit in q̄. h̄ic p̄bia mouet dubitationē. qz. denū est iā q̄ hō querēdo singula hoz diuisi s̄pē frustra b̄itudinē. H̄ōt ergo dubitari. vtz querēdo oīa s̄l q̄rat b̄itudinē. dicit ergo boe. in l̄ra. Quid. igit i q̄. q. d. licet si q̄rat b̄itudinē querēdo vñū quodq; diuisim qd igit est si q̄rat s̄l cū ea cupiat adipisci. nūq; ille sic velit summā b̄itudinis. nū quid b̄itudinē repiet in his bonis que demonstrauimus non posse cōferre. qd pollicentur. i. p̄mittit. Et r̄idet boe. Adinime in q̄. Cōcludit ergo p̄bia dicit. In his ergo nullo mō est iuestiganda b̄itudo. q̄ credunt p̄stare singula expetēdoz. i. desiderandoz. Qd boe. p̄cedit dicens. Quod fateor. i. affirmo in q̄. ita esse. 7 hoc nihil verius dici p̄t.

C Morandū si aliq; querit oīa quinq; s̄l ille q̄rit b̄itudinē in vli. sed errat in p̄culari q̄redo eā i istis t̄palibus b̄ōis i q̄bus non inuenit. nō. n. summa sufficiētia nec potentia i uenit in eis. 7 sic p̄ q̄ q̄res vñū illoz vel oīa s̄l s̄m q̄ inueniunt in reb⁹ sensibilibus cū habeāt eē i eis mō ip̄fecto nō p̄legit b̄itudinē. q̄res aut vñū istoz s̄z eē p̄fectū cū oīa sint vñū indiuisibilia oīa querit 7 querit b̄itudinē.

C Ad. Habes igit iquit 7 formaz false felicitatis 7 causas: deflecte nūc in aduersū mētis intuitū: ibi .n. verā quam p̄missimus statū videbis: b. Atqui hec in q̄ v̄l ceco p̄spicua ē: eamq; tu paulo añ mō frustra: dū false causas apire conabarīs. Nā nisi fallor: ea vera ē 7 p̄fecta felicitas: q̄ sufficiētē potētē. reuerēdū. celebrē. letūq; p̄ficiat. Atq; ut me interiori aduertisse cognoscas. q̄ vñū hoz: qm̄ idē cuncta sūt. veracit̄ p̄stare p̄t. Hanc eē plenāz b̄itudinē sine ābiguitate cognosco. p. O te alumne hac opiniōe felicē: siquidē hoc inq; adieceris. b. Quid naz in q̄. p. Eē ne aliquid i his mortalibus caducisq; rebus putas qd h̄mōi statū possit asferre. b. Adinime in q̄ p̄nto. atq; a te nihil ut amplius desideret ostēsum ē. p. Hec igit vel imagines veri boni: vel imp̄fecta qdāz dare bona mortalibus vidit. vtz aut atq; p̄fectū bonūz cōferre nō possunt. b. Assentior in q̄.

C Habes igit inq;. Postq; p̄bia assignauit cāz false felicitatis. h̄ic ostēdit que sit vera felicitas. Secūdo ostēdit i quo sit cōstituta. ibi. Qm̄ igit agnouisti. H̄ōt p̄bia dicit. Habes igit iam causas. 7 formā false felicitatis. nūc deflecte intuitū mētis tue in aduersū. idest in h̄mōi false felicitatis hoc est ad verā felicitatem. ibi statū videbis verā felicitatē quam p̄missim⁹. Et dicit hoc. At q̄ p̄ certe. vera b̄itudo p̄spicua est. i. manifesta et dictis q̄ et hōi ceco. q. d. tā manifesta est vera b̄itudo et dictis q̄ et hōi ceco si aliq; possit videre pateret. 7 tu paulo añ mōstrasti eā sup̄le verā felicitatē. dūz conabarīs apire. i. declarare. causas false felicitatis. 7 dicit boetius. Nāsi ego fallor ea est vera 7 p̄fecta fe-

licitas. q̄ p̄ficiat sufficiētē potētē 7 reuerēdū. celebres 7 letū. ut etiā tu p̄bia cognoscas me boetū interiori. i. plenius aduertisse q̄ sit vera felicitas: ego sine ābiguitate cognosco h̄ic eē plenā b̄itudinē. q̄ vñū hoz. i. p̄dictoz veraciter potest p̄stare. qm̄ idē cūcta sunt. 7 dicit p̄bia quasi p̄gratulo boetio. O alumne hac opiniōe. te felicē sup̄ple dico. siq; h̄ adieceris sup̄ple qd mō dicā 7 dicit. B. qd nā inq; i. dicā. Dicit p̄bia. H̄ōt ne aliq; eē in his rebus mortalib⁹ 7 caducis. i. t̄p̄toris qd possit asferre. i. dare h̄mōi statū. r̄idet boeti⁹. Adinime p̄nto 7 illud ostēsum est a te ut nihil amplius desideret a b̄itudinē. Cōcludit ergo p̄bia dicens. Hec igit. i. sufficiētia. reuerētia 7 c̄ q̄ in rebus caducis inueniūt vel sunt imagines. i. similitudines veri boni et vident dare mortalibus imp̄fecta bona. vtz autē 7 p̄fectum bonū cōferre nō possunt. 7 dicit boeti⁹ assentior in q̄. **C** Nota sufficiētia imp̄fecta que cōsiderat in reb⁹ t̄palib⁹ nō ē vera sufficiētia. s̄z tantū similitudinaria. Sufficiētia autem p̄fecta includit oīa alia quattuor. 7 singulū alioz q̄: vtz p̄fecte alia includit. 7 ideo illud quod dat vñū p̄fectum dat oīa. sed illud quod dat oīa facit vere p̄fectum. ergo dicit boetius illud quod potest veraciter vñū conferre illud cognosco esse beatitudinē. **C** Itē assentior est verbum deponentale: 7 idem significat cūz verbo neutrali quod est assentio.

C P. Qm̄ igit agnouisti q̄ vera illa: sit q̄ aut b̄itudinē mentiant: nūc sup̄est ut vñū veraz hanc petere possit agnoscas. p. Id qdē in q̄ iam dudū vehementer expecto. p. S̄z cū vti in thimeo platonis inq; n̄o placet. in minimis quoq; rebus diuinum p̄fidū debeat implorari. qd nunc faciendū cēses ut illius summi b̄ōi sedē repire mereamur. b. Inuocandum in q̄ rerum oīm patrē: quo pretermisso nullum rite fundatur exordium. p. Recte inquit. ac simul ita modulata est.

C Quoniam igit que vera. H̄ic ostēdit p̄bia in quo vera felicitas sit constituta. 7 primo tangit ordinē hui⁹ p̄tis ad p̄cedentia. 7 docet diuinū auxiliū eē implorandū ut cognoscat in quo sit vera beatitudo. secūdo inuocat diuinū auxiliū. tertio ostendit intentū in quo sit vera b̄itudo. sc̄da ibi. O q̄ p̄petua. tertia ibi. Qm̄ igit. H̄ōt dicit p̄bia. **O** Boeti quōiā agnouisti q̄ sit vera b̄itudo 7 agnouisti que mentiant beatitudinē. nūc sup̄est ut agnoscas vñū illaz veram beatitudinē petere possis. Et dicit boetius. Illud iaz dudū a te vehementer expecto. 7 dicit p̄bia. Lū diuinū p̄fidū. i. auxiliū in minimis rebus debeat implorari sic placet platonis n̄o in thimeo: qd nūc cēses faciendū sup̄ple in tā arduo negotio. R̄idet boe. Inuocandū sup̄. cēso patrem oīm rez. i. deū sine quo nullū exordium rite fundat. qd approbat p̄bia dicens. recte. tu inq; cēses 7 s̄l sine intervallo p̄bia ita modulata est. i. p̄posuit iuocationē dei metrica modulatione. **C** Nota q̄ in oībus diuinū auxiliū est implorandū. qz de⁹ est qui diuitias sue sapie inluit in aīas sapientū. 7 tribuit studentib⁹ gr̄am cognoscendi. cui nihil ē difficile. 7 sine quo nihil possibile ē possideri. ita scribit i p̄logo de regimine p̄cipū: 7 omne datum optimū 7 oē donū p̄fectū desursum est descēdēs a patre luminū. ut dicit alia scriptura. Et dicit b̄ōis aug. Nemo tā erudit⁹: nemo tā dicit⁹ q̄ sup̄na illustratiōe nō idigeat. 7 b̄ōis gre. go. Nāsi itus sit q̄ doceat: i uanū lingua doctoris laborat. Ideo p̄bia volēs ostendere in quo sit vera b̄itudo iuocat diuinū auxiliū. quo pretermisso nullū rite fundat exordium.

C Metrum nonum libri tertii.

Qui perpetua mundum rōne gubernas
Terrarum celisq; sator. y temp⁹ ab euo
Tre iubes: stabilisq; manēs das cūcta moderi.

C Metrum nonū tertii libri.

Qui ppetua mūdū rōe gubernas. Istud ē me-
trū nonū huius tertii. qd dicit omericū ab inuēto
re qz omerus ipm adinuēit et dicit croicū a mā. qz
gesta heronū. i. viroz illustriū. hoc metro dicit
bebant et dicit dactylicū a pede p̄dante. ex ame-

trum a nūero pedū. qz p̄stat ex sex pedibus. In quo metro
pbia inuocat diuinū auxiliū ad ostendū i quo sit vera b̄i-
tudo. et quō ad ipaz p̄ueniat. Primo ergo pbia captādo
beniuolentiā dei ipm multipl̄ cōmēdat. scdo petitionē suā
exprimit. ibi. Da p̄r. Circa primū sciēdū qz tria regrūtur
ad petitionē eraudiendā. Primo regrit potētia eraudiēdi.
scdo volūtas. tertio scia. De primis duobus dicit q̄rto huius
p̄sa. z. duo sūt in qb̄ ois hūanorū actiū effectus p̄stat vo-
luntas et p̄as. quoz si aliter vestit nihil ē qd explicari q̄at.
De scia p̄z. qz sine ea nihil rōnabili gerit. Volens ergo
pbia ostēde qz deus possit. velit et sciat eraudire suā petitionē
ostēdit ipz ē potētē ex mūdū gubernatōe. ex celi et terre crea-
tōe et tps p̄ductōe. Scdo ostēdit ipz volētē siue bēiuolū
tē sui bōitate et elemētia qz p̄durit cūcta. tertio ostēdit ipm ēē
sapientē ex quorūdā effectiū specialīū p̄ductōe. scda ibi
Quē si externe. tertia ibi. Tu nūeris. Primo dicit. O pater
qz gubernas mūdū ppetua rōne. i. ppetua puidētia tua. qz
es sator. i. creator terraz et celi: qz iubes tps. i. pcedere
ab euo. i. a ppetua duratiōe. tu manens stabilis. i. imuta-
bilis. das. i. facis cūcta moueri. Notandū qz tota ista
lra. Qui ppetua vsqz ad illā p̄tē. da p̄r. dicit legi suspēsiue
et p̄t o hic teneri vocatiue admiratiue vel dēp̄cariue. No-
tandū qz gubernare ē res in debui sui finem ordinare qd
spectat ad diuinā bonitatē. regit at̄ prima cā oēs res p̄ter
hoc qd cōmiscat cū eis istuēdo sup eas virtutē vite et bōi-
tatis s̄m auctore li. de causis. Notandū qz mundus s̄m
arist. in li. de mūdo ē cōstitutio ex celo et terra et naturis qz
in eis sūt. quē mundū deus gubernat ppetua rōne. i. sua p-
uidētia ppetua qz nō ē trānsitoria sic puidētia hūana. sed
permanet duratiōe infinita. Notandū sic aliqz dicit sator
qz semina plantaz et arborū p̄icit. sic deus dicit sator in q̄tū
celū et terrā creauit et p̄durit. p̄ celū autē et terrā et intelli-
gunt elemēta qz sūt in medio. dicit autē et terraz. ponēdo
nūerum plalem p̄ singulari p̄ antiresim. Notandū qz tē-
pus ē duratio successiua cū sit numerus motus s̄m prius
et posterius ex q̄rto pbicoz. qz duratio p̄cedit ab euo. Ubi
notandū qz eū est duratio p̄manēs tota s̄m nullā h̄is suc-
cessiōe vel mutabilitatē annexā. et ē idē qd eternitas. qz ē
pp̄ria duratio dei. s̄m quā deus ē cā ipis. sic. n. deus p̄ suū
ēē est cā cuiuslibet eē. et p̄ suā bonitatē ē cā cuiuslibet boni-
tatis p̄ suā duratiōe est cā cuiuslibet duratiōis. Notā-
dū qz deus ē stabilis. i. imutabilis. qz nulla specie motus mo-
uet. nō generatiōe et corruptiōe cū sit ingenerabilis et i-
corruptibilis. nec augmentatiōe et d̄minutiōe cū nō sit q̄r-
tus non alteratiōe nec loci mutatiōe cū sit imp̄tibilis. et p̄bat
arist. d. pb̄. ex ordine mouentū et mobiliū necesse ē deue-
nire ad aliqz primū ois immobile et p̄ se et p̄ acc̄s. No-
tandū qz oia a p̄rio sunt mutabilia. vel s̄m esse vel s̄m ope-
ratiōe. Si s̄m esse hoc est dupl̄. vel s̄m eē substantiale sic
entia generabilia. et corruptibilia. vel s̄m esse acc̄siale. sic
corpa celestia que licet nō mutent generatiōe et corruptiōe
tamē mutant s̄m esse locale. Si autem ē mutatio s̄m ope-
ratiōe. sic intelligentie sunt mutabiles. qz in ip̄s est succel-
sio intellectiōnū. licet ergo si mutent quo ad eē t̄n quo ad
operatiōe. Aliter exponit. Stabilisqz manēs das cūcta mo-
ueri. vel oib̄ speciebus motū. vel aliqz speciebus motus.
accipiēdo motū stricte vel large. Aliter exponit. Stabi-
lisqz manens das cūcta moueri. nō qz oia moueant. sed
qz qd mouet te dante mouet. et s̄m genus locutiōis. h̄
Joā. primo. Illuat oēm venientē in hūc mundū. n̄ qz oēs
sūt illuminent. sed oēs qui illuantur a deo illuminantur.

Quē nō externe pepulerunt fingere cause
Materie fluitatis opus: vey insita summi

Forma boni iudice carens. tu cuncta superno
Ducis ab exemplo: pulchre pulcherrimus ipse.
Mundum meie gerens: siliqz imagine formans
Perfectasqz iubes pfectam absoluere partes

Quē nō ex ter. Hic pbia ostēdit deū esse beniuolū et bōi-
tate elemētie qua oia p̄durit et dicit. quē. s. deū externe. i. ex
trisece cāe. nō pepulerūt. i. nō coegerūt. fingere. i. compo-
nere. opus. i. creaturā fluitatis materie qz fluit de eē ad nō
eē. et conuerso de nō esse ad esse forme. Uey p̄ h̄ insita. i.
intrinseca forma. summi boni. i. summe tue bonitatis. s.
sup. pep̄lit te fingere opus fluitatis materie: O p̄r. tu du-
cis. i. p̄ducis cūcta ab exēplo supno. i. ab exēplari perpe-
tuo tuipe pulcherrimū ab oī deformitate elongatus ge-
rens mēte. i. mēoria. plenū mūdū seu pulchre mūdū. s. ar-
chitricū. formās. i. p̄ducēs ipm mūdū sensibile. sili imagi-
ne sic p̄fuit in mēte tua. et tu iubes mundū pfectū. i. pfecte
pductū. absoluere. i. absoluūtū tenere sine defectu alicuius
pfectas ptes. i. elemēta et elemētata. qz spectāt ad integri-
tate mūdi. Notandū qz oē qd necessitat a cā extrisece ne-
cessitat ab efficiēte. vel a fine. qz nō sunt plures cāe extrise-
ce. efficiēs aut̄ necessitat dupl̄. vel violētā iserēdo. vt p̄i-
ciēs lapidē sur sū. vel aliqz p̄ferēdo quo nāl̄ moueat sic
generās formā dās leuitatis mouet ignē sur sūz d̄ necessi-
tate nāe deus at̄ si necessitat ab efficiēte p̄rio nō. s. necessi-
tate violētā: cū nihil sit potētē eo. nec necitate scdo mō
cū nihil ab alio recipiat. nec etiam necessitat necessitate fi-
nis. qz qd necessitat ab alio tanqz a fine cōparat̄ ad ipm
sicut imp̄fectū ad pfectū. eo qz finis ē bonū et pfectio sili?
qd est ad finē. deus aut̄ a nullo extrisece p̄ficiē. Notandū
qz sola bonitas diuina cogit ipm ad p̄ducēdū op̄ fluitan-
tis materie. nō aut̄ coegit ipm necessitando sed libere mo-
uēdo. Notandū qz inuidia facit qz aliqz bonū alteri non
cōicat qz inuidia est tristitia de bono alteri. et qz talis inui-
dia in deo nō est. id̄ itam bonitatē per creatiōe aliis cōi-
cauit. Ubi dicit plato i ibumeo. Ab optimo inuidia lōge re-
legata est. et p̄ h̄ sibi distilis put nāl̄ cuiusqz capax b̄i-
tudinis esse poterat: efficiēz voluerit. Notandū qz sicut in
agētibus p̄ nāz forma rei fidē p̄stitit in agēte s̄m eē reale.
sic in agētibus secundū intellectū forma rei p̄ducēde p̄existit
secundum esse intellectuale. sicut artifer volens produce-
re domū. oī formas domus p̄rio in mēte p̄existere tan-
qz exemplar ad cuius imitationēz faciat domū in materia.
cum igitur deus sit agens p̄ intellectū p̄ducēs mūdum ipse
p̄rehabuit in mēte sua exēplar mūdi et oīum partiū ei. ad
cuius imitationēz produxit mundus extra. supple qz mundus
in mēte diuina p̄existēs dicit architricus ab archos quod ē
princeps et typos similitudo quasi principalis similitudo
cuius imago dicit iste mundus sensibilis.

Tu nūeris elemēta ligas: vt frigora flāmis.
Arida cōueniant liquidis: ne purior ignis
Euolet: aut mersas deducant pondera terras.

Tu numeris elemēta ligas. Hic pbia cōmēdat deum
ex pte sapie quo ad specialē effectiū p̄ductiōe. et p̄rio ex
productiōe elemētoz. Secūdo ex p̄ductiōe ale mūdi. Ter-
tio ex p̄ductiōe nostraz alaz. secūda ibi. Tu triplicis ter-
tia ibi. Tu causis. Primo dicit. O pater tu ligas elemē-
ta numeris: idest proportiōibus numeralibus vt elemē-
ta frigida cōueniant. idest cōcordent flammis. idest calidis
elementis. et vt arida idest sicca elemēta cōueniant lig-
dis. i. humidis elementis. ne ignis purior inter elemēta
euolet. idest exeat speram suam magis ascēdēdo et ne pō-
dera. i. grauitates. deducant. idest magis deorsum ducāt
terras mersas. idest depressas. Notandū qz elemēta ha-
bent proportiōem numeralem inter se. sicut enī duo nu-
meri quadrati cōueniunt in vno numero medio proportiō-
nali. sic duo elemēta contraria in duabus qualitibus
cōueniunt in vno elemēto medio p̄portionali vtriqz.
Terbi

Uerbi gratia. Numerus quadratus est qui constat ex duobus suis in seipsum. dicendo bis duo. ter tria. bis duo in quaternarium: et ter tria in nouenarium. et accipe unum numerum medium proportionabilem. scilicet senarium qui secundum eandem proportionem excedit quattuor in qua excedit a nouem. sicut enim nouem continet sex et mediam partem sex. ita sex continet quattuor et mediam partem quattuor. Sic similis est in elementis. Nam ignis et aqua in duabus qualitatibus contrariatur. ignis. n. est calidus et siccus atque frigida. et humidum quod colligantur uno medio super aere. qui conuenit cum igne in caliditate: et cum aqua in humiditate. similiter est de aere et terra respectu aque. Secundum hanc sententiam littera sic exponit: Tu ligas elementa numeris. idest proportionibus numeralibus. ut frigoza. idest aque que frigide sunt. conueniant flammis. idest ignibus. qui calidi sunt per unum elementum medium quod est aer. et arida. idest terre que aride sunt conueniant liquidis idest partibus aeris que humide sunt per elementum medium quod est aqua.

Tu triplicis mediam nature cuncta mouentes
Connectens animam per consona membra resoluis.
Que cum secta duos motus glomeravit in orbes
In semet reditura meat: mentemque profundam
Circuit: et simili convertit imagine celum.

Tu triplicis mediam nature cuncta mouentes: Hic philosophia ostendit sapientiam ex anime mundi productione ubi sciendum quod ista littera communiter exponitur ad intentionem platonis in thymeo. sed quia ista expositio est difficilis et modice utilitatis ego eam pertranso: et ponam facilem expositionem. que est de mente aristoteli. Ad cuius evidentiam est notandum. quod per animam mundi hic intelligitur intelligentia mouens orbem. que per motus virtutes suam influit inferioribus. et hec intelligentia dicitur media inter deum et animam humanam. Sicut enim in dignitate et perfectione excedit a deo. sic ipsa excedit animam nostram. Nota tamen quod intelligentia huiusmodi dicitur esse triplicis nature propter tres operationes quas habet. scilicet mouere orbem. intelligere deum. et intelligere seipsam. Nota tamen quod orbes celestes dicuntur consona membra intelligentie quia per ipsos tanquam per organa et instrumenta intelligentia influit inferioribus. licet enim intelligentia prima intentione moueat propter se tamen secunda intentione mouet propter inferiora. His premissis littera plana erit. unde dicit sic. Tu deus animam supple mundi que est intelligentia. mediam super. inter deum et animam humanam. triplicis nature. idest triplicis operationis. mouentem cuncta supple inferiora per influxum illum tu connectens resoluis. idest distinguis. eam per consona membra idest per conuenientes orbes que anima cum secta. idest diuisa quantum ad operationes. glomeravit. idest impressit motum in duos orbes super. in orbem primi mobilis. et in orbem planetarum. ipsa reditura: idest resera meat. idest procedit in semetipsam supple intelligendo quod est una operatio. et ipsa circuit mentem profundam: idest mentem diuinam deum intelligendo. que est alia operatio. et ipsa conuertit. idest mouet celum. simili imagine. idest intellectio. ne. quod est tertia operatio eius. Adhuc nota licet corpora celestia sint diuersa tamen ratione unitatis ordinis possunt dici unum corpus. Similiter intelligentie licet sint diuersae. tamen possunt dici una intelligentia propter unitatem ordinis in operatione mouendi ergo dicit in singulari animam et non animas.

Tu causis animas paribus: vitasque minores
Prouehis: et lenibus sublimes curribus aptans
In celum terramque seris: quas lege benigna
Ad te conuersas reduci facis igne reuerti.

Tu causis animas paribus vitasque minores. Hic philosophia commendat sapientiam dei ex animarum nostrarum

creatione dicens. O pater tu prouehis idest producis animas hominum. et minores vitas. idest animas brutorum et plantarum paribus causis. quibus animam mundi produxisti. scilicet tu aptans sublimes. idest animas racionales hominum. lenibus curribus. idest celestibus stellis. tu seris eas in celum et terram. idest in corpora terrena. quas animas conuersas reduci igne. idest charitate reducete. facis reuerti ad te benigna lege. idest ordinatione tua. Nota quod anime bestiarum et plantarum dicuntur minoris vite respectu anime hominis. eo quod non habent tot hec ita perfectas operationes vite sicut anime hominis. Nota quod leues currus secundum intentionem platonis intelligit stellas compares curribus. dixerunt enim platonici. quod deus omnes animas simul creauerit et seminauerit eas in celo delegendo eas stellis comparibus. a quibus postea delabantur in corpora. sed hec opinio non valet. scilicet quod omnes anime simul sint create. immo omni die de nouo creantur et create corporibus infundunt. Dicuntur autem anime serri in celum propter virtutes celestem. ex qua unio anime ac corpus contrahit suam periodum licet anima a deo producat in corpore. tamen unio ex parte dispositionis corporalis dependet a virtute celesti. ideo dicit eas serri in celum et terram. quia anime non coaptantur corporibus nisi mediante virtute celesti. Unde secundo philosophorum. Homo enim hominem generat et sol. Nota quod deus animas creatas aptat lenibus curribus idest stellis comparibus quod sic potest intelligi. quia anima creata comparatur et similitudinem habet cum stella. Sicut enim stella est nobilior pars sui orbis et est perpetua sic anima rationalis perpetua existens est nobilior pars hominis. Vel sic potest intelligi quod deus animas creatas aptat lenibus curribus. idest rationi et intellectui qui dicuntur currus anime qui ducunt hominem in cognitionem rerum. quas animas serit in celum et terram. quia anima ratione et intellectu habet cognitionem celestem. et terrestrium. Nota quod per ignem reduces intelligit ardorem charitatis: que homines auersum a deo vitis facit ipsum redire virtutibus. nisi enim homo deum amet ipsum non querit nisi querat non inueniet. nisi inueniat ad ipsum non reuertetur.

Da pater angustam menti conscendere sedes.

Da fontem lustrare boni: da luce reperta

In te conspicuos animi defigere visus.

Dissice terrene nebulas et pondera molis.

Atque tuo splendore mica. tu namque serenum

Tu requies tranquilla piis: te cernere finis.

Principium. vector. dux semita. terminus. ides.

Da pater angustam menti conscendere sedes. Postquam philosophia captauit beniuolentiam dei ipsum multipliciter commendando: hic exprimit suam petitionem dicens. O pater qui facis omnia predicta da. idest concede menti super. humane. conscendere angustam sedem. idest nobilem sedem summi boni. da lustrare. idest inuestigando inuenire fontem boni. idest deum qui est fons omnis boni. da luce reperta. idest cognitione prehabita in te defigere. scilicet per amorem conspicuos visus. idest claros intuitus. animi. idest rationis et intellectus. O pater tu dissice. idest disperge nebulas idest obscuritates. et pondera. idest gravitates terrene molis. idest dilectionis terrene. atque mica. idest respicere tuo splendore. tu namque es serenum quo supple omnia illustrantur. Tu es tranquilla requies piis super. mentibus. te cernere. idest videre. est finis super. omnium. tu idem existis es principium. quia origo omnium rerum. tu es vector quod vehis nos per gratiam quo puenire non possumus per naturam. tu es dux dicens ab errore ignorantie ad veritatem sapientie. tu es semita cum sis via et veritas et per te ad te ipsum peruenitur. tu es terminus ultra quem nihil queritur cum sis summum et perfectum bonum. Nota quod sedes summi boni dicitur angusta. idest subtilis. quia vix magno labore ad

ipsam puenit. vel dicit angusta. i. nobilis. q. nihil sibi co
parari pot. Et deū vocat fontē summi boni. sicut enim
riuuli hnt existere et fluere a fonte et ipse a nullo. sic a deo
omne bonū hz esse. ipse aut a nullo. Nota ad hoc q. sedes
summi boni pscendat. oz q. iuestiget. et q. nō sufficit inue
stigare si non inueniat. nec inuenire si nō diligat. id pbia
petit p amore defigi visum animi. i. rōnem et intellectū in
summū bonū. Nota q. q. intellectus et rō impediunt
et obscurant per affectionē et desiderū terrenoz q. corpus
qd corūpitur aggrauat aiām q. corpori est subiecta ideo
pbia petit fugari nebulas terrene molis. et q. non sufficit
fuga tenebrarū nisi assit lux illuminans: ideo petit illumi
nationē dicens. Atq. tuo splendore mica. Etz difficio
cis. i. dispergo vel remoueo. et dicitur a dis prepositione
inseparabili et a verbo ico icis.

Prosa decima libri tertii.

Quoniam igitur q. sit imperfecti que et pfe
cti boni forma vidisti. Nūc demonstrā
dum reoz quonā hec felicitatis pfectio
constituta sit. In quo illud primū arbi
troz ingrendū. an aliqd bmoī bonū: quale paulo
ante diffinisti: in rez natura possit existere. ne nos
preter rei subiecte veritatem cassa cogitationis
imago decipiat. Sed quin cristat. sitq. hoc velu
ti q. daz oium fons bonoz: negari nequit: Omne
enim qd imperfectum dicitur esse: id diminutio
ne pfecti imperfectūq. esse phibetur. Quo fit vt si
in quolibet genere ipsectū quid esse videatur: in
eo pfectam quoq. aliqd esse necesse sit. Etenim
pfectione sublata: vñ illud qd imperfectum phibe
tur extiterit. ne fingi quidem pot. Neq. enim ab
diminutis inconsumatisq. natura rez cepit exor
dium: ab integris absolutisq. pcedens in hec ex
trema atq. effeta dilabit. Qd si vti pauloante
monstrauimus: est quedam boni fragilis iperfec
ta felicitas: esse aliquam solidam pfectamq. nō
pot dubitari. **B.** Firmissime inquā verissimeq.
conclusum est. **P.**

Prosa decima tertii libri.

Quoniam igitur q. sit imperfecti. Ista ē decima p
sua tertii: i. q. pbia ostendit vbi vera bntudo sit
pstituta et pzo pnuādo se pbat bntudinē per
fectam eē in rez nā. scdo ostendit in quo sit vera
bntudo. ibi. Quo vo. Primo dicit O Boeti qm vidisti
in precedentibus que sit forma imperfecti boni. et que sit for
ma pfecti boni. nunc reoz. i. opinor eē demonstrandum.
quonā. i. vbi hec pfectio felicitatis. i. pfecta felicitas. sit cō
stituta. i. quo sup. inuestigando. illud ego arbitroz primū
esse ingrendū. an aliquod bmoī bonū pfectū quale paulo
ante. i. octaua prosa diffinisti. possit existere in rez natura
ne cassa. i. vana. imago. i. spēs cogitationis nos decipiat
preter veritatem subiecte rei. i. cristis rei. sed neq. negari
q. cristat in rez natura pfectum bonū et pfecta felicitas.
et hoc bonū sit veluti fons oium bonoz et tunc pbat ipm
esse tali rōne. In quocūq. genere est repire imperfectum in
eodez est repire pfectum. sed i. genere rez est repire imper
fectum bonum et imperfectā felicitatem vt p. ex precedenti
bna: ergo in rez natura erit dare pfectū bonum et pfectaz
felicitatem. hanc rōnem ptractat in littera et dicit. Omne
quod dicitur esse imperfectum illud phibet imperfectū dimi
nutione. i. ex defectu pfecti. quo fit vt si in quolibet genere
videatur esse quid. i. aliqd imperfectū in eo genere necesse sit
aliquid esse perfectum. et enim sublata. i. circūscripta pfe-

ctione. nec fingi pot vt extiterit. i. esse habeat. qd phibetur
imperfectum. neq. n. natura cepit exordium a diminutis et in
cōsummatis. i. ab imperfectis. sed natura pcedens ab in
tegris et absolutis. i. pfectis. dilabitur in hec extrema. i. in
feriora. atq. effeta. i. infructuosa et hoc ergo accipit ma
ior rōnis in quocūq. repit aliqd imperfectum. Tunc subiu
git minorem dicens Sicuti pauloante monstrauimus q.
est fragilis boni et imperfecta felicitas. Et ponit pclusionē
dicens ergo dubitari non pot esse aliquā solidam et pfectā
felicitatē. quod pcedens. **B.** dicit. verissime et firmissime
conclusum est. Nota q. in rez naturalibus et sensibilib. nō
pot esse summū et pfectū bonū et q. multi sunt qui non pu
tant esse alia bona preter sensibilia. ideo ne aliqs putet nul
lum esse pfectū bonū in rez natura apbia pzo anteq. ostē
dat vbi sit situm pfectū bonū pbat ipsum esse. Nota
dum q. res subiecta est de q. hntur sermo et cognitio. h. dū
cogitamus de re que non est tūc est cogitatio cassa preter
veritatem subiecte rei decipiens nos. ne aut talis cognitio
videat esse summū boni. ideo primo pbat ipsum esse in re
tuz nā. Nota q. imperfectū non pot esse principū re
rum. q. perfectum prius est imperfecto. principio aut non
est aliqd prius. ex quo sequitur q. vbi est imperfectū ibi ē re
perire pfectū. Nota q. est deuenire ad aliqd pfectū
a quo natura incipit progredit ad posteriora ipsecta. cu
iusmodi sunt hec inferiora que dicuntur extrema et effeta.
q. sunt vltima causatorum non causa aliis inferioribus.

Quo vo inq. habitet ita cōsidera. deū rez oium
principē bonū esse. cōis humanoz cōceptio pbat
atq. nā cū nihil deo meli. excogitari qat: id quo
melius nihil est: bonum esse quis dubitat.

Quo vo inq. Sic pbia ostendit in quo pfectum bonum si
ue felicitas sit sita. scdo pcludit quoddam corollarium. ter
tio mouet dubitationez. scda ibi. Super hec. tertia ibi. At
qui h. q. Primo dicit vel ostendit pfectam felicitatē esse i
deo cōstitutā. secūdo ostendit p. que modū sit in deo ibi. S.
quero primo ponit vnam ppositionē notā. secūdo ex ea
pbat intētū ibi. Ita vo. Primo dicit. Jam probatum est
q. est dare perfectum bonū quo vo. i. in quo habitet illud
perfectum bonum. ita cōsidera. Et tunc subiungit ppo
sitionē. Ois cōceptio cōis humanorum atq. probat. i.
pcedit deum esse bonum principem oium rerum et q. de
sit quoddā bonū. pbat per hoc: q. deo nihil melius excog
itari pot. et q. dubitat illud esse bonū quo melius nihil
est. q. d. nullus. Nota q. deum esse principem oium
rez oēs pcedunt. sed q. pitagorici duo posuerūt esse pici
pia rez. vnum bonum aliud malū. ne ergo aliqs occasio
ne huius negaret deū esse bonum. ideo hoc probat ex eo
q. nihil potest meli. excogitari deo. Tū dicit bna Aug.
in lib. de doctrina christiana. Omnes latine lingue scien
tes cūz aures eorum sonus tetigerit quo profertur deus:
mouentur ad cogitandum excellentissimam quandam i.
mortalem naturam. ita autem cogitatur deus vt aliquid
quo nihil sit melius.

Ita vo bonū eē deū rō demonstrat vt pfectum
quoq. bonū in eo eē conuincat. nam ni tale sit: re
rum oium princeps eē nō poterit. Erit. n. eo pre
stantius aliqd pfectū possidēs bonū. qd hoc pzi.
atq. antiquus eē videat. Oia nāq. pfecta minus
integris pzoia eē claruerūt. qre ne in infinitū rō
pdeat: confitendū ē summū deū: sūmi pfectiq.
boni esse plenissimū. Sed pfectū bonū veram eē
bntudinē pstituimus. veram igitur bntudinem
in summo deo sitam esse necesse est. **B.** Accipio
inq. nec ē qd contradici villo modo queat. **P.**

Ita vo bonum esse. Sic probat intētū q. bntudo siue p
fectum

fectum bonū sit sūmū in deo tali rōne. Perfectū bonum ē vera bitudo. sed in deo est perfectū bonum. ergo in deo ē vera bitudo. vñ dicit in lra. Ratio ista demonstrat deū eē bonum et conuincat. i. infallibiliter pcludat. in eo esse perfectum bonū. nam nī. i. nisi deus sit tale. i. perfectū bonū. nō poterit esse princeps oīuz rez. si enim non sit perfectū bonum erit aliqd prestantius eo possidens pfectū bonum: quia oīa pfecta claruerunt. i. manifesta sūt esse priora minus integris. i. pfectis. quare ne rō pdeat. i. pcedat in infinitum confitendum est sūmū deū esse plenissimū sūmū et pfectū. bōi et sic p mior rōis. i. q in deo est pfectum bonū. Tunc probat maiorem dicens. Sed pstitimus. i. probauimus nona profa. pfectū bonū esse veram bitudinem igit restat concludere q necesse est veram bitudinem sicam esse in summo deo. Cui Boetius consentiens dicit accipio. i. concedo in quā. nec est qd vllō mō queat p tradici. C Notandū q si deus non esset pfectū bonū sed imperfectū procederet in infinitū sic arguendo. Deus vel est pfectū bonū vel imperfectū. si pfectū habet ppositum. si imperfectū erit aliqd prius eo. cū pfectū sit prius ipfecto. Illud ergo prius vel est pfectū bonū vel imperfectū. si pfectū illud erit deus. et habet ppositum. Si imperfectū erit aliqd prius eo cum pfectū sit prius ipfecto. Itē querit de illo priori. vel est pfectū bonū vel ipfectū. et sic pcedere tur in infinitū. vel dabitur deū esse pfectū bonū. et hoc inuit in lra cū dicit. Quare ne in infinitū ratio procedat.

Sed queso inquit te. vide q id sancte atqz iuro labiliter pbes q boni summi summū deū dirimus esse plenissimū. B. Quonā in quā mō. P. Ne hunc rez oīuz patrem illud sūmū bonū quo plenus esse phibet: vel extrinsec⁹ accepisse: vel ita naturā habere presumas: quasi hūitis dei habite qz bitudinis diuersam cogites esse substantiā. Nā si extrinsecus acceptū putes: prestantius id qd dederit: eo qd accepit existimare possis. Sed hūc eē rez oīuz pcellentissimū dignissime cōfitemur. Qd si natura qdē test: sed rōne diuersum: cū de rez pncipe loquamur deo: fingat que pōt quis hec diuersa conūnerit.

Sz queso te inqt. Hic pbia ofidit p quē modū vera bitudo sit in deo. qz non est in deo tāqz aliqd distinctum ab ipso sicut accidens a subiecto. sed est idē cū ipso. qd pbat quattuor rōibus. scilicet ibi. Postremo. tertia sibi. Omnitino enim. quarta ibi. Respice inquit. Primo pemitit intentionem suam cum quadam diuisione cuius membra improbat dicens. O Boeti queso te vide qz id sancte. i. firmiter et inuolabiliter probes q diximus summū deū esse plenissimū summi boni et dicit Boetius. Quonā modo sup. hoc probatur. Tunc ponit pbia diuisionem dicens. psumas. i. putas ne hunc patrem oīum rez accepisse extrinsecus illud summū bonum quo phibet esse plenus. vel presumas ita naturaliter habere a se illud bonū. quasi cogites diuersam esse sūam dei hūitis et bitudinis habite. Et tunc improbat membra. primo q deus non accepit summū bonū ab extrinsecō dicens. Nam si putes bonū qd in deo est extrinsecus acceptum tunc tu possis. i. potes existimare eē pstantius. i. melius illud bonū qd dederit eo qd accepit sup. deo qd est falsum: qz pstemur hunc pcellentissimū oīuz rez. Tūc probat q pfectū bonū in deo non est i ipso naturaliter tanqz differens a sūa sua dicens. Qd si natura. i. p naturā. inest deo summū bonū sed est diuersum ab ipso rōne quiditativa. fingat que pōt qd hec diuersa conūnerit sup. deum et summū bonū. q. d. non est dare aliquem priorem ista diuersa contingentē. C Notandū q rō quaz pbia pretendit est ista. Summū bonū qd est in deo vel est acceptum ab extrinsecō. vel inest sibi naturaliter. si ab extri-

secō aliquid erit prestantius et nobilissimum deo: qz dans summum bonū prestantius est recipiente ipsū. si aut inest deo naturaliter vel tanqz idē sibi. vel tanqz diuersum ab ipso si tāqz idē sibi habet ppositū. si tāqz diuersum ab ipso: erit aliqd pri⁹ qd ista diuersa pūerit talia autem fingere est difficile.

Postremo qd a qualibet re diuersum est. id nō est illud a quo itelligitur esse diuersum. quare qd a summo bono diuersum est: sui natura id summum bonum non est. qd nephas ē de eo cogitare quo nihil cōstat eē pstantius.

Postremo qd a qualibet. Hic pbia ponit scdam rōnes q summū bonū in deo non differt ab ipso. et est rō talis. Illud quod est diuersum ab alio non est illud a quo est diuersum. Si ergo summū bonū esset diuersū a deo: deus si esset summū bonū quod nephas est dicere. vñ dicit i lra. Postremo illud quod est diuersum a qualibet re. illud si est illud a quo intelligit. i. videt esse diuersum: quare quod sui natura diuersum est a summo bono. illud non est summum bonum. si igit summū bonū ita sit in deo qz sūm naturam est diuersum ab eo. seqt qz deus non sit summum bonū: quod nephas est cogitare de deo. quo nihil cōstat eē prestantius. C Nota si aliqd esset in deo diuersum ab ipso: deus esset compositus. et non essentia simplicis quod ē falsum. C Itē qd est in deo diuersum ab ipso. vel est accidens vel est pars eius. non accidens: qz deus nō ē subiectū alicuius accidentis. si est pars eius cum pars pcedat totū aliqd erit prius deo: quod falsum est.

Quo enim nullius rei natura suo pncipio melior poterit existere. Quare qd oīum pncipium sit id etiā sui sūa summū esse bonum verissima rōne concluderim. B. Rectissime in quā. P. Sed sūmū bonum bitudinem esse concessū est. b. ita ē i quā. P. Igitur inquit deum esse ipsam beatitudinem necesse est confiteri. b. Nec iquam ppositis prioribus refragari queo: et ab illis hoc illatum consequens esse perspicio. P.

Omni enim nullius rei natura. Hic pbia ponit tertiā rationem que talis est. Illud quod est pncipiū oīuz for maliter est summū bonū: qz sūmū bonū nō potest eē pncipiū: sed deus est pncipiū oīuz. ergo formaliter est summū bonū: sūmū aut bonū est bitudo. ergo deus formaliter est summa bitudo. vñ dicit in lra. Quid. i. generaliter nullius rei natura poterit existere. i. esse melior suo pncipio q re qd oīuz sit pncipiū sicut deus illud etiā pcluderim veris sima rōne. summū esse bonū sūa. i. per sūam. cui assentiēs Boetius dicit. Rectissime in quā pclusum est. sed summū bonū esse bitudine pcessum est dicit. Boetius: ita est in quā. Ccludit ergo pbia. Igitur necesse est deū pnter ipaz bitudine. dicit Boetius. nec queo refragari. i. resistere. prioribus ppositis. i. pmissis. et ego pspicio hoc illatum esse pns illis. i. ad illa. C Nota q pncipiū oīum rez opz esse summū bonū substantialiter: qz si aliqd aliud a pncipio esset sūmū bonū substantialiter sicut aliqd pncipiū. se qur q pncipiū sit nobilissimum suo pncipio. nā bonū substantialiter nobilissimum est bono accidentaliter. C Item si pncipiū non est bonum substantialiter sed accidentaliter cum oē quod est tale per accidens reducatur ad aliqd tale per se: tunc pncipiū reducetur ad aliqd: et p pns non eēt pncipiū.

Respice inquit an hinc quoqz idem firmiter ap probetur: q duo summa bōa que a se diuersa sint esse non possunt. Et enim que discrepant bonas: nō esse alterum quod sit alterūz liquet: quare neutrum poterit esse pfectū: cuz alterutri alterū de-

est. Sed quod perfectum non sit: id summum non esse manifestum est: nullo modo igitur que summa sunt bona: ea possunt esse diuersa. Atqui et beatitudine et deum summum bonum esse collegimus. quare ipsam necesse est summam esse beatitudinem quam sit summa diuinitas. **B.**

Nihil inquam nec re ipsa verius nec ratiocinatione firmitus: nec deo dignius concludi potest. **P.**

R. Responde inquit an hinc. Hic ponit quartam rationem quod beatitudo in deo non differt ab ipso. Si beatitudo differret a deo cum utriusque tam deus quam beatitudo sit summum bonum: essent duo summa bona. quorum unum non esset alterum. et cum unum deesset alteri neutrum erit perfectum et summum bonum: quia perfectum est cui nihil deest. ergo necesse est beatitudinem esse idem cum deo. unde dicit in littera. **O.** Boetius responde an hinc quod modo dicta illud quod probatum est firmitus approbetur. duo summa bona esse non possunt que sint a se diuersa. etenim liquet. id est manifestum est. quod bona que discrepant. non esse alterum super eorum bonorum: quod sit alterum. quare cum alterum deest alteri. id est alteri. neutrum poterit esse perfectum: cum perfectum sit cui nihil deest. **S.** Sed manifestum est. illud non esse summum bonum: quod non est perfectum igitur nullo modo possunt esse diuersa ea que sunt summa bona. Atqui pro certo. deum et beatitudinem collegimus esse summum bonum. quare necesse est ipsam naturam que sit diuinitas. id est naturam dei esse summam beatitudinem. quod Boetius approbans dicit. nihil verius est ipsa re nec ratiocinatione firmitus: nec deo dignius concludi potest. **M.** Notandum et quarto topicorum quod per superabundantiam dicitur unum soli conuenit cum igitur summum bonum dicatur per superabundantiam non erunt duo summa bona. **I.** Item si essent duo summa bona vel essent eiusdem speciei: vel differrent specie: si eiusdem speciei erunt equaliter perfecta et unum erit superfluum. si differrent specie unum erit perfectius altero. quia impossibile est duas species esse equaliter perfectas: sed quod est imperfectius non est summum bonum. ergo non sunt plura summa bona.

S. Super hec inquit igitur veluti geometre solent demonstratis propositis aliquid inferre que porismata ipsi vocant: ita ego quoque tibi veluti corollarium dabo. Nam quam beatitudinis adeptione sunt homines beati. Beatitudo vero est ipsa diuinitas: diuinitatis adeptio fieri beatus manifestum est. Sed uti iustitie adeptione iusti: sapientie sapientes fiunt: ita diuinitate adeptos deos fieri simili ratione necesse est. **D.** Dis igitur beatus deus sed natura quidem vnus: participatio vero nihil prohibet esse quam plurimos. **B.** Et pulchrum inquam hoc atque preciosum siue porisma siue corollarium vocari mauius. **P.**

S. Super hec inquit. Hic perbia percludit ex dictis quaedam concludentem corollarium dicens. Super hec. id est perdicta ego tibi dabo corollarium. id est conclusionem corollarium. ita. id est sicut geometre aliquid solent demonstratis suis propositis inferre. que illa et ipsi vocant porismata. id est apertiones. Et tunc ponit corollarium quod omnis beatus est deus. quod sic inferit. quia adeptione beatitudinis fiunt homines beati: beatitudo vero est ipsa diuinitas ut probatum est manifestum est homines beatos fieri adeptio diuinitatis. sed sicut adeptio iustitie fiunt homines iusti: et adeptio sapientie sapientes. ita necesse est adeptio diuinitatis esse beatus siue deos. igitur omnis beatus est deus. sed natura quidem vnus deus est et non plures: participatio vero nihil prohibet plures deos esse. hanc conclusionem comedat. **B.** dicit. Et pulchrum inquam hoc. id est quod modo perclusisti. atque preciosum siue porisma siue corollarium mauius. id est magis velis ipsum vocari. **M.** Notandum quod omnis beatus est deus: hoc probatur ex littera sic. Homines fiunt beati adeptio beatitudinis: sed beatitudo est diuinitas. ergo homines fiunt beati adeptio diuinitatis: sed adeptio

ne diuinitatis aliquid efficitur deus: ergo omnis beatus est deus. vel potest sic argui. Adeptio diuinitatis aliquid efficitur deus. adeptio diuinitatis aliquid efficitur beatus cum diuinitas sit idem cum beatitudine: ergo omnis beatus est deus. **M.** Nota per Augustinum quod porus. id est subtilis foramen in corpore per quod sudor emanat. inde porisma. id est aperitio vel illuminatio sensus. Dicunt etiam porismata regule quas geometre proponunt ad aliquid ostendendum eo quod aperiant et illuminent mentem lectoris: et ipse allegat Boetium in hoc libro de hoc nomine porisma. **M.** Notandum etiam eundem Augustinum a corona venit corona riuus quod est summum victorie vel summum belli vel certaminis. id est corona vel aliquid aliud vel coronarium est vnus aliquid meretur honore: vel adipiscitur coronam. Et etiam allegat Boetium in hoc loco de hoc nomine coronarium. sed ceterum ipsum nominamus coronarium. et coronarium conclusio sequens ex premissis. **M.** Nota aliquid diceret. Si omnis beatus est deus cum plures sint beati. plures erunt dii. Respondit Boetius quod vnus est deus natura et essentialiter: sed participatiue. id est participatio virtutis et immortalitatis possunt esse plures dii. unde per Augustinum. Ego dixi dii estis et filii ex ceteris omnibus. **I.** Item innuit per Augustinum. id est metha. vbi sic concludit. non valet pluralitas principum. sit ergo vnus princeps. id est secundum naturam et essentialiter. Ergo dicit Seneca. Vir speculatiuus est qui si deus in humano corpore respiratus. **M.** Pro quo vltimum notandum quod deus est quadruplex. aliquid est deus nuncupatiue ut idolum. Alius usurpatus ut demones culti dei sibi usurpantes ut dicit scriptura. Omnes dii gentium demonia Tertius participatiue ut homines beatitudines participantes. Quartus est deus natura hominis essentialiter eternitate. immutabilitate et concubilitate. primis tribus modis possunt bene esse plures dii. sed non quarto modo. **M.** Ultimo nota veritatem siue diuinitatem participare: non est nisi immortalitate. impassibilitate. subtilitate et agilitate adipisci. Nam mortale additum nobis separat nos a dijs: ut dicit Porphyrius. ergo adeptio immortalitatis erimus dii.

M. Atqui hoc quoque pulchrius nihil est quod his annectendum esse ratio persuadet. **B.** Quid inquam. **P.** Cum multa inquit beatitudo continere videatur vtrum ne hec omnia in vnus veluti corpus beatitudinis quadam partium varietate coniungantur. An sit eorum aliquid quod beatitudinis substantiam compleat. ad hoc vero cetera referantur. Vellem inquam id ipsarum rerum commemoratione patefaceres. **P.** Pone inquit beatitudinem bonum esse censemus. **B.** Ac summum quidem est. **P.** Adde inquit hoc omnibus istis. Nam eadem sufficientia summa est. eadem summa potest esse reuerentia quoque claritas et voluptas beatitudo esse iudicatur. **B.** Quid igitur. **P.** Heccine omnia bona sufficientia: potentia: ceteraque veluti quedam beatitudinis membra sunt. an ad bonum veluti ad verticem cuncta referantur. **B.** Intellego inquam quid investigandum proponas sed quid constituas: audire desidero. **P.**

M. Atqui hoc quoque pulchrius nihil est. Hic perbia mouet circa perdicta quaedam dubitationem. sed soluit ea ibi. Cuius discretionem. **M.** Primo dicit. Ex quo dicitur hoc corollarium esse pulchrum. Atqui pro certo hoc quod iam dicam nihil est pulchrius. quod ratio persuadet esse annectendum his. id est superadditis et dicit Boetius quod est pulchrum illud. dicit perbia. cum beatitudo videatur multa continere. videatur vtrum hec omnia coniungantur. id est constituentur veluti vnus corpus beatitudinis. quadam varietate partium. an sit aliquid eorum quod compleat substantiam beatitudinis. et ad hoc cetera referantur. Tunc Boetius petit hanc questionem magis elucidari dicens. Vellem inquam ut patefaceres illud

res illud quod queris cōmemoratiōe ipsaz rez sup. cre-
plificando. 7 pbia pdescēdēs Boetio querit. Nōne cen-
mus bñtudine esse bonū dicit. **B.** Lerte sūmū bonūz cui
pbia licet i. licitū est addas hoc sup. sūmū oibus his.

Nam bñtudo est summa sufficiētia. eadem est summa po-
tētia. 7 iudicat esse summa reuerentia claritas. 7 voluptas
dicit. **B.** Quid igit sup. estimas dicēdū. rñdit pbia. hecē-
ne. i. nunqd bec oia. s. sufficiētia. potentia ceteraz. sunt
veluti quedā membra bñtudinis. an cūcta referūt ad bo-
num veluti ad verticē. i. tanqz ad sūmā rōnem appeten-
di oia alia. Tunc Boetius fatef se itelligere qōnem 7 pre-
stolari eius solutiōne dicens. Intelligo qd pponas inue-
stigandū. sed. desidero audire quid pstituas. i. diffinias q
stionem dissoluendo. **C.** Notādū qd qd quā pbia mouet ē
ista. Utrum pdicta gngz. s. sufficiētia reuerētia 7c. consti-
tuant bñtudinem sicut diuersa membra vniuz corpus. vel
vtrum oia sint eadē 7 referāt ad aliquid vniū. s. ad bonum
quod sit rō appetendi oia ista. **C.** Notādū qd in bñtudine
est sūmū bonum. 7 i bñtudine est sufficiētia. reuerentia.
potentia. glia 7 iocūditas. Ideo querit an ista sint in bñ-
tudine tāqz diuersa: aut ad vniū relata. s. ad bonū rōne cu-
tus appetūt. **C.** Nota ad primā pte qōnis d3 rñderi q nō
qd membra vniū corpus pstitutiō. dñt esse inter se diuer-
sa vt statim pbabit i lra sequēti. sed illa. s. sunt vnum vt
probatū est ergo non pñt esse partes bñtudinis pstituen-
tes ipam sicut mēbra vniū corp' ēt si sic sequeret q beati-
tudo seu deus non esset oino simplex qd est impossibile.

C. Lius rei discretione sic accipe. Si bec oia bñ-
tudinis membra forent: a se quoqz inuicem dis-
creparent. Nec est enim partium natura vt vniū
corp' diuersa cōponāt. Atqui bec oia idē eē mō
strata sunt. minime igit mēbra sūt. Alioquin ex
vno mēbro bñtudo videbitur esse coniuicta. qd
fieri nequit. **b.** Idē inquā dubiam non est: sed id
quod restat expecto. **p.**

C. Lius rei discretione. Hic pbia soluit qōnē. 7 primo ofi-
dit q ista gngz non sunt pres 7 mēbra bñtudinis. scdo cñ-
dit q oia referant ad bonū ibi. Ad bonū vō. p̄prio itē
dit talem rōnem. Ad membra pstitutiō aliquid vniū ad iudicē
dñt esse diuersa. sed ista oia gngz sunt idem: ergo nō sūt
mēbra 7 pres bñtudinis. vñ dicit in lra. Lius rei sup.
posite in qōne. sic accipe discretione. i. discretā solutiōne.
Si bec oia forent mēbra bñtudinis: tunc discreparent a se
inuicem. bec enim est natura partium: vt diuersa cōponāt
vniū corpus. Atq pro certo bec oia gngz monstrata sūt idē
esse sup. in. 9. prola. igit minime sunt mēbra bñtudinis s3
si in eis saluet rō membri oia erunt vniū membrū. 7 tunc
seqz bñtudine cōponi ex vno mēbro qd est impossibile
7 hoc est q dicit aliqñ. i. si aliter dicat q nō sūt membra
s3 vniū mēbrū: videbit bñtudo esse iuncta ex vno mēbro
qd fieri neqt. Et dicit Boe. Id qd qd mō cōclusū est nō
est dubiū sed illud qd restat de veritate alterius ptis que-
stionis expecto. **C.** Notādū qd bñtudo est diuinitas vt pri-
us vñtū ē. 7 qz diuinitas ē oio simplex 7 diuisibilis. 7 ex nul-
lo pōt esse cōstituta. cū enī pstitues prius sit pstituto: esset
aliquid prius deitate qd absurdum ē ergo bñtudo non pōt
esse cōstituta ex plurib' membris vel ex vno mēbro.

C. Ad bonum vō cetera referri palam est. Id cir-
co. n. sufficiētia petitur: qm bonum esse iudicat.
Iccirco potentia: qm id quoqz esse creditur bo-
num. Idem de reuerentia: claritudine. iocūdita-
te: coniectare licet. Omnium igitur expetendoz
sūma atqz cā bonū ē. **Qd.** n. neqz re neqz simili-
tudine vllū i se retinet bonū: id expeti nullo mo-
do pōt. **Cōtraqz** ēt q natura bona non sūt tñ si eē

videant qsi vera bona sint appetunt Quo fit vti-
lissima atqz cā expetendoz oium bonitas esse iu-
re credatur.

C. Ad bonū vō cetera. hic pbia ofi-
dit q oia referāt ad bonū
tāqz ad cām ppter quā appetūt. scdo ex dictis deducit qd
dam pclusiones superius pbatas vt melius intelligant.
scda ibi. Lius vō cā. p̄prio dicit. p̄salā ē cetera sc3 qn-
qz supradicta ad que oia appetenda reducuntur ipa refer-
ri ad bonū. iccirco enim petif. i. appetitur. sufficiētia: qz
bonum esse iudicatur. iccirco potentia desiderat: quia id
ē credif eē bonū. idē licet cōiectare. i. iudicare. de reuerē-
tia claritudine. i. claritate. 7 iocūditate. 7 sic vlr cōclude-
re q bonū est sūma. i. pfectio. 7 cā oiu3 expetendozum. i. de-
siderandoz. qd declarat p signū dicens. illd. n. quod ne-
qz in re neqz in similitudine. i. apparētia. vllū bonū retinz
in se. illud nullo mō pōt expeti. i. desiderari. 7 tra. i. per-
trariū illa que non sunt bona natura idest ex natura. tñ
si videāt. i. appareant esse quasi vera bona sint appetunt.
quo fit vti bonitas iure credat esse summa atqz cā oium
expetendoz. **C.** Notādū qd bonum est cā oiu3 desideran-
daz: qz deficiente rōne boni in aliquo siue sit bonum fm
apparētia siue existentia. tollit rō appetibil. posita vō rō-
ne boni in aliquo siue s3 rē siue s3 apparētia ex quo ipz
est appetibile. propter quod dicit Arist. 3. de anima. Ado-
uet enim appetibile hoc quidem bonum hoc autem ap-
parens bonum.

C. Lius vō cā quid expetitur. id maxime videtur
optari. Veluti si salutis cā quispiam velit egitare
non tam equitandi motū desiderat qz salutis ef-
fectum. Cum igit oia boni gfa petāt non illa po-
tius qz bonū ipsum desiderant ab oibus. Sed p-
pter qd cetera optant bñtudinem esse cōcessim?
quare sic quoqz sola queritur beatitudo. Ex quo
liquido apparet ipsis boni 7 beatitudinis vnam
atqz eandem esse substātia. **b.** Nihil video cur
dissentire quispiam possit.

C. Lius vō cā Hic ex dictis pbia deducit quasda pclusio-
nes prius probatas vt melius intelligāt 7 sunt due. p̄pri-
ma est q bonū 7 bñtudo sunt idem. Secūda q deus 7 bo-
num idem sunt. deducens ergo prio pclusionē dicit. Illud
maxime videt optari. cuius cā. qd. i. aliquid. expetif. i. desi-
derat. vt si cā salutis. i. sanitatis. qspiam. i. aliqz. velit eg-
itare non tam. i. non tñ desiderat motū egitandi. qz. i. in-
quātū desiderat effectū salutis. i. sanitatis. cū igit oia pe-
tant. i. appetāt gfa boni. illa nō potius desiderant ab oi-
bus qz ipsum bonum. s3 nos pcessimus bñtudine esse pp-
qd cetera optant. quare sola bñtudo tāqz finis oiu3 alio-
rū. querit. i. desiderat. ex quo liqdo. i. manifeste appet eē
eandem s3am ipsius boni 7 bñtudinis Boetius enim al-
sentiens isti deductioni dicit Nihil video cur qspiam possit
dissentire. **C.** Notādū quozūcūqz p̄prietates per se ē eadē
necesse est illa esse eadez. cum igitur bonū 7 bñtudo hēant
vnam 7 eandē p se p̄prietatē erunt eadē. Nam per se p-
p̄riū est bñtudini. q oia ppter eam desiderant similiter
illa p̄prietates est boni q oia appetūt qz bona. ergo bonū
7 beatitudo sunt idem. **C.** Notādū qd illud magis appeti-
tur cuius causa aliquid appetit. qz illud ppter quod ali-
quid appetit prius est in causando motū desiderii qz illd
qd appetit pp aliud: qz cā priaria prius influit qz secūda-
ria 7 id illud ppter qd aliqd appetit plus influit deside-
rio qz illud qd appetit ppter aliud sicut finis plus influit
qz ordinata in finē. 7 hoc declarat p creplū i lra de sanita-
te: que plus appetitur qz actus equitandi factus propter
sanitatem.

C. Sed deum veramqz beatitudinem vnum atqz
idem esse monstrauimus. **B.** Ita inquam. **P.**

Securo igitur concludere licet dei quoque in ipso bono nec unquam alio sitam esse substantiam.

Sed deum. Hic proba ex conclusionem prius probata deducit secundam. scilicet deum et bonum esse idem secundum substantiam et dicit. Sed deum demonstravimus deum et veram beatitudinem esse idem et unum dicit boetius. ita est inquam. Ex quo concludit proba dicens. igitur securus relucet concludere substantiam dei sitam esse in ipso bono nec unquam alio. i. alibi. **N**ota quod ex priora conclusione inferit secundam. accipiendum primam conclusionem pro maiore. arguendo sic. Bonum et beatitudo sunt idem secundum substantiam. sed deus est vera beatitudo. ergo deus et bonum sunt idem secundum substantiam.

Metrum decimum tertii libri.
Ac omnes pariter venite capti.
Quos fallax ligat improbis catenis
Terrenas habitans libido mentes.

Hic erit vobis requies laborum.
Hic portus placida manens quiete:
Hoc patens unam miseris asilum
Non quicquid tagus aureis arebis
Donat: aut hermus rutilante ripa:
Aut indus calido propinquus orbi:
Candidis miscens virides lapillos
Illustrant aciem: magisque cecos
In suas condunt animos tenebras:
Hoc quicquid placet excitatque mentes.
Infirmis tellus aluit cavernis.
Splendor quo regitur vigetque celum.
Vitat obscuras anime ruinas.
Hanc quisquis poterit notare lucem.
Candidos phebri radios negabit.

Metrum decimum tertii libri.
Ac omnes pariter venite capti. Istud est metrum io. huius tertii quod dicitur valenticii ab inventore et est undecasyllabum octans ex spondeo et dactilo. et duobus vel tribus trocheis: quod ultimo loco potest poni spondens vel trocheus. In quo metro proba postquam ostendit in quo sit summa beatitudo: hortatur ad istam beatitudinem pervenire dicens. Omnes capti quos fallax libido. i. fallax delectatio. habitans. i. possidens. terrenas mentes. ligat improbis catenis. i. vitiosis cupiditatibus. venite pariter huc. i. ad summum bonum quod est situm in deo. Tunc ostendit utilitatem veniendi ad illud bonum dicens. Hic. i. in isto bono quod est deus erit vobis requies laborum. cum ipse sit premium in hac vita laborantium. hic est portus. i. securitas manens placida quies. hoc est asilum. i. domus refugii. unum. i. solum. quod tamen ad deum est tutum refugium. patens. i. aptum miseris. Tunc comparat istud bonum ad bona temporalia ostendens bona temporalia esse vaniosa. quod sui cupiditate obtenebrant animam. d. Quicquid donat tagus fluvius iste aureis suis arenis. quicquid donat hermus fluvius rutilante. i. splendente sua ripa aut indus fluvius a quo dicitur india. propinquus calido orbi quod vicinus torride zone. indus inquam commiscens lapillos virides. i. smaragdos. candidis. i. margaritis super. oia illa non illustrant aciem super. mentis. sed magis condunt. i. involunt cecos animos. in suas tenebras. i. ignorantias veri boni. hoc scilicet bonum temporale. quicquid. i. quicquid placet. i. excitat mentes ad cupiditatem. illud tellus aluit infirmis cavernis. i. profundis. quod in profundo terre gignuntur metalla et gemme. Tunc ostendit utilitatem boni quod est deus in quo est vera beatitudo dicens. Splendor. i. beatitudo splendens. quo splendore tegitur celus. ille vitat obscuras ruinas anime: quod splendor et obscuritas se non comparantur in eodem. quod ergo poterit notare. i. non habet hanc lucem ipse. negabit. i. non curabit can-

didus radios phebri. i. solis. **N**otandum pro littera quod asylum secundum Augustinum dicitur domus refugii quam romulus fecit. ab a quo dicitur sine et sillon quod est tactus. quasi sine tactu. quod non erat probas aliquem ibi tangere vel offendere. **N**otandum secundum Iulium doxy lib. ethimol. Tagus est fluvius quem cartago hispanie sic nuncupavit. ex quo procedit copiositas areis auriferis et ob hoc ceteris fluviiis hispanie est prelatas. **N**otandum secundum Augustinum quod hermus est fluvius asie: quod capos sinirneos secat fluctibus. et est plenus aureis areis. **C** Indus autem secundum Iulium doxy est fluvius orientis: qui rubeo mari exercipit: a quo india nuncupatur habundans margaritis et smaragdis.

Sentioz inquam cuncta enim firmissimis nera rationibus ostendit. **T**u. illa quanta igitur estimabis si bonum ipsum quod sit agnoueris. **B.** Infiniti inquam: siquidem mihi pariter deum quod quod bonum est contingat agnoscere. **P.** Atque hoc verissima inquit ratione patefaciam: maneat modo que paulo ante conclusa sunt. **B.** manebunt inquam. **P.**

Sentioz inquam. **I**sta est undecima propha ter tui qua proba inducit Boetius in cognitionem quorundam quod prius falsus fuit ignorare. scilicet quis sit finis omnium rerum. et quibus gubernaculis mundus regatur. **P**rimo ducit ipsum in cognitionem primi: scilicet secundo in sequenti propha. **P**rimo proba inuestigat definitiones boni. secundo ex hoc ostendit quod sit finis omnium rerum ibi. Et illa nimium. propha promittit quod ad. secundo proba aggreditur propositionem ibi. **N**one igitur. **P**ro Boetio assentiens predictis dicit Assentioz inquam. scilicet iam dicitis. cuncta enim constant nera firmissimis rationibus. quod demonstratis. Et proba inquit. **Q**uanta. scilicet. precii estimabis: si agnoueris quid sit ipsum bonum. **R**ati dicit Boetius. Infiniti. scilicet. precii inquam estimabo. si quidem mihi pariter contingat agnoscere deum qui bonum est: dicit proba. **A**tque pro certe. hoc patefaciam verissima ratione. maneat. i. concedat. modo. i. trimodo que conclusa sunt paulo ante. Et dicit Boetius manebunt sine omni contradictione in sui veritate. **N**otandum quod ad probandum aliquam conclusionem oportet principia manere in sui veritate et ea concedi. si enim negarentur non posset ex eis conclusio deduci. volens ergo proba ex eis quod conclusa sunt tanquam ex principiis concludere quod sit bonum. dicit hoc velle facere manentibus his que probata sunt et dicit Boetius quod manebunt in sui veritate.

None inquit monstravimus ea que appetunt a pluribus: iccirco vera perfecta que bona non esse: quoniam a se invicem discrepant. cumque alteri abesse alteri: plenum absolutumque bonum afferre non posse. **T**u autem verum bonum fieri cum in una veluti formam atque efficientiam colliguntur: ut que sufficientia est eadem sit potentia: reverentia: claritas atque iucunditas. **N**isi vero unam atque idem oia sint: nihil habere quo inter expectanda numeret. **B.** Demonstratum est inquam nec dubitari villo modo potest. **P.** Que igitur cum discrepant minime bona sunt: cum vero unum esse ceperint. bona fiunt. **N**one hec ut bona sint unitatis fieri adeptione contingit. **B.** Ita inquam videtur. **P.** Sed omne quod bonum est boni participatione bonum esse concedis: an minime. **B.** Ita est. **P.** Sed idem esse unum atque bonum sibi ratione concedas. **E**adem namque substantia est eorum quorum naturam non est diversus effectus. **B.** Negare inquam nego. **P.**

Circa hanc mōstrā. ea. **H**ic pbia aggreditur intentus ostendendo qd sic bonū: et intendit pbare istaz pclusionē. bonū est illud qd oīa appetunt: quā pbat tali rōne. Unum et bonū sunt idē. et sed oīa appetūt eē vnū. ergo oīa appetūt bonum. Circa istā rōnem sic procedit. primo pbat maiores. scdo minores. tertio resumpta maiore infert pclusionē scda sibi. **A**osti ne igitur tertia ibi. Est ne igitur. probat ergo maiorem qd vnū et bonū sunt idē per modū qōnis. Et p̄rio querit dicens. **N**onne supra monstrauimus in nona p̄la ea qd appetunt a pluribus sup. sufficientia. reuerentia. potentia. idcirco non esse vera bona et p̄fecta. qm̄ discrepāt a se inuicem sup. eo mō quo appetunt a pluribus et cū alterū abesse alteri non posse asserre plenū et absolutū bonū: qd nullo indigeat. tunc aut sup. monstrauimus vnū vey bonū fieri cū colligunt in vnā formā b̄itudinis atqz efficientiam. i. in vnā cām efficientē. s. deū vt que sit sufficientia. eadez sit potentia. et reuerentia. claritas et iucunditas. nisi vō oīa sint vnū et idem: monstratū est ea nihil h̄re quo numerentur. i. cōputent inter expetenda. i. desideranda. Et dicit **B**oetius demonstratū est in quā nec vello mō dubitari p̄t **C**iliterius querit. pbia. Illa que cum discrepant minime sunt bona. et cum ceperint esse vnū sūt b̄da. **N**onne hec cōtigit fieri bona adeptione vnitatis. dicit **B**oetius. Ita videt in q̄. Et subdit pbia. sed omne qd est bonū participatione boni pcedit esse bonū an minime. Et dicit **B**oetius ita ē **T**ūc pbia ex p̄cessis pcludit maiore dices. igitur filii ratiōe oportet vt pcedas vnū et bonū esse idēz: et p̄firmat illam pclusionem per locū ab effectu dices. **N**āqz eadē ē substantia eoz. quoz non est naturaliter diuersus effectus: qz idē in quantum idem natum est facere idem. **B**oetius concedens dicit. negare in q̄z nequeo. **C**irca nota ex littera sic pbat qd vnū et bonū sunt idē. **Q**uocūqz non sunt bona nisi qz sunt vnū illa nō sunt bona nisi adeptiōe vnitatis. s. oīa sunt bona adeptiōe vnitatis: ergo vnū et bonū idē sunt. vel aliter arguit sic. **O**īa sunt bona adeptiōe b̄ditatis oīa sunt bona adeptiōe vnitatis. ergo bonum et vnū sunt idē **A**liā rōnem innuit in l̄ra dicens. Illa sunt vnū quoz nō est diuersus effectus. qz idem in quantum idem nō facit nisi idēz. ex secundo de generatione. sed vnū et bonū nō ē diuersus effectus: qz effectus vtriusqz est bonū. ergo sunt idē. et hec conclusio p̄z ex. 4. metaphisice. vbi **A**risto. vult qd bonum. et vnū conuertantur:

Circa hanc igitur inquit omne qd est tādū manere atqz subsistere q̄diu sit vnū. **S**ed interire atqz dissolui pariter atqz vnū esse destiterit. **B**. Quoniam mō. **P**. **A**t in aialibus inquit: cū in vnū coeunt ac permanent aīa corpusqz: id aīal vocat. **L**ū vō hec vnitās vtriusqz separatiōe dissoluitur interire: nec iam esse aīal liquet. ipsum quoqz corpus cū vna forma mēbroz cōiunctiōe permanent: humana visū species. **A**t si distribute segregateqz ptes corporis distraxerint vnitatem: definit esse qd fuerat. **E**oqz mō p̄currenti cetera pculdubio patebit subsistere vnūqzqz dum vnū ē. **L**ū vō vnū eē definit esse interire. **B**. **C**ōsideranti in q̄ mibi plura minime aliud videtur. **P**

Circa hanc ne igitur omne qd est. **H**ic pbia pbat minorem. s. qd oīa appetunt esse vnū p̄ talem rōnem. **U**nūqzqz tandū manet atqz subsistit q̄diu est vnū. sed oīa nāliter appetunt manere et subsistere. ergo oīa appetunt esse vnū. **I**lli rōnis p̄rio declarat maiore. scdo minore ibi. **E**st ne igitur. tertio resumpta maiore pcludit intentū ibi. si qd aut sequit. **P**̄rio ergo declarans maiore qd vnūqzqz tandū manet q̄diu est vnū. dicit. **A**osti o **B**oetii. omne qd ē tādū manere atqz subsistere q̄diu sit vnū. et cū destiterit. i. definit eē

vnū pariter p̄tingit dissolui atqz sterire. querit **B**oetius **Q**uoniam mō. pbia declarat in exemplo dicens. **I**n aialibus h̄ patet cū aīa et corpus in vnū coeunt atqz permanent vnū illud vnū vocat aīal. cum vō hec vnitās dissoluitur separatione vtriusqz sup. aīe et corporis. liquet. i. manifestū ē aīal interire et non iam eē aīal. **N**onit aliud exemplū. ip̄z ē corpus humanū cū p̄manet in vna forma coniunctiōe mēbroz tūc visū. i. videt humana sp̄s. sed si partes corporis distribute et segregate. i. separe ab inuicem. distraxerint vnitatem. corpus definit eē qd fuerat. eodē mō p̄currenti cetera pculdubio patebit vnūqzqz subsistere. i. p̄manere. **D**eum ē vnū. cū vō definit eē vnū interire videtur **E**t dicit. **B**. minime in q̄z videt mibi aliud p̄siderātū plura. **C**irca nota qd aliqz diceret. non videt qd esse et eē vnū sint eadē. qz mali sunt et tū nō sūt vnūz. p̄batio. vnū et bonū sunt idē vt iaz p̄batum est. sed mali nō sunt boni. ergo nō sunt vnū. **I**ta rō soluit ex quarto huius negando maiore qz pbia quarto huius pbat malos non solū non esse potest: sed simpliciter nō eē. **U**nā mali bene sunt mali: sed qz simpliciter dicant esse non est verū sicut hō mortuus simpliciter non est hō. et de hoc videbit in quarto.

Est ne igitur inquit quod in quantum naturaliter agat relicta subsistendi appetentia venire ad interitum corruptioneqz desideret. **B**. **S**i aialia in quā consideret: que h̄nt aliquā volēdi nolēdi qz naturā: **N**ihil inuenio quod nullis extra cogētibz abiiciant manendi intentionē et ad interitū sp̄ote festinet. **O**mne namqz aīal tueri salutem laborat: mortem vō pernitiōeqz deuicit. **S**ed quid de herbis arboribusqz: quid de inanimatis oīno consentiā rebus: prozsus dubito. **P**.

Est ne igitur inquit. **H**ic pbia probat seu declarat minorem. s. qd oīa appetāt esse et p̄manere. et p̄rio ostendit **B**. scdo pbat qd talis appetitus ē naturalis. scda ibi. **N**āqz nunc nos. **P**̄rio ostendit intentū in aialibus. scdo in vegetabilibus. tertio in rebus inanimatis. scda ibi. **A**tqui nō ē. tertia ibi. **E**a etiam. **P**̄rio dicit pbia. **E**st ne aliqd qd in quantum naturaliter agat. desideret vēire ad interitū. i. ad mortē. et ad corruptionem relicta appetentia subsistendi. **R**idetur **B**oetii. **S**i p̄siderem aialia que h̄nt naturā. i. appetitū volēdi. i. p̄sequendi et nolēdi. in fugiēdi aliqd. nihil inuenio qd abiiciant intentionē manēdi sup. in rez natura. et festinent sponte. i. voluntarie. ad interitū nullis causis extra cogenitibus. qz omne aīal laborat tueri salutem. et deuicit mortē et pernitiem. sed ego prozsus dubito qd de herbis et arboribus et quid de rebus inanimatis oīo p̄sentiaz sup. an talia appetant esse et permanere. **C**irca nota **B**oetii. nō dubitat quā aialia appetant. p̄manere cuius rōnem innuit. **I**llud qd laborat tueri salutem et vitare mortē. **H** appetit esse. et p̄manere. sed omne aīal est h̄mōi ergo et. **S**ed vtz ita sit in vegetabilibus et in rebus inanimatis de hoc dubitat. et p̄t esse rō dubitationis qz in talibus non sunt opationes ita manifeste subservientes appetitui naturali p̄manendi sicut in aialibus que mouent ad percipiēdū nutrimentū. et ad alia que pertinent ad conseruationem vite.

Atqui non est qd de hoc possit ambigere: cū herbas atqz arbores intuearis primum sibi conuenientibus in aīal locis. **A**bi quantum earū natura queat cito exarescere atqz interire nō p̄t. **N**am alie quidem: cāpis alie montibz oriunt. alias ferunt paludes: alie saxis herent. aliarum secunde sūt steriles arene: quas si i alia quispia loca transferre conet: arefcāt. **S**ed dat cuiqz natura qd conuenit. et ne dū manere possunt itereant elaborat.

Atque non est quod de hoc. Hic probat quod vegetabilia si-
cut herbe et arbores appetant esse et permanere. et hoc probat
quatuor modis sicut patebit: primo ex locorum qualitate.
quod in talibus locis nascuntur ubi diutius possunt conservari
et in esse. Unde dicit. Atque per certe. O boeti non est quod pos-
sis ambigere. id est dubitare de hoc. utrum inanimata et vegeta-
bilia appetant esse primum. id est primo signo. Cum tu intuearis her-
bas atque arbores nasci in locis sibi convenientibus ubi quantum
earum natura. id est vigor nature queat non possunt cito exare-
re et interire. nam alie campis oriuntur sicut olivae: alie mo-
tibus sicut cipressi: alie ferunt paludes sicut alnos et salices
Alie herent saxis sicut herbe que dicuntur capilli veneris et
barba ionis. Aliaque herbarum sunt secunde. id est habundantes
steriles arene ut illi herbe que dicuntur merica: quas si quispi-
am. id est aliquis conetur transferre in alia loca arefiant. sed
natura dat unicuique quod sibi convenit et elaborat ne inte-
reant. Sed diu manere possunt. Nota locus est principius
generatio: quod saluat et conservat locatum: et ipso mediante vir-
tus celestis infuit ipsi locato. Cum igitur vegetabilia sicut her-
be et plante requirant determinata loca in quibus saluantur
et in aliis arefiant. pro quod ipsa appetant esse et permanere.

Quid dicam: quod omnes velut in terras ore de-
merso trahunt alimenta radicibus ac per medul-
las robur corticemque diffundunt. Quid quod nobi-
lissimum quodque sicuti medulla est in interiore seni-
per sede reconditur: extra vero quadam ligni fir-
mitate. Ultimus autem cortex aduersum celi inte-
perie: quasi mali patiens defensor opponitur. Nam
vero quanta est nature diligentia: ut cuncta semi-
ne multiplicato propagentur: que omnia non modo
ad tempus manendi: verum generati quoque qua-
si imperpetuum permanenti. veluti quasdam ma-
chinas esse quis nesciat.

Quid dicam quod omnes velut in terras. Hic probat
idem alio signo quod sumit ex modo situationis partium
convenientiam ad attractionem alimentum quo conservat esse eorum.
Et dicit quid dicam ex hoc quod omnes. id est herbe et arbores tra-
hunt alimenta radicibus velut ore demerso in terras: et dif-
fundunt sibi alimentum per medullas. per robur et per corticem quod
non est nisi propter appetitum permanenti. Tunc ponit aliud si-
gnum quod sumit de dispositione partium ad prohibendum nocum-
tum extrinsecum dicens. quid dicam ex hoc quod molissimum quod-
que sicut est medulla semper reconditur. id est locat in interiore se-
de. id est in medio plante. extra vero tunc quadam ligni firmitate.
Ultimus autem. id est exterior cortex arboris. quasi patiens ma-
li. id est potens sustinere mala opponit defensor versus inte-
perie celi. id est aeris. Tunc ponit aliud signum quod sumit ex
propagatione seminis. que ordinat ad conservationem natu-
re in alio simili in specie cum non possit manere idem numero.
Et dicit. Nam vero quanta est diligentia nature ut cuncta pro-
pagentur semine multiplicato super. considera que omnia se-
mina quis nesciat esse tanquam quasdam machinas. id est instrumeta
manendi. non modo. id est non tamen ad tempora venientiam manendi
in perpetuum: generatim. id est successiva generatione. quod. nullus
est cui hec non pateat. Nota dicitur quod radices plantarum ori si-
miles sunt: cum habeant eandem operationem super. trahere ali-
mentum habent autem plante radices infiras terre. quia ex ter-
ra humorem trahunt et alimentum quod primo diffundit in me-
dulla. deinde in robur. deinde in corticem. est medulla mol-
lissimum quod est in medio plante vel arboris. non potes pa-
ti intemperie caloris et frigoris. ideo natura ipsas locavit
in medio. quam circumdat robur quod est lignum arboris. ro-
bur autem circumdat cortice exteriori tanquam defensore ab in-
temperie aeris. Nota dicitur quod quia vegetabilia non pos-
sunt idem numero manere. ideo natura producit in eis semina per
quorum propagationem permanent idem in specie. id est in suo simili

Ea etiam que inanimata esse creduntur: nonne
quod suum est queque simili ratione desiderat. Cur
enim flammam quidem sursum levitas vehit: ter-
ras vero deorsum pondus deprimit: nisi quod hec sin-
gulis loca motioneque convenientur. Porro autem quod
cuique consentaneum est: id unumquodque conservat. si-
cuti ea que sunt inimica corrumpunt. Nam vero que du-
ra sunt ut lapides adherent tenacissimis partibus
suis. et ne facile dissolvantur resistunt. Que vero li-
quentia ut aer atque aqua facile quidem dividenti-
bus cedunt: sed cito in ea rursus a quibus abscisa re-
labuntur. Ignis vero omnem refugit sectionem.

Ea etiam que inanimata. Hic probat quod etiam inanima-
ta appetant esse duobus signis: primo ex inclinatione na-
turali eorum ad locum. Et dicit sic. Ea etiam que creduntur esse in-
animata ut lapides. aer. ignis. nonne desiderant. id est appetunt. quod. id est
omnia inanimata. quod suum est. id est sue nature consonum est: si-
mili ratione propter conservationem sui esse. quod. sic. Cur enim
levitas vehit. id est movet flammam sursum. et pondus. id est gravi-
tas. deprimit terras deorsum non propter aliam causam. nisi
si quod hec loca et motiones convenientur singulis super. per salvatio-
nem eorum esse. et subdit. Porro illud quod est consentaneum. id est
conveniens cuique. illud super. conservat in eis unumquodque sicut
ea que sunt inimica. id est contraria corrumpunt. Secundo probat il-
lud per aliud signum sumptum ex conservatione naturalis pro-
prietatis huiusmodi est continuitas quam quilibet res naturalis non
titur conservare. Unde dicit. Nam super. ista vero que dura sunt
ut lapides adherent tenacissimis. id est firmissimis suis parti-
bus. et resistunt per suam duritiam ne facile dissolvantur. que ve-
ro sunt liquentia. id est mollia. sicut aer et aqua. facile cedunt
dividentibus. sed cito relabuntur. id est redeunt in ea a quibus sunt
abscisa. sed ignis refugit omnem sectionem. Nota quod hoc vi-
timus quod dicit ignem fugere omnem sectionem. dupliciter exponit-
tur. primo sic aliquid fecit cum partes eius ab invicem se-
parat ita ut in nullo convenientur sed partes ignis non sic pos-
sunt secari. quin semper in aliquo convenientur: ut maxime patet
de igne quod est flamma. alio modo exponitur sic quod ignis refugit
omnem sectionem quod per vehementiam sue actionis corrumpit ipsas quod
debet secare et ignendo ipsum in suam naturam convertit.

Neque nunc nos de voluntariis anime cogno-
scientis motibus. sed de naturali intentione tra-
ctamus. Sicuti est quod acceptas escas sine cogita-
tione transigimus quod in somno spiritum ducimus ne-
scentes. Nam ne in animalibus quidem manendi
amor ex anime voluntatibus verum ex nature
principiis venit: Nam sepe mortem cogentibus cau-
sis: quam natura reformidat: voluntas amplectitur.
Eodemque illud quo solo mortalium res durat diu-
turnitas gignendi opus quod natura semper ap-
petit: interdum coeret voluntas: adeo hec sui cha-
ritas non ex animali motione sed ex naturali inten-
tione procedit.

Neque nunc nos. Hic probat quod desiderium essendi non
est appetitum voluntarium sed naturale. Et dicit. Neque nos tractamus
nunc de motibus voluntariis anime cognoscitis: sed de naturali inten-
tione: sed naturale est quod transigimus. id est digerimus. acceptas escas sine
cogitatione. et quod in somno nescientes ducimus spiritum. id est respira-
m. Nam amor. id est appetitum. manendi. id est subsistendi in aiali-
bus. non provenit ex voluntatibus super. sicut tu estimas
quod superius posuisti solum in animalibus esse appetitum manendi.
sed venit ex principiis nature. quia natura reperitur tanquam
in animatis quod in inanimatis. Quod autem appetitum manendi
non sit

non sit ex voluntate. probat dupliciter. Primo probat B quia voluntas sepe amplectit mortē que tollit esse indiui. di. Unde dicit. Voluntas sepe amplectit mortē. quā natura reformidat. i. abhorret. cogentib' causis. s. extrinsecis. si cut p3 de martirib'. Secūdo probat idē ex hoc. q' voluntas qñq' cohibet operationē cōseruatiuā esse specifici di. cēs cōtraq'. i. p. cōtrariū. illud opus gignēdi. quo solo du rat diurnitas. i. pmanentia rerū mortaliū. quod natura appetit. interdū coerct voluntas. sicut patet in continen. tibus. adeo hcc charitas. i. appetitus sui sup. manendi nō pcedit ex animali motiōe. sed ex naturali intentione quaz deus indidit nature.

Dedit enim prouidentia creatis a se reb' hāc vel maximā manendi caulā vt quoad possunt naturaliter manere desiderent. Quare nihil est q' villo modo queas dubitare: cuncta que sunt appetere naturaliter constātia permanēdi. deuita re perniciē. b. Confiteor inq' nunc me indubita to cernere. que dudum incerta videbantur.

Dedit enī prouidentia diuina reb' creatis a se. hanc maxi mā cām manendi. vt desiderent permanere naturaliter qz diu possunt. quare nihil est q' villo mō queas. i. possis du bitare. cūcta que sunt naturaliter appetere constātia per manendi. & deuitare perniciem. qd boetius cōcedens dicit Cōfiteor inq'. nunc me cernere indubitato. i. sine dubita tione que dudū incerta videbant sup. q' vegetabilia & ina nimata naturaliter appetūt pmanentiā essēdi. **M**otan dū q' duplex est appetitus naturalis & animalis. Natura lis est qui consequitur formā naturālē. & quia prima pfe ctio illius quod habet formā naturālē est eē. iō appetitus cuiuslibet rei naturalis ē ad suū esse habendū si careat. v' ad cōseruādū si habeat. Appetitus aialis est qui consequi tur formā apprehēsam. & si ē forma apprehēsa p sensus. sic ē appetitus sensitiuus. qui semp tendit in cōueniētia na ture. si autē est forma apprehēsa p intellectū. tunc semp in clinatio conueniēs est appetitus rōnalis qui est voluntas & q' illud qd sū se est discōueniēs nature sibi est mors. illud homo apprehēdit quandoz tāqz cōueniēs propter aliud annerū. s. propter premiū eterne vite. ideo voluntas sepe amplectit mortē quā natura reformidat ex quo p3 q' appetit' essēdi nō est primo & principaliter ex appetitu in tellectiuo. sed ex appetitu naturali. Nam appetit' intelle ctu' nō inuenitur in oib' in qb' inuenit' appetit' natural.

Quod aut inquit subsistere ac pmanere appe tit id vnum esse desiderat. Hoc enī sublato nec esse quidē cuiqz pmanebit. b. Verū est inq'. **D**: Dia igit inquit vnū desiderāt. b. Cōsenti. **P**. Sed vnum. idipm mōstrauimus eē quod bonū est. b. Ita quidē. **P**. Cuncta igit bonum petunt qd quidē ita describas licet: ipz bonum esse qd o fidereē ab oibus. b. Nihil inq' verius excogita ri potest: nā vel ad nihilum cuncta referuntur. & vno veluti vertice dstituta. sine rectore fluitabūt aut siquid est ad quod vnuerfa festinent. id erit omnium summum bonorum.

Quod autē inquit subsistere. Hic pbia resumpta maiore concludit intentū dicens. quod aut appetit' subsistere & p māere. illd desiderat esse vnū. hoc enī sup. vno sublato nō pmanebit cuiqz rei suū esse dicit Boetius verū est. cōclu dit ergo pbia. Dia igit vnū esse desiderant. Et boeti' con sentiens dicit cōsenti. & tunc maiorē principalis syllogismi resumit vt cōcludat diffinitionē boni dicens. sed nos mō strauimus vnū esse idipm quod bonū est. dicit boetius ita quidē. tunc pbia concludit intentū formādo diffinitiones

boni dicens. igitur cuncta bonum petunt. qd bonū lz. i. li citū est. vt ita describas bonum est qd desiderē ab oib' Et dicit boetius nihil veri' excogitari pōt. qz vel ad nubi lū cuncta referūt & destituta vno vertice. i. principio cun cta fluitabūt sine rectore. Aut siquid est ad qd vnuerfa festi nent. illud erit sūmū oīuz bonoz. **M**otan dū q' oē qd ē vel appetit' pfici vel in sua pfectione saluari. cū igit pfici & in pfectione saluari sit bonū oīa appetūt bonū. **M**otan dū cū dicit' omnia appetūt bonū ibi non accipiūt bonū pre cise p bono moralī. nec precise pro bono naturalī. sed pro bono cōiter accepto. quod bonū cōiter acceptū est esse cēn tiale vel accidentale conueniens rei vt pficiatur. vel in sua perfectione saluetur.

P. Et illa nimū inquit **D** alumne letor. ipaz enim medie veritatis notam mēte fixisti. Sed in hoc patuit tibi quod ignorare te pauloante dice bas. b. Quid inq'. **P**. Quis esset inquit rerum oīum finis. Is est enī profecto qd desiderat ab oib'. quod quia bonum esse collegimus. oportet rerum oīum finem bonum esse fateamur.

Et illa nimū inquit. Hic pbia ex dictis reducit boetius in cognitionē cuiusdā quod supra se ignorare confessus ē se & quis sit finis oīum rerum. Et primo cōmendat dicituz Boetii dicens. O alūne nimū letor. qz tu fixisti. i. attigisti notā. i. cognitionē. mente medie veritatis. i. perfecte veri tatis que est in medio. sed hoc patuit tibi quod dicebas te ignorare pauloante sup. in primo libro sexta prosa. Et q' rit Boetius. quid inq' sup. est illud. dicit pbia. qz esset fi nis oīum rez. Et subdit. Is enī est finis omnū rerū quod desiderat' ab omnib'. quod quia bonū esse collegimus: vt p3 ex diffinitionē boni. oportet vt fateamur bonū esse fi nē oīum rez. **M**otan dū q' p notam medie veritatis intelli git noticiā diuinā. sicut pūctū est mediū circuli. a quo oēs linee ducūtur. sic deus est mediū veritatis. a quo omnis veritas procedit. **M**otan dū q' oīa appetūt sui finē cū fi nis sit pfectio rei. & res destituta suo fine frustraē. Cū igit de ratioe finis sit esse bonū. quia auferentes finē auferūt naturā boni ex scdo metaphisice. iō finis oīum rez ē bonū.

Quod aut inquit subsistere ac pmanere appe tit id vnum esse desiderat. Hoc enī sublato nec esse quidē cuiqz pmanebit. b. Verū est inq'. **D**: Dia igit inquit vnū desiderāt. b. Cōsenti. **P**. Sed vnum. idipm mōstrauimus eē quod bonū est. b. Ita quidē. **P**. Cuncta igit bonum petunt qd quidē ita describas licet: ipz bonum esse qd o fidereē ab oibus. b. Nihil inq' verius excogita ri potest: nā vel ad nihilum cuncta referuntur. & vno veluti vertice dstituta. sine rectore fluitabūt aut siquid est ad quod vnuerfa festinent. id erit omnium summum bonorum.

Quod aut inquit subsistere. Hic pbia resumpta maiore concludit intentū dicens. quod aut appetit' subsistere & p māere. illd desiderat esse vnū. hoc enī sup. vno sublato nō pmanebit cuiqz rei suū esse dicit Boetius verū est. cōclu dit ergo pbia. Dia igit vnū esse desiderant. Et boeti' con sentiens dicit cōsenti. & tunc maiorē principalis syllogismi resumit vt cōcludat diffinitionē boni dicens. sed nos mō strauimus vnū esse idipm quod bonū est. dicit boetius ita quidē. tunc pbia concludit intentū formādo diffinitiones

Quod aut inquit subsistere. Hic pbia resumpta maiore concludit intentū dicens. quod aut appetit' subsistere & p māere. illd desiderat esse vnū. hoc enī sup. vno sublato nō pmanebit cuiqz rei suū esse dicit Boetius verū est. cōclu dit ergo pbia. Dia igit vnū esse desiderant. Et boeti' con sentiens dicit cōsenti. & tunc maiorē principalis syllogismi resumit vt cōcludat diffinitionē boni dicens. sed nos mō strauimus vnū esse idipm quod bonū est. dicit boetius ita quidē. tunc pbia concludit intentū formādo diffinitiones

Quod aut inquit subsistere. Hic pbia resumpta maiore concludit intentū dicens. quod aut appetit' subsistere & p māere. illd desiderat esse vnū. hoc enī sup. vno sublato nō pmanebit cuiqz rei suū esse dicit Boetius verū est. cōclu dit ergo pbia. Dia igit vnū esse desiderant. Et boeti' con sentiens dicit cōsenti. & tunc maiorē principalis syllogismi resumit vt cōcludat diffinitionē boni dicens. sed nos mō strauimus vnū esse idipm quod bonū est. dicit boetius ita quidē. tunc pbia concludit intentū formādo diffinitiones

possidere suis thesauris. idest potētis que sunt memoria
 & intel'lect'. & tūc illd qd atra nubes. idest obscuritas igno
 rantiē. dudū terit. i. occultavit. illud lucebit. i. apparebit
 p̄spicatus. idest euidētius ipso p̄bebo. q. d. quod longo
 tempore fuit obscurū lucidū apparebit intellectui. **C** No
 tandū q̄ qui vult cognoscere verū dirigat rationē & itelle
 ctū ad ipsam rez extra & ad rerū proprietates. & si aliqd co
 gnoscit ex his nō statim iudicet. sed in se reuertatur deli
 berando an ita sit vel nō sit. qz sepe videt̄ hō esse quod si
 est. & non esse quod est. sine enim deliberatione non est iu
 dicandū. quod non est longa deliberatione probatū. ideo
 dicit̄ p̄bia. reuoluat in se lucē intimi visus. **N**otandū q̄
 orbis est linea circūducta rediens ad idem. inflectere ergo
 longos motus in orbem est cum virtus anime ab anima
 vsqz ad ipsam rem diuertitur. & ad animam reuertitur de
 liberando an ita sit vel non sit s̄m q̄ cognouit.

Nō omne namqz mente depulit lumen
 Obliniosam corpūs inuehens molem.
 Heret profecto semen. inuorsum veri.
 Quod excitatur ventilante doctrina.
 Nam cur rogati sponte recta censetis:
 Si merusus alto viueret fomes corde.
 Quod si platonis musa personat verum.

C Non omne namqz mente depulit lumen. **H**ic philoso
 phia assignat causam eius. qd dicit̄ est. scz quare possu
 m' cognoscere verū dicit̄. **N**ā corpus inuehens. i. indu
 cens obliuiosam molē. idest gravitatē qua homo fit obli
 uosus nō depulit omne lumē. idest cognitionem verita
 tis mēte. idest de mente. qz habit' p̄cipioy manet in mē
 te. & subdit̄ p̄fecto. idest pro certo. semē. i. p̄cipiū veri. i.
 veritatis. heret. i. manet inuorsum. i. intrinsec' in ania. qd
 excitat̄ ventilante. i. exercente doctrina. q̄ autē semen ve
 ri sit in aia p̄bat̄ p hoc q̄ puer ignarus. quādo recte r̄i
 dit ad interrogata vtrū dualitas sit numerus par vel im
 par. vnde dicit̄. **N**ā cur rogati. i. interrogati censetis. i. iu
 dicatis. vel respōdetis recta spōre. i. volūtate. nisi fomes
 i. radix veritatis merusus. i. latens viueret alto corde. i. p
 funda mēte. & subdit̄ q̄ si musa. i. sapientia platonis p̄so
 nat verū illud qd q̄sqz discit. i. recordatur inemor. i. obli
 tus. **C** Notandū q̄ platonī imponit̄ q̄ voluerit animas
 oia sciuisse anteqz cōiungerent̄ corpib'. sed adiuncte cor
 poribus oia tradidisse obliuioni. sed per studiū & exercitiū
 sapientiā recupasse. ergo voluit q̄ scire non est aliud nisi
 quoddā antiquoz reminisci ad quā intentionē videt̄ hic
 loquit̄ p̄bia sed nō est dicendū q̄ scire fiat per reminiscētā
 sed scientia de nouo acq̄rit̄ p̄ inuentionē vel doctrinā. ve
 rum est q̄ intellectus noster naturalr̄ habet se in cognitio
 nē p̄cipioy: per que virtute intellect' agētis & p̄ doctri
 nā deuenit in cognitionem p̄cipiatoy. **C**ū linconēsis.
 primo posterioroy dicit̄. **N**on solū vox doctoris exterius so
 nans nec littera visa docet. sed hec duo mouent & excitant
 Verus autē doctor est qui mentē vltierius illuminat & ve
 ritatē ostendit. **C** Notandū q̄ sicut sanctas quādoqz cau
 sat̄ a p̄cipio intrinsec'. s. a corde quādoqz a p̄cipio i
 teriori & exteriori puta a medico & corde. sed nunqz causa
 tur a p̄cipio exteriori sine interiori sic et scientia quan
 doqz acq̄rit̄ a p̄cipio interiori puta ab intellectu agen
 te: sicut patet in habētibus scientiā per inuentionē. q̄sqz
 acq̄ritur a p̄cipio interiori & exteriori simul. sicut a do
 ctore: & intellectu agente. nunqz autem acq̄ritur a p̄
 cipio exteriori siue interiori.

Duodecima prosa tertii libri:
Am ego platonī inq̄z veuementer assē
 tior: nam me horū iam secundo cōme
 moras: primum q̄ memoriaz corporea

contagioē: dehinc cum meroris mole p̄fessus a
 misi. p. **T**um illa si priora inquit concessa respi
 cias: ne illud quidē longius aberit quin recorde
 ris quod te dudum nescire cōfessus es. b. **Q**uid
 inq̄. p. **Q**uibus ait illa gubernaculis mūdus re
 gatur. b. **A**demini inq̄z me inscitiā meam fuisse
 confessum: sed quid afferas licet iam prospitiā:
 planius t̄n ex te audire desidero. p.

C Prosa. i. z. tertii libri.
Am ego platonī inq̄z. **I**sta est. i. z. prosa & vltia
 huius tertii in qua p̄bia reducit in cognitionē
 Boetiū alterius cuius ignorantiā prius cōfē
 sus est. i. quibus gubernaculis mūdus regat̄.
Prolo facit hoc. secūdo boeti' mouet quādā q̄nē p̄bie.
 scda ibi. **L**udis ne me p̄rio ostēdit p̄bia q̄ deus oia guber
 nat sua bonitate. **S**ecūdo ostendit modū quo oia guber
 nat ibi. **S**ed quid dicā. tertio ex his concludit maluz ni
 bil eē ibi. **S**z vis ne. **P**rimo Boetius assentit dictis pla
 tonis in metro. & ostēdit p̄bia ipsam posse deduci in cogni
 tionē cuiusdā. cuius ignorantiā confessus est. **S**ecūdo phi
 losophia reducit ip̄m in cognitionē illius. secūda. ibi. mū
 dū hunc. primo dicit. **T**um p̄ tūc. ego boetius inq̄z ve
 hementer assentior. i. consentio platonī. **N**ā me o p̄bia ho
 rum sup. q̄ deus sit finis oium rerū & sūmū bonū. secūdo
 cōmemoras. idest recordari facis. primum q̄ amisi mēo
 riā. i. quod erat in memoria corporea contagione. i. corpo
 ria grauedine. & me dehinc. i. secūdo cōmemoro bonū
 cū amisi memoriā. p̄fessus mole. i. p̄dere meroris. **T**ūc
 p̄bia ostendit q̄ non tantū horū recordabitur p̄pter dicta
 sed cuiusdā alterius qd ignorare se dicebat dicens. si illa
 priora cōcessa respicias nō aberit longius. s. a memoria
 tua quin facile recorderis quod dudū cōfessus es te nesci
 re. i. ignorare in primo libro. **E**t querit **Boe**. **Q**uid inq̄z
 dicit p̄bia quib' gubernaculis mūdus regat̄. & dicit hoc.
Ademini inq̄z me fuisse cōfessus inscitiā. i. ignorantiaz
 meā. & licet iā p̄piciā. i. agnoscat. tamē desidero plani
 audire ex te quid afferas. i. quid de hoc dicas. **C** **N**otan
 dū q̄ boetius dicit se secūdo cōmemoratiū p̄dictoy. q̄ de
 sit finis rez: & quid sit sūmū bonū. **P**rimo postqz mo
 le corporis oppressus est amisit memoriā eoz. & postea p̄
 studiū recordatus est. secūdo quia merore & tristitia affe
 ctus in ignorantiam eorum lapsus est. sed postea per in
 structionē philosophie ad memoriā rediit.

Adundū huncingit deo regi paulo an̄mūtime
 dubitandū putabas. b. **N**e nunc quidem arbi
 troz inq̄z: nec vnq̄ dubitandū putabo. q̄busqz in
 hoc rationibus accedā. breuiter exponā. **A**dun
 dus hīc ex taz diuersis cōtrariisqz p̄tibus in vnā
 formam minime cōuenisset. nisi vnus esset qui
 tam diuersa cōiungeret coniuncta vero naturaz
 ipsa diuersitas inuicē discors dissociaret atqz di
 uelleret: nisi eēt vnus qui quod nertit cōtineret.
Non tā vero certo nature ordo procederet: nec
 tam dispositos motus: locis: tēporibus: efficien
 tia spaciū qualitibus explicaret nisi vnus esset
 q̄ has mutationam varietates manens ipse dis
 poneret. hoc q̄cqd est quo cōdita manēt atqz agi
 tant̄ vsitato cunctis vocabulo deum nomino. p.

Adundū huncingit deo regi. **H**ic p̄bia vult ostendere in
 tentū. & primo admonet boetiū de quodā prius concessō.
 & boetius illud fatetur & ratione cōfirmat. secūdo philoso
 phia ostendit q̄bus gubernaculis regat̄ mūdus. ibi. **T**ūc
 illa ingit

illa inquit. Primo dicit. O boeti tu pauloante. i. in primo libro putabas minime dubitandum hunc mundum regere a deo. Dicit boetius minime arbitrari dubitandum. nec unquam putabo. et ego breuiter exponam quibus rationibus accedam ad hoc probandum. Et innuit boetius rationes suas dicens. hic mundus minime conuenisset in unam formam ex tamen diuersis et contrariis partibus. nisi esset vnus qui tam diuersa coniungeret super. qui est deus. et ipsa diuersitas naturarum huius mundi viscosius inuicem dissociaret. atque diuelleret coniuncta. nisi eum qui contineret. id est conseruaret quod neruit. id est coniunxit quod super. est deus. ordo vero nature tam certus non prederet. nec explicaret tam dispositos motus. id est ordinatos motus locis temporibus efficietia spaciis. qualitatibus. nisi esset vnus qui ipse manens. i. immobilis disponderet has varietates mutationum quicquid autem hoc est quo condita. id est creata manent et agitantur. i. mouentur illud visitato cunctis vocabulo nomio deum. Et notandum quod boetius innuit tres rationes quod mundus regatur a deo. Prima sumitur ex diuersitate rerum conuentione que talis est. Diuersa et contraria non vniuntur inuicem per se. cum igitur mundus vnitus sit ex partibus contrariis ut ex elementis oportet ut aliquid sit vnies eas et hoc est deus. ergo mundus regitur a deo. Hanc rationem tangit ibi. Adundum hic. Secunda ratio sumitur ex contrariis simul conuentione rum conseruatione. que talis est. Diuersa contraria ex proprietate sue nature dissociantur ab inuicem nisi ab aliquo preseruetur. huius partes mundi sunt diuersae et contrarie. ergo. et. Hanc rationem tangit ibi. Coniuncta vero. Tertia ratio sumitur ex ordinata motuum dispositione que talis est. Nihil certitudinaliter et regulariter mouetur secundum dispositionem loci temporis efficietie. spaciis et qualitatibus nisi sit vnus rectificans et regulans huius motus eorum qui sunt in mundo sunt regulariter secundum predicta quicquid. ergo necesse est ponere rectificantem et regulantem quod est deus. ergo mundus regitur a deo. Hanc rationem tangit ibi. Non tam vnus certus. Et notandum quod regulares motus sunt in mundo locis quantum ad proximationem et elongationem solis in obliquo circulo. sunt etiam temporibus quantum ad variationem diei et noctis. sunt efficietia. quia luna efficit augmentationem et diminutionem humidorum secundum sui crescentiam et de crescentiam et efficit fluxum et refluxum maris. sunt et ordinati motus spaciis: quia luna et alii planete maiori et minori spacio quandoque distant a sole et ab inuicem. et sunt qualitatibus: quia in estate causatur calor. in hyeme frigus.

Cum illa: cum hec inquit ita sentias: paruum mihi restare operam puto. ut felicitatis copiosam patriam sospes reuifas: sed que proposuimus intueamur. Nonne in beatitudine sufficientiam numerauimus? deumque beatitudinem ipsam esse concessimus. b. Ita quidem. p. Et ad mundum igitur inquit regendum nullis extrinsecis adminiculis indigebit. alioquin si quo egeat plenam sufficientiam non habebit. b. Id inquit ita est necessarium. p. per se igitur solum cuncta disponit. b. Negari inquit nequit. p. Atqui deus ipse bonum esse monstratus est. b. Ademini inquit. p. per bonum igitur cuncta disponit. Si quidem per se regit omnia: quem bonum consensimus: et hic est veluti quidam clauus atque gubernaculum. quo mundana machina stabilis atque incorrupta seruetur. b. Vehementer assentior inquit: et id te pauloante dicturam tenui licet suspitione prosperi. p. Eredo inquit: iam enim ut arbitror vigilantius ad cernenda vera oculos deducis.

Cum illa cum hec inquit ita. Hic philosophia supposito quod mundus regatur a deo probat. quod ab ipso regatur per suam beatitudinem et dicit. O boeti cum hec ita sentias quod mundus regitur a

deo. puto mihi restare paruum operam. i. paruum laborem ut tu copiosam. i. potens felicitatis. sospes. id est sanus. reuifas patriam. i. cognoscas beatitudinem. Tunc probat quod deus regat mundum sua bonitate dicens. intueamur que proposuimus. nonne numerauimus supra in. 2. profa in beatitudine esse sufficientiam et concessimus deum esse ipsam beatitudinem dicit Boetius. Ita est inquit. ex hoc concludit philosophia deum nullo indigere ad regendum mundum. dicit ergo. ad mundum regendum deus nullis extrinsecis adminiculis indigebit. alioquin si ita esset quod aliquo egeat. non habebit plenam sufficientiam. Et dicit Boetius. Illud inquit est necessarium Ideo concludit philosophia. deus cuncta disponit. i. regit. per se solum. dicit boetius. negari nequit. sed deus monstratus est esse ipsum bonum: meminimus inquit dicit boetius. ergo per bonum deum cuncta disponit: siquidem per se regit omnia. que consensimus esse bonum. et hic deus est veluti quidam clauus atque gubernaculum. quo machina mundana seruetur stabilis et incorrupta. dicit boetius. vehementer. i. valde assentior. et illud te dicturam pauloante. prosperi. licet tenui suspitione: dicit philosophia. Eredo inquit quod hec preuidisti. iam enim ut arbitror vigilantius quam prius deducis oculos ad vera cernenda. Et notandum quod ex littera accipiuntur due rationes ad probandum intentum. primo probat quod deus per se regit omnia et talis in beatitudine est summa sufficientia sed deus est beatitudo. ergo in deo est summa sufficientia tale autem non indiget extrinsecis gubernaculis. ergo per se deus regit omnia. Secunda ratio probat quod deus per suam bonitatem que non distinguit a deo regit omnia sicut deus per se regit omnia ut visum est: sed deus est ipsum bonum ergo per bonum regit omnia. ut patet de se quia per suam bonitatem et clementiam.

Sed quod dicam non minus ad contemendum patet. b. Quid inquit. p. Cum deus inquit omnia bonitatis clauo gubernare iure credat. eademque omnia sicuti docuit. ad bonum naturali intentione festinent. nunquam dubitari potest quod voluntarie regantur sequuntur ad disponentis nutum veluti conuenientia contemperataque rectori sponte conuertant. b. Ita inquit necesse est nec beatum regimen esse vide ref. siquidem detrectantium iugum foret. non obtempantium salus. p. Nihil igitur quod naturam seruans deo contraire conetur. b. Nihil inquit. p.

Sed quod dicam Hic ponit per quem modum deus omnia gubernat. Et primo ostendit quod omnia gubernat suauiter. quia omnia sibi obediunt. Secundo quod gubernat omnia quia nihil sibi resistere potest. secunda ibi. quid si conetur primo dicit Illud quod dicitur non minus patet ad contemendum. id est ad desiderandum. et dicit boetius. quid inquit. Et dicit philosophia: cum deus iure credat omnia gubernare clauo bonitatis sue. et omnia festinent naturali intentione ad bonum. sicuti docuit prius in profa decima. num pro nunquam. potest dubitari. quin voluntarie regantur et sponte conuertant se ad nutum disponentis veluti conuenientia. i. obedientia. et contemperata. i. coaptata suo rectori. dicit boetius. Ita inquit necesse est. quia non videretur beatum esse regimen dei. si foret iugum detrectantium. i. recusantium sicut bos lasciuus recusat iugum et si non esset salus obtempantium. id est obedientium ergo dicit philosophia: nihil est quod naturam seruans conetur. id est laboret contraire deo. Dicit boetius. Nihil inquit. Et nota quod cum gubernare nihil aliud sit nisi in fine ordinare. nec aliud est deum per bonitatem gubernare. quam per bonitatem in fine dirigere. et cum omnia naturaliter tendant ad bonum tanquam in fine: manifestum est quod omnia sponte in fine diriguntur et ita naturaliter omnia sponte obediunt gubernanti. et per consequens deus regit omnia suauiter. Et nota quod voluntarium secundum perfectam sui rationem tantum inuenitur in habitibus voluntate. sed extendendo voluntarium ad omnem ap-

petitum nō coactum sicut potest reperiri in omnibus. & sic accipitur hic. **C** Nota q̄ nihil seruans naturā repugnat deo licet enī peccator videat̄ deo repugnare ipse non seruat naturā. q̄ peccatū diminiuit & deprauat naturā. Etā boe. loquit̄ hic de appetitu nature vt patet ex superioribus

Quid si conet̄ ait: nuz tandē proficiet quicq̄ aduersus eum quē iure potentissimū beatitudinis esse cōcessimus. **B.** Proxius inq̄ nihil valeret p. Non est igit̄ aliquid qd̄ summo huic bono vel velit vel possit obistere **B.** Non inq̄ arbitror. p. Est igit̄ summū bonum inq̄ quo regit̄ cuncta fortiter suauiterq̄ disponit. **b.** Tum ego q̄ inq̄ me nō mō ea que cōclusa summa rationū: veruz multomagis hec ipsa quibus vteris verba delectant: ut tandem aliquando stulticiam magna lacerantem sui pudeat. p. Accepisti inquit in fabulis laceffentes celū gigantes: sed illos quoq̄ vti condignum fuit benigna fortitudo disposuit.

Quid si conetur: ait num tandem. Hic ostendit̄ pb̄ia q̄ deus regit̄ oīa fortiter: q̄ nihil est quod possit sibi resistere. Secundo confirmat hoc p̄ quandā fabulam. ibi accepisti. **P**rimo dicit. Si quid conet̄ resistere deo. nūquid aliquid proficiet aduersus eū quē cōcessimus esse potentissimū iure beatitudinis. i. ex eo q̄ ē beatitudo. dicit Boetius. Proxius nihil valeret supple resistere. Igitur dicit pb̄ia non est aliquid quod huic summo bono vel velit vel possit obistere. Dicit boetius. Non arbitror. Ideo dicit pb̄ia philosophia summum bonū est quod regit̄ cūcta fortiter suauiterq̄ disponit. dicit Boetius q̄. i. q̄tum. me ea summa rationū que modo conclusa est non modo. i. non tantūmodo me delectat. verum pro sed hec ipsa verba quibus vteris multomagis delectant me. ita ut stulticiā. idest me stultum lacerantem. i. male reprehendentem. magna. i. q̄ tangunt diuinam gubernationem pudeat sui. Tunc confirmat per fabulam q̄ nihil potest resistere deo que talis est. Gigantes volentes expellere deos de celo posuerunt montem super montē ut ascenderent: quod videns iupiter ipsos fulmine deiecit & montibus depressit. & hec in secundo metamorphoseos. Unde dicit. O boetii accepisti. i. vidi cisti in fabulis gigantes laceffentes. idest lacerare volentes celū. sed fortitudo benigna. i. dei. illos disposuit & de posuit vti condignū fuit. **C** Nota philosophia hic alludit verbis sacre scripture que dicit Attingit ergo a fine vsq̄ ad fines fortiter et disponit omnia suauiter: ideo dicit boetius se non tantum delectari in istis rationibus quantum in suis verbis.

Sed visne rationes ipsas inuicem collidamus forsitan ex hmōi conflictatione pulchra quedā veritatis scintilla dissiliet. **b.** Tuo inq̄ arbitrato p. deū inquit esse omnipotentem nemo dubitauerit. **b.** Qui quidā inq̄ mente consistat: nullus proxius ambigat. **p.** Qui vō ē inquit omnipotēs: nihil est qd̄ ille non possit. **b.** Nihil inq̄. **p.** Nuz igit̄ deus facere malum potest. **b.** Adinime inq̄ p. Malum igit̄ inquit nihil est cum id facere ille non possit: qui nihil non potest. **b.**

Sed visne rationes ipsas inuicem. Hic philosophia concludit ex dictis q̄ malū nihil sit. Et primo petit assensum boetii. v. Visne ipsas rationes. idest propositiones rationū p̄bas. inuicem collidamus. idest cōponamus forsitan ex conflictatione hui⁹ dissiliet. idest procedet. quedā pulchra scintilla veritatis. Et dicit Boe. fiat inq̄ tuo arbitrato. i. tua voluntate. Tunc ponit propositionem manifestā dicēs.

Nemo dubitauerit deum esse omnipotentē. Dicit boetius? Nullus proxius ambigat. qui mente consistat. i. qui sane mentis ē Tunc assumit aliā propositionē dicens. qui vō est omnipotēs. nihil est qd̄ ille non possit. dicit boetius nihil inq̄. Tunc ponit aliā propositionē deus non potest facere malū. dicit. boe. minime. igit̄ cōcludit pb̄ia. malū nihil est. cum illud facere non possit. ille qui nihil nō potest facere. idest oīa facere. **C** Notandū sicut deus est causa efficiens omnium ita ē finis omnium. vñ quicq̄ fit ab eo ordinat̄ ad ipm̄ tamq̄ ad finē. si ergo de⁹ faceret malū ordinaretur ad ipm̄ tamq̄ ad finē. & cum ipse sit bonū malū ordinaret̄ ad bonū ergo deus non potest facere malū tanq̄ aliquid p̄ se intentū. Est ergo conclusio quā pb̄ia infert q̄ malū nihil est ratio cōclusionis est. deus potest facere omne quod est cū sit omnipotēs. sed deus nō potest facere malum. ergo malū nihil est. Et si diceret si malū nihil est euz homo damnet̄ pro malo danabit̄ pro nihilo. Dicendū q̄ malum dicit defectū boni. nō negatiue sed priuatiue. & id malum est defectus boni quod debz haberi. & q̄ in potestate hominis est illud habere. & si nō haber illud bonū cum debet habere. ideo damnat̄ & ponitur exēplū. Aliquis tenet̄ soluere centū libras. & si non soluat in carcerabit̄. certum est q̄ non soluere non est aliquid sed nihil. non tantum simplr̄ dicitur aliquis incarcerari pro nihilo sed ideo quia nihil erat quod debuit aliquid esse.

Ludis ne inq̄ me. inextricabilem laborintum rationibus terens: Quo nec quidē qua egrediaris introeas: nūc vō quo itroieris egrediare. Ad mirabilem quendam diuine simplicitatis orbem cōplicas. Et enim pauloante a beatitudine incipiens eam summum bonū eē dicebas quam in summo deo sitam loquebare. Ip̄m quoq̄ deum summum eē bonū plenamq̄ beatitudinem dissecebas. ex quo neminem beatū fore: nisi qui pariter deus eēt quasi munusculum dabas. Rursus ip̄am boni formā dei ac beatitudinis loquebaris eē substantiam. Ip̄sumq̄ vnum idipsuz eē bonū dicebas qd̄ ab oī reruz natura peteret. Deum quoq̄ bonitatis gubernaculis vniuersitatē regere disputabas volentiaq̄ cuncta parere illi. nec vllaz mali esse naturā. Atq̄ hec nullis extrisec⁹ sūptis: s̄ altero ex altero fidē trabente insitis domesticisq̄ probationibus explicabas. **P.**

Ludisne inquit me. Hic boetius mouet questionem pb̄ia philosophie. secundo pb̄ia soluit ibi. Tum illa. **P**ro boetii admiras de cōnexionē & conuolūtione rationum quib⁹ pb̄ia philosophia vsa ē querit vtrū ista cōnexio rationū sit ex delusione pb̄ie vel pueniat ex natura rei. & breuiter illas rōnes recolligit & dicit. O pb̄ia ludis. i. deludis ne me. terens. i. formās laborintū. i. laborē difficilem rōnibus faciēdo rationes circulares. quo. i. laborinto egrediaris ea pte q̄ itrocas & egrediare eo loco quo itroieris. tu complicas. q̄ndam orbē admirabile diuine simplicitatis. i. facis mirabile circulationē rōis inde diuina simplicitate. & tūc breuiter recolligit rōnes. v. tu. pauloan̄ incipiens a beatitudine dicebas eaz eē summū bonū quā beatitudinē tu loq̄bare eē sitā in summo deo. & dissecebas deū eē summū bonū et plenā beatitudinē. ex quo dabas. i. iserebas. quasi munusculū. i. correlatiū neminē fore bñi nisi eēt deus. rursus tu loquebaris formā boni eē substantiā dei & beatitudinis. & dicebas ip̄m vnum esse idipm̄ qd̄ bonū. & illd̄ bonū dicebas eē qd̄ peteret̄ ab oī nā rez: & tu disputabas. i. disputādo p̄bas deū regere vniuersitatem gubernaculis bonitatis & cūcta volentia parere. i. obedire deo. nec vllā eē naturam malī. & hec oīa explicabas

explicabas nullis rationibus sumptis extrinsecus. i. non accipiendo principia extrinseca. sed insitis. i. intrinsecis et do mesticis idest propriis et convenientibus probationibus rei de qua agebat altero assumpto trabente fide. i. certitudi ne ex altero. Nota laborintus dicebatur domus deda li qua cum aliquis intendebat intrare exiit. et exiendo in trauit. et consuevit depingi circularibus protractionibus. et transumit hic ad designanda circulationes et reuolutioes ronu. Nota qd circuolutio. et coneruo ronu qbus pbia vta est no est sic circularis qd vna et eade ppositio sit prin cipium et conclusio respectu eiusdem. qd sic no ptingit demō strare circulo: ut p3 pzia posteriorum. sed dicitur coneruo circularis. qd rōes ex inuicē dependent. ita qd ppositio conclusa. in vna sit principiu alterius cōclusionis in alia. nec propter istas diuerfas cōclusiones est aliqua diuer sitas in deo. sed omnia sunt idem simpliciter.

Cum illa minime inqt ludimus reqz oim maxi mā dei mūere: quē dudū deprecabamur exegim⁹. ea ē. n. diuine forma substantie: ut neqz in externa dilabat. nec i se externum aliqd ipa suscipiat. Sz sicut de ea pmenides ait. oēm tu circulo adducis spē multitudinē. i. rez orbem mobilē rotat se i mobilem ipa cōseruat. Qd si rōnes quoqz nō ex tra petitas: sed intra rei quam tractabamus am bitum collocatas agitauimus: nihil est qd admi rere: cū platone sanciente didiceris: cognatos de quib⁹ loquūtur rebus oportere esse sermones

Cum illa minime inqt. Hic pbia rīdet boetio ad qstio nem. et dicit. Adinime ludimus. sed nos exegimus. i. perfe cimus munere dei quē dudum deprecabamur rez maximā oim rez. ea. n. i. talis est forma. i. dispositio diuine substā tie. ut neqz i externa. i. in exteriora: dilabat. i. cadat nec su scipiat aliqd externū. i. extrinsecū in se. quod probat au ctuitate pmenidīs. quā pzo ponit in greco deinde sensum eius subiūgit in latino. d. Sed sicut pmenides de ea ait. i. substantia diuina. qd diuina substantia rez orbē mobilē rotat idest mutat res circulatione generationis et corruptō nis. et mutando res ipsa non mutat sed se immobilē cōser uat. O boeti si nos agitauimus. i. cōmouimus ratiōes. nō extra. i. non ab extrinseco petitas. i. sumptas: sed collatas i tra rei ambitū. quā rem tractabam⁹: Nihil. est qd de hoc admirare. idest admireris. cum. i. ex quo tu didiceris. Pla tone: sanciente. i. confirmate: sermones oportere eē cogna tos. i. proprios. cōuenientes rebus. de quibus sup. rebus loquūtur. Nota qd sermones accipiendi sunt fm mate riam subiectam qd certitudo nō est simpliciter querēda ra tionibus ex primo etbi. vbi dicit qd disciplinatus est tantum ingere certitudinē fm vnūquodqz genus qstium natura rei patit. Cum igitur deus sic regat omnia preter hoc qd cōmiscet cum eis et li. de cau. sermones de diuina sub stantia accipiendi sunt fm intranea diuine substantie et nō fm extranea cum nō commisceatur cum eis.

CAdetram duodecimū huius tertii libri.

Felix qui potuit boni
Fontem visere lucidum.
Felix qui potuit grauis
Terre soluere vincula.

CAdetrum. iz. terti libri.

Felix qui potuit. et. Istud est duodecimū metrū et vltimū hui⁹ tertii. qd dicit glioniciū. ab iūcto re. coriambicū a pede prednante. Prio. n. pōit spōdeus. dicens felix. scdo coriamb⁹ dicens qd potuit. tertio pirriche⁹ vel trocheus. i. quo metro pbia p⁹ qd ostendit que sit vera beatitudo et vbi sit sita. hortat nūc ad pauerandū in cōtēplatione illius beatitudinis. et pī.

mo ponit illū re felicem qui relictis terrenis vacat diuine cōtēplationi. scdo ostendit qd hūmōi cōtēplationē ipediat tertio. illud impedimētū vitare docet. scda ibi. Quodā. tertia ibi. Eos hec fabula. primo dicit. felix supple ē qd po tuit. visere. i. desiderabilr videre. lucidū fontē boni. i. deū qui est fons oīs boni. et felix est qui potuit soluere vincu la. i. affectiones. grauis terre. i. terrenoz qd sua grauitate trahunt hoīem deorsum. Notandū qd felix ē qd speculat fontē boni et qd cōtēnit delectationes terrenas. vñ i libro de pomo et morte arist. scribit. Beata est aīa qd nō ē isecta p̄auis opib⁹ hui⁹ mūdi. et intellexit suū creatorē. ipsa est. que reuertet in locū suū in deliciis magnis. ve aut aīe que nō hz posse redēdī ad patriā suā. turpia. n. opa et delecta tiones corporales impediūt ascensum eius sursum.

Quondam funera coniugis

Vates thraicius gemens.
Postq̄ flebilibus modis
Siluas currere mobiles
Amnes stare coegerat:
Junxitqz intrepidum latūs
Senis cerna leonibus:
Nec visum timuit lepus
Jam cantu placidum canem.
Cum flagrantior intima
Feruor pectoris vreret:
Nec qui cuncta subegerant:
Adulcerent dominum modī.
Immites superos querens.
Infernas adiit domos
Illic blanda sonantibus.
Lordis carmina temperans
Quicquid precipuis dee
Matris fontibus hauserat.
Quod luctus dabat impotens.
Quod luctum geminans amor
Deflet: trenera commouens.
Et dulci veniam prece
Ambarum dominos rogat.

Quondā funera cō. Hic ostendit qd ipediat cōtēplationes diuinorū qd ē affect⁹ terrenoz: qd declarat p qndā fabu lam. qd talis ē. Orpheus filius caliope fuit cytarista. qd tāta dulcedine cythare resonabat qd nō tantū hoīes. sed etiaz bruta allerit: et intātū ea demulsit qd ipet⁹ suos naturales vimittebat. siluas currere. flua stas fecit. hic habuit vrozē dictā euridicē quā cū pastor ariste⁹ adamare vellet ipa su giēs. p prata calcato qdā spēte interit et ad iferos descendit quā orphe⁹ volens ab iferis reducere. dos supnos sua ci thara placare cepit. sz cū si pficeret ad ifernū descendit. et i tātū dos ifernales delinuit. qd pcessa ē ei vroz tali pditōe aīqz exiret ifernū nō flecteret retro aspectū vrozē respiciē do. cū aut tā ppe exiisset orphe⁹ amore allect⁹ retrospe rit et sic vrozē pdidit. Circa istā fabulā sic pcedit. pzo ostē dit quō orphe⁹ ad iferos descendēs p vrozē rogauit. scdo quō mōstra iferni placauit. tertio ostēdit quō vroz. ei pces sa fuit et eā pdidit. scda ibi. Stupet. tertia ibi tādē. dic pzo Vates thraicius. i. orphe⁹ de thraitia puincia oriūd⁹. vi ctus vates. i. sapiēs a multis. ille quōdā gemēs. i. deplo rans funera. i. mortē coniugis postqz coegerat amnes. i. flu uios stare. siluas currere mobiles post ipm flebilibus mo dis. i. modulationib⁹ cythare. qd flēdo formauit et postqz cerua iūxit itrepidū lat⁹ seuif leonib⁹. qd cerua lcedebat se quōdo modulatoz orphei. nec lep⁹ timuit canē visū iā placī

Liber

di. i. placatū cātu. i. sono cithare. q. lep? & cās filr seqbā
tur ipm. Cū at feruor. i. amor flagrantior. i. ardētior vze
ret. i. i. interiora pectoris orphei & cū mōi. i. modula-
tiones: q. cūta subegerāt. i. subiecerāt n̄ mulcerēt. i. n̄ pla-
carēt. dñz. f. orphei. ipe querēs supos. i. deos imites. ga
placari nō poterāt. adiit domos infernas. i. infernales. il-
lic tēperās blanda carmia sonantib? cordis. ipe deflet. i.
flebiliter decātāt in cythara. q. qd̄ hauserat ex precipuis
fontib? matris. f. dee caliope. & ipe deflet qd̄ luctus ipotēs
q̄ facit hominē ipotentē. sibi dabat. i. concessit. & deflet il-
lud qd̄ dabat sibi amor geminans luctū quomō cō: nouel
trenera. i. inferna. & rogat dominos vmbzarum. i. infer-
nales. dulci. prece venias. i. relaxationē sue vrozis. C. Mo-
ta fm̄ Aristo. z. metb. & cōmētatozem. z. celi & mundi nō
oēs accipiunt veritatē p̄ eundē modū. tū pp̄ diuersas con-
suetudinē. tū pp̄ diuersā nāz. tū pp̄ paucitatē instructiōis
in logica. Cū qdā recipiunt veritatē per modū demonstra-
tionis. quidā per modū auctoritatū. quidā p̄ modū fabu-
larum. vt ergo pb̄ia talibus satisfaciāt aliquando demon-
strationibus aliquando auctoritatib? vtitur aliquādo fa-
bulas iter ferit sicut in p̄posito. C. Notandū q̄ orpheus
dicitur vates qz cariam composuit. dicitur autem vates
a vi mentis vel a video. C. Notandū q̄ trenera dicitur q̄
si lamentabilia. a trenus n̄. qd̄ est lamentatio. Et trenera
in singulari ē nomē cuiusdam montis in quo dicit̄ eē
via ad infernum. in plurali trenera significat loca inferna-
lia. sicut dicit̄ Aug. Cōmuniter autem inuenitur hoc no-
men scriptū sine. r. in p̄ia syllaba. d̄f tenera vel tener? sic
i doctrinali. Trener? ifern? n̄ Aug. scribit̄ tm̄ p. r. vt tre-
ner? & trenera. vñ forā ex vitio scriptoz qñz subtrahit. r.

**Stupet tergeminus nouo
Captus carmine ianitor.
Que fontes agitant meta
Ultrices scelerum dee.
Jam meste lachrymis madent.
Non irionium caput
Velox precipitat rota.
Et longa siti perditus
Spernit flumina tantalus:
Vultur dum satur est modis
Non traxit Ticii iecur.**

C. Stupet tergemin? nouo. Hic ostendit quō orphe? mōstra
ferri placauit dicens. Ianitor iferni qui dicit̄ cerberus q̄
si vorator carnum: ille tergeminus. i. habens tria capita
canina. captus fuit nouo carmine. i. melodia prius inau-
dita. & stupet. i. admirat. tunc ostendit quō alia monstra ip̄la
cauerit dicens q̄ tres furie infernales Thebiphone Aleeto
Adegera q̄ sunt vltices scelerum inferentes metuz pecca-
toribus iste lachrimabant. pp̄ dulcedinem cythare. Cū
dicit̄ dee. i. furie tres vltices scelerum. i. peccatorū. q̄ dee
agitant. i. verant. fontes. i. peccatores. metu. i. timore iam
meste madent. i. fluunt lachrymis. Tunc tangit remissio-
nem pene quorundā in inferno & p̄io Irionis. Cū scien-
dus q̄ Irion voluit concubere cū Junone Luz aut̄ Juno
interponeret nubem. Irion proiecit semen in nubē ex quo
nati sunt centauri. ipse aut̄ adiudicatus inferno continue
voluitur in rota. que rota stetit orpheo modulante. vñ di-
cit. Velox rota non precipitat. i. nō deficit: caput irionū.
i. irionis. sup. orpheo canente. Tunc tangit remissionem
pene tantali. C. Cū scienđū q̄ tantalus dicit̄ lacerasse p̄
p̄ium filius: dans euz dñs ad comedendū pro quo dāna-
tus fuit. Dicit̄ autem in inferno habere aquā vsqz ad mē-
tum. & poma pendentia ante os & tñ deficere siti & fame
cum enim vult sumere aquā vel pomū fugiunt ab eo. iste
tantalus spreuit flumina. orpheo canente. vnde dicit̄ tā-
talus pditus. i. cōsumptus longa. i. magna siti. spreuit flu-

mina. Tunc ostendit remissionem pene Ticii. Unde scie-
dum q̄ Ticius voluit concubere cum latona matre apol-
linis. que apollo interfecit & in ifernuz relegauit iecur vul-
tur deuorat. Orpheo autē canente vultur cessauit lamia
re iecur eius. vñ dicit. dum vultur est satur: modis. i. mo-
dulationibus orphei non traxit. i. non lanauit iecur ticii.

**Tandem vincimur: arbiter
Vmbzarum miserans ait.
Donemus comitem viro
Emptam carmine coniugem.
Sed lex dona coerceat
Ne dum tartara liquerit.
Phas sit lumina flectere.
Quis legem det amantibus
Maioz lex amor est sibi.
Heu noctis prope terminos
Orpheus ethridicem suam
Vidit: perdidit: occidit.**

C. Tandem vincimur arbiter. Hic ostendit. quō orpheo vroz
sua concessa fuit. & quō eā pdidit dicens. Tandem arbiter
.i. iudex vmbzarum iste miserans. i. misericordiā habens
ait. nos vincimur. donemus? .i. restituam? . viro scz orpheo
comitem coniuges. emptam. idest comparatā carmie suo.
sed lex. i. cōditio. coerceat ista dona. ne phas sit sibi vedu-
centi vrozem flectere lumina. i. oculos respiciēdo vrozē.
dus liquerit. i. relinquerit. tartara. & tunc exclamat dicens
Quis det. i. iponit legē amātib? . q. d. amor nō dz coe-
ri lege. qz amor maioz lex est sibi. i. maioz amor ē lege. Et
subdit: Heu ppe terminos noctis. i. iferni. Orpheus curi
dicē vrozē suā vidit respiciēdo a tergo eā pdidit ab iferis
nō deducendo. occidit inferno eam relinquendo. C. Mo-
tandū q̄ apud inferos arbiter. i. iudex vmbzar. dicit̄ ad-
amantus q̄ cogit alias ad fatendū peccata cōmissa: & vñ
cuiz fm̄ merita sua penam distribuit. Iste adamātus vi-
dit donemus viro coniugē. C. Notandū q̄ amor non pōt
legē coerceri. nam ex incenso amore hō sepius trāsgredit̄
legem & amor fortior est ad aliqd̄ iplendum: q̄ lex ad co-
ercendū. iō dicit̄ qd̄ legē vet amātibus: maioz lex est sibi.
q. d. pp̄ qd̄ lex dat amantib? cū p se dura lex sit amare.

**Vos hec fabula respicit.
Quicumqz in superum diem
Adentem ducere queritis.
Nam qui tartareum in specus
Victus lumina flexerit.
Quicquid precipuum trahit
Perdit: dum videt inferos.**

C. Vos hec fabula respicit. Hic pb̄ia applicādo fabulam
ad p̄positū ostendit nos vitare ipedimētū p̄tēplatiōis sūmi
boni & dñi. O hoies qñz q̄ritis. i. vultis. ducere mētē. i.
mentis p̄tēplatiōes. in super diē. i. i supnā claritatem hec
fabula tā dicta respicit vos. qz ad vestrā iformatiōez indu-
cta. Itā q̄ victus affectu terrenoz: flexerit lumina. i. ocu-
los rōnis & intellect? in tartareū specus. i. i terrena que du-
cūt ad tartareā pfunditatē. Quicquid precipuum idest bo-
nū. trahit. i. laborādo. illud pdit. dū vidit inferos. i. dū i
tendit terrēis. i. tpalibus q̄ sūt infima. C. Nota q̄ p̄cipia
& affectus terrenoz ipedit p̄tēplatiōem sūmi boni. Unde
Boetius i tractatu de sūmo bono dicit. Inordinata p̄cipia
multos ipedit a sūmo bono. q̄sdā. n. pigritiā seq̄ videmus
Quosdā. n. vlectatiōes sēsuales. Quosdā. n. desideria au-
ri & argēti exceptis paucis viris honorādis pb̄is q̄ p̄tēnit
sēsus desideria & sequūt d̄sideria intellect?. & ppe finē eius-
dem tractatus dicit. P̄bus maxime delectat̄ i p̄io prin-
cipio in p̄tēplatiōe sue bonitatis & hec sola ē recta vlecta-
tio: hec

tio. hec enim est vita p̄boꝝ sine qua nemo viuit vita recta
Et subdit. *¶* Hm aut̄ voco oēs hoīez viuentez ordine nāe
tendēs in alta ⁊ finies vitā acq̄rit vltimū finē ⁊ optimū vi
te hūane q̄ ē deus glorioſus benedictus in ſecula ſeculoꝝ

¶ Explicit liber tertius de conſolatione p̄bie.

¶ Incipit liber quartus. *¶* Proſa prima.

Hec cū philoſophia dignitate uul
tus. ⁊ oris grauitate ſeruata lenit̄
inauiterq; ceciniffet. Tū ego non
dum penitus inſiti meroris oblit̄
intentionē diceſ ad huc aliqd̄ parā
tis abrupti. Et o iqnā veri p̄uia
lumis q̄ vſq; adhuc tua ſudit oratio tū ſui ſpecu
latione diuina: tū tuis rationibus inuicta patue
runt. Ea q; mihi. ⁊ ſi ob iniurie dolorē nuper ob
lita: non tamē ante hac proſus ignorata dixiſti.

¶ Incipit liber quartus. *¶* Proſa prima.

Hec cū p̄bia dignitate vultus. *¶* Hic incipit quar
tus liber de conſolatione p̄bie. cuius hec eſt p̄
ſa prima. in quo libro p̄bia aſſignat cauſas q̄re
mala cōcedant̄ i regno dei: cū oīuz rex rector
bōuſerifat. ſ. de. ⁊ probat bonos ſemp eē po
tētes ⁊ malos impotentes. ⁊ ſicut vitia nūq; ſūt ſine pena
ita virtutes nūq; ſunt ſine premio. *¶* Probat etiam q̄ oīs
fortuna tā proſpera q̄ aduerſa bonis eſt ad p̄fectū. malis
āt ad interitū. Etiam probat q̄ omnia que ſunt a deo re
cte ſunt ⁊ alia plura ſicut patebit. Et diuidit̄ iſte liber in
14. partes. qz ſeptem ſunt proſe ⁊ ſeptez metra huius q̄rit̄
de q̄bus patebit in proſeſſu. *¶* Primo ergo oñdit̄. Boetius
quō intentionē p̄bie adhuc panis plura dicere interrupit̄
proponendo cās ſui doloris. Sc̄do p̄bia p̄mittit̄ ſibi per
fectam curaz. Tertio dat modum curandi ipſum ſc̄da ibi
Tum illa ⁊ eſſet. tertia ibi. Et qm̄. Et quarto proſequit̄
intentionem ipſum curando in ſequenti proſa. ibi. Tū ego.
¶ Primo oñdit̄. quō interrupte intentionē p̄bie volentis plu
ra loqui. Sc̄do p̄bat cās ſui doloris. ſc̄da ibi. Sz ea ipſa
eſt. *¶* Primo dicit̄. Lum p̄bia ceciniffet. ſ. decantaſſet. hec.
ſ. predicta. ſeruata leniter. ſ. delectabiliter. ⁊ ſuauiſter. ſ. dul
citer: dignitate ideſt reuerentia vultus ſcilz ſui ⁊ grauita
te oris. ſ. ſermonis ſup. ſui. Tū. ſ. i. poſt hec. ego. ſ. Boeti
nondū. ſ. non adhuc. oblitus. ſ. inemor. penitus. ſ. oīo. in
ſiti meroris. ſ. inſinſeci doloris. Ego Boetius abrupti. ſ. i
terrū. intentionem. ſ. p̄poſitum p̄bie parantis. ſ. intendē
tis. diceſ adhuc aliquid. Et inquam. ſ. dixi: O p̄uia. ſ. pre
ambula. veri luminis. ſ. perfecte cognitionis. ſ. illa que tua
oratio. ſ. tuus ſermo. ſudit. ſ. locutus eſt. hucufq; ſ. ad iſtū
librum quartū. patuerunt. ſ. manifeſta fuerunt. inuicta. ſ.
inſolubilia. Tum. ſ. aliqñ. diuina ſpeculatiōe. ſ. ſancta cō
templatione. tum. ſ. aliqñ tuis rōnibus. ſ. demonſtrationi
bus. Et ea. ſ. illa predicta. ⁊ ſi pro q̄uis oblitā mihi nup
ideſt aliqñ determinationem ob dolorē iniurie ſup. quam
perpeſſus ſum a Theodorico rege gottorū. non tñ dixiſti
proſus. ſ. oīo. hec. ſ. predicta. ignorata. ſ. ignota. antehac
ideſt hucufq; *¶* Nota q̄ dignitas. eſt honeſta ⁊ impioſa
auctoritas. diceſ aut̄ p̄bia habere dignitatem vultus p̄
ſui honeſtatem. qz ſin Tullium ſola ſapia eſt que meretur
honores. ⁊ p̄ ſui auctoritatem que digna eſt imitatione
Etiam p̄bia dicitur eſſe grauis ore. ſ. ſtabili ſermonē. quia
ſermones p̄biſoſophici firmitate rōnum inſunt ſtabilitati
¶ Nota cu; p̄bia oñdiſſet quid ſit ſummū bonum ⁊ in quo
ſitum ſit. ⁊ feciſſet exhortationem ad illud querendus intē
debat oſtendere modum quo ad illud puenit̄. ſed aſq; ex
pleret illaz intentionem Boetius velut auſidus ad ſciendū
quedam quozum ignorantia detinebat ipſum in merore.
interrū. intentionem p̄bie volentis plura dicere. *¶* Nota
qz philoſophia dicitur p̄uia veri luminis. qz ipſa clar
ſicat animam ⁊ trahit eaz ab obſcuritate ignorantie ad lu

cem ſapientie ⁊ ad claritatem intellectus ex libro de pomō
Ariſto. Vel ideo diceſ p̄uia veri luminis. qz per ipſam
tanq; per viam homo peruenit ad cognitionem veri lumi
nis quod eſt deus: quia ſcribitur in libro de pomō qz per
philoſophiam homo cognoscit ſuum creatorem. qui de
nihilō fecit omnia. qui eſt inceptor omnium inceptorum.
⁊ omnium p̄ncipiorum p̄ncipium. Et ibidem ſcribitur
oportuit vt philoſophia mitteretur ad inſtruenduz igno
rantes. ⁊ eos qui non cognouerunt ſuum creatorem.

¶ Sed ea ipſa eſt vel maxima noſtri cā meroris:
qz cū rerum bonus rector exiſtat vel eſſe omni
no mala poſſint. vel impanita pretereāt. Quod
ſolum quanta dignum ſit admiratiōe: p̄fecto cō
ſidera. At huic aliud maius adiungitur: Nam
imperante flozenteq; nequitia virtus non ſolum
premiis caret: verū etiam ſcleratorum pedib;
ſubiecta calcatur: ⁊ i locum ſacinoꝝ ſupplicia
luit. Que fieri in regno ſcientis omnia: potentis
omnia ſed bona tm̄ modo volētis dei nemo ſatis
poſteſt nec admirari nec conq̄neri. *¶*

¶ Sed ea ipſa eſt. Hic Boetius proponit cauſas ſui mero
ris dicens. Sed ea ipſa eſt cauſa noſtri meroris ⁊ maxima
cauſa. qz cum rector rerum. ſ. deus bon^o exiſtat: vel eē ma
la omnino poſſint. vel pretereant impunita qd̄ ſaltē ſi nul
lum aliud inconueniens ſequeret̄: conſidera quāta ſit di
gnum admiratione. At pro ſed. huic adiūgiſ. ſ. addit̄ aliqd̄
maius ſup. admirandum. Nam pro quā. imperante. ſ.
precipiente. ⁊ flozente. ſ. vigente. nequitia. ſ. nequitiſis ho
minibus virt^o. ſ. homo virtuoſus. non ſolum. ſ. non tm̄
caret premiis veruz etiam ipſa virtus ſubiecta. ſ. ſubdita.
calcatur pedibus. ſ. potentis. ſcleratorum. ſ. malozum ⁊
ipſa virtus luit. ſ. patitur ſupplicia. ſ. penas in locum ſaci
noꝝ. ideſt vitioſozū loco. que. ſ. predicta fieri. ſ. permit
tit in regno. ſ. in mūdo. ſcientis omnia. ſ. dei: ⁊ potentis oīa
ſed volentis. ſ. intēdentis. tm̄ modo. bona. nemo ſatis vel
admirari nec conq̄neri pōt. ſ. querimonia facere. *¶* Nota
qz mala ſunt i mundo patet quia ratio ſemp deprecā ad
bonum. Cum ergo. mali non regantur tuditio recte rōnis
ſed vincantur paſſionibus ire ⁊ concupiſcentie ideo deſici
unt a bono. Item. ſuperhabundantia ⁊ defectus ſūt de
genere malozum. cum virtus conſiſtat in medio. cum igiſ
in pluribus ſit ſuperhabundantia ⁊ defectus. p̄ qz mala
ſunt in mundo. Tuz aut̄ oīa dependeāt a deo celuz ⁊ tota
natura. ⁊ deus eſſentialiter ſit bonus. mirabile ē quō ma
la eſſe poſſunt. vel ſaltē p̄maneāt impunita. *¶* Nota qz
quia boni attingunt finem omniū rerum. ſ. ſummū bonuz
ideo ſunt potentes. mali autē quia hoc ipſum attingere nō
poſſunt ſunt impotentes. Et qz Boetius in primo libro
ſerta proſa dixit ſe ignorare quis ſit finis omniū rez. ideo
putabat bonos eē ipotētes. malos at̄ potētes. ⁊ de h^o Boe
tius admiratur: vt p̄ in littera ⁊ iſta ē vna cā ſui doloris

¶ Tum illa ⁊ eſſet inquit infiniti ſtupozis omni
busq; horribilius monſtris: ſicuti tu eſtimas in
tanti velut patriſfamilias diſpoſitiſſima domo:
vilia vaſa colerentur: precioſa ſordescerent. Sz
non ita eſt. Nam ſi ea que pauloātē concluda ſūt
inconuulſa ſeruant̄: ipſo de cuius nunc regno lo
quimur auctore cognoscēs: ſemper quidem potē
tes bonos eſſe: malos vō abiectos ſemp atq; im
becilles: nec ſine pena vnq; eſſe vitia nec ſine pre
mio virtutes: bonis felicia: malis ſemper infor
tunata cōtingere: multa qz id genus q̄ ſopitis q̄
relis firmate ſoliditate corroborent.